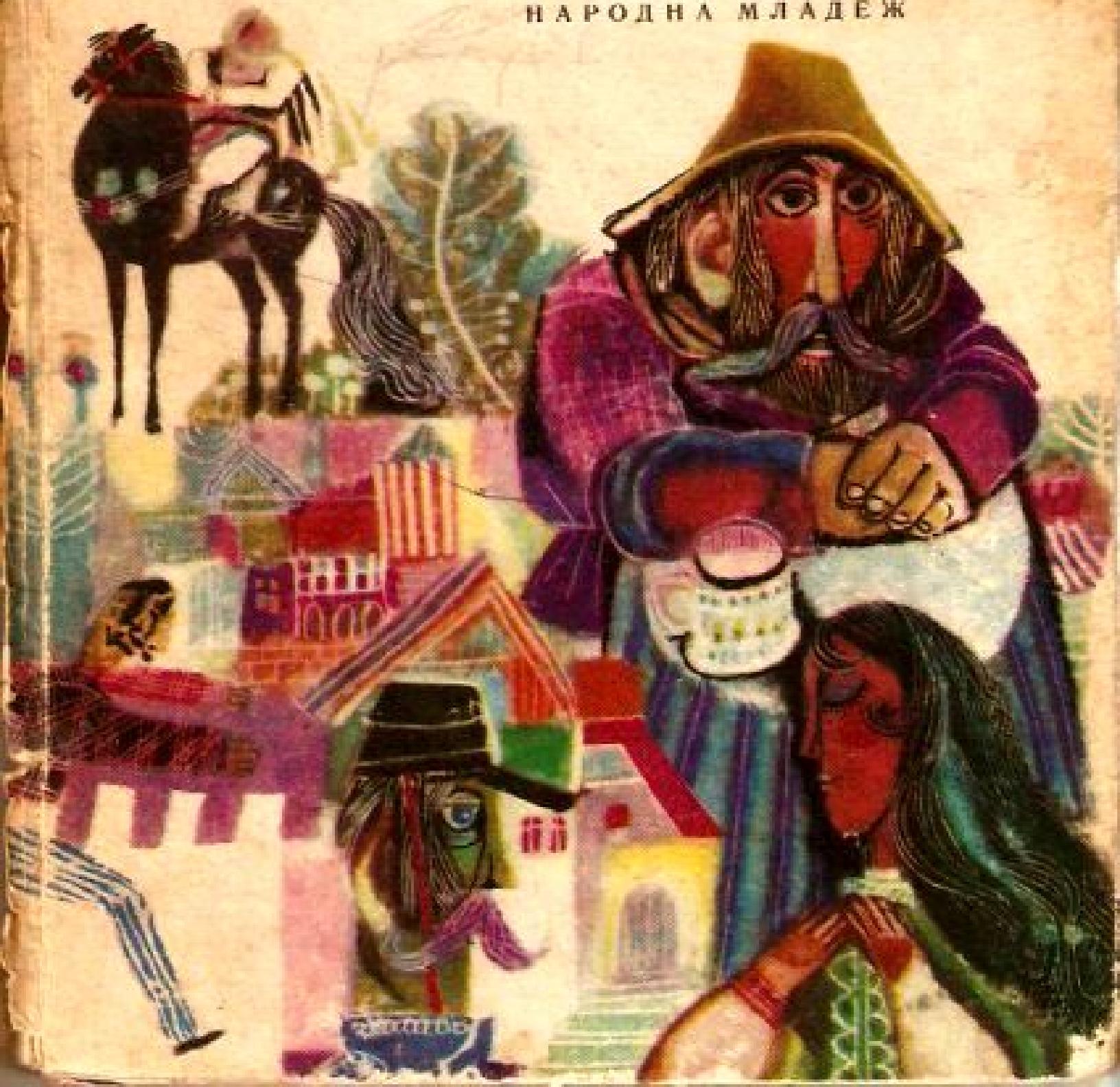

КАРЕЛ ЧАПЕК

ДЕВЕТ
ПРИКАЗКИ
И ДВЕ
В ПОВЕЧЕ

НАРОДНА МЛАДЕЖ

КАРЕЛ ЧАПЕК
ДЕВЕТ ПРИКАЗКИ И ДВЕ В
ПОВЕЧЕ

Превод: Мария Беязова-Войтова

chitanka.info

МАРИЯ БЕЯЗОВА-ВОЙТОВА

НЯКОЛКО ДУМИ ЗА АВТОРА И

ПРИКАЗКИТЕ МУ

„Деца,

Ако някой ви каже, че приказките са празни измислици, не му вярвайте. Всичко в тях си е чиста истина от начало до край и толкоз... Ако някой все още не вярва, по-добре да не чете по-нататък.“

(Карел Чапек)

Ние двамата с вас, уважаеми читателю, вярваме на приказките и още как. Това означава, че Карел Чапек ни дава правото да продължим по-нататък.

Карел Чапек е един от най-големите чехословашки писатели. Той е известен, четен и уважаван в целия свят. Неговите „Девет приказки и две в повече“ излизат в Прага през 1932 г. По това време авторът не само е написал вече няколко пиеси и няколко романа, но те са били и преведени на много чужди езици. Преди да напише приказките, Карел Чапек бил обиколил няколко страни — Италия, Англия, Холандия и Испания. Неговата цел била да се запознае отблизо с културните и исторически ценности на тези страни, както и с живота на техните народи. След завръщането си той описал своите богати и разнообразни впечатления в няколко пътеписа, илюстрирани от самия него. Тогава обаче се случило и нещо необикновено и то е главното, което ни интересува засега.

Между другото пътуването на Карел Чапек из чужбина е било един уморителен тур за овации, независимо от неговото желание. Това се случва често на световноизвестните хора — принудени са да плащат данък за славата си, а това значи, че не могат да се излежават или да

четат романи колкото и когато си искат. Не могат и да се разхождат из тихите алеи на детските си спомени например. Ето защо пътят на Карел Чапек, който го отвел обратно до Прага, продължил да го води и го завел чак до родния му край от годините на неговото детство. Завел го чак до пъстрите слънчеви ливади, където той видял за първи път пеперуди и цветя, където за първи път чул песните на реката, където се опитвал да научи езика на птиците, където разгръщал клоните и тревите, за да открие следите на разбойническите пътеки. Завел го там, където малкият Карел Чапек се надявал да намери поне едно от заровените в земята съкровища. И точно тогава се случило необикновеното нещо, което толкова ни интересува — Карел Чапек намерил съкровището на своята земя. На връщане от чужбина той разбрал, че най-големите ценности, които са по-скъпи и от златото, се намират в родния край, в родината. „Когато някой напусне родината си... и се огледа назад... вижда, че там, дома, е истинското небе. Истинското звездно и хубаво небе!“, казва един от героите на неговите приказки.

И тъй, заедно с Карел Чапек стигнахме до приказките, които той написал след завръщането си от чужбина. Те представляват своеобразен дневник на детските му спомени и преживявания и същевременно възпяват по особен начин родния му край и хората, сред които е отраснал. Между тези хора имало една умна и пъргава селянка и именно тя повела малкия Чапек по пътя на народната мъдрост и народния хumor. Това е била неговата домашна учителка по чешки език, по музика и красота на говоримата реч. С други думи, това е била бабата на Карел Чапек. Като дете той често гостувал на баба си и на дядо си — мелничаря. Всъщност душата на дядовата му мелница била бабата. Няма да събъркame, ако кажем, че тя въртяла и мелницата, и къщата, че и цялото село. Толкова мъдра и енергична жена била тя. Освен това била много весела и духовита и всички селяни се събирали да я слушат, когато разказвала приказки. Всички я обичали заради жизнерадостния ѝ нрав, заради нейния цветист, сочен и самобитен език. От друга страна, веселата баба на Карел Чапек умеела да се оправя, не си поплювала на ръцете и не си оставяла магарето в калта, когато случаят изисквал това. Когато стигнете до „Разбойническата приказка“, ще прочетете един забавен списък от ругатни, хули и обвинения, подредени по азбучен ред. Ако не се лъжа, някои от тях са

излетели право от нейната уста. Едно е сигурно — че бабата на Карел Чапек е оказала много голямо и благотворно влияние върху творческото му развитие.

Карел Чапек въвежда в чешката художествена литература говоримия език на ежедневието, а това е равностойно на литературна революция. Казват, че той е един от най-големите майстори на словото изобщо. За наша радост необикновено голямото му майсторство се проявява най-вече в „Деветте приказки“. В чешката художествена литература няма друго произведение, което да отразява богатството на чешкия език така пълно и убедително, както приказките на Карел Чапек. Вие, млади читателю, ще имате щастието да прочетете една книга, която в известни отношения е единствена по рода си. Всъщност вашето щастие няма да бъде особено голямо, защото ще прочетете превода на приказките, а не самите тях. Ето защо необходимо е да направим една уговорка — ако преведените приказки не ви смяят с богатството на езика, не се сърдете на автора, а на преводачката. Или още по-добре — не се сърдете на никого. Знаете ли колко трудно се учат да говорят български разните старовремски духове, страшилища, богове, лами и змейове? Поне да бяха като хората, а то — един киха, друг кашля, трети гъгне, а всичките заедно се оплакват от хроничен ревматизъм. Поне да имаха някаква установена професия, а те един след друг се пенсионират или пък се хващат за някакви други занаяти. Един от водните духове например става водопроводчик, а една от русалките — филмова звезда. Има и един магьосник, Магиаш, който се оказа много мъчен ученик. Тъкмо започнахме първия урок, и той се задави с нещо като слива и когато дойде докторът, не можа да каже дори едно „а“. Дори на чешки не можа да го каже. Тъкмо го оперираха и замина за пустинята Сахара, за да си прави магиите там — за да имало и там вода. Такъв магьосник магьосник ли е? В някои от приказките се появява нещо, подобно на господ, но и той не беше кой знае какво като ученик по български език. Трябва да ви кажа, че Карел Чапек е бил убеден атеист и това си личи — неговият „дядо господ“ прилича на останалите „свръхестествени работи“, за които в „Полицейската приказка“ се казва, че вече са премахнати, „защото беше научно доказано, че не съществуват“.

От всичките естествени и „свръхестествени“ герои на приказките сравнително по-способна се оказа т. нар. „дама“-това е една

от тези селски здравенячки, които наистина не си поплюват на ръцете и на устата и които умеят да мърморят и хулят по азбучен ред, ако на пътя им се изпречи разбойник или крадец. Тя беше и единствената, която издържа приемния изпит по български в издателство „Народна младеж“. Останалите също „минаха“, но след два-три поправителни изпита. Става дума за духовете, таласъмите, русалките и змейовете, които не са като хората... и които всъщност са точно като хората. Виждате ли сега какво излезе? В приказките на Карел Чапек няма никакви свръхестествени създания и явления. Приказките отразяват голямото уважение на автора към детския читател, както и отвращението му към илюзиите и страхът, разпространявани от някои именно с помощта на „старовремските плашила“.

Може би ви интересуват и някои подробности от личния живот на Карел Чапек. Следвал е философия в Хумболдовия университет в Берлин и в Сорбоната в Париж и се е дипломирал в Карловия университет в Прага с докторска дисертация из областта на естетиката. Работил е между другото като журналист, редактор, драматург и режисьор. Както стана ясно, Карел Чапек е обичал извънредно много децата. Не по-малко е обичал и животните. Имел е фокстериер на име Дашенка и е описал неговите навици, хрумвания, „размишления“ и игри в една много хубава книжка, която също се нарича „Дашенка“. Имел е и няколко котки, чиито „прави“ и „характери“ също е описан. Ето например как разсъждава една от тях, и то във връзка с особеностите на Човека:

„Не е хубав, защото няма козина. Има много малко слюнка и затова е принуден да се мие с вода... Мяука грубо и по-продължително, отколкото трябва... Не знам защо е станал Господар; сигурно е излапал нещо възвищено. В моите стаи поддържа чистота.“
(К. Чапек)

Карел Чапек е бил голям поклонник на науката и техниката и е един от създателите на научнофантастичната литература. Заедно с брат си Йозеф Чапек той е създал и думата „робот“, която днес принадлежи към словесния фонд на всички езици в света. (За първи път я употребява в пиесата „Р. У. Р.“; „робот“ произлиза от „робота“, което значи „принудителна работа“.)

Карел Чапек е писател философ и писател антифашист. Той е написал две от най-проникновените сатири на фашизма: романа

„Война със саламандрите“ и писателя „Из живота на насекомите“. (Последната е написана в съавторство с брат му Йозеф Чапек.) Освен това Карел Чапек е автор на романа „Първа бригада“, за който Юлиус Фучик казва, че представлява „... прекрасна песен за работническата солидарност, за героизма на работника“. Карел Чапек се е ползвал с обичта и доверието на нашия Георги Димитров. През 1938 г. е бил предложен за Нобелова награда от Ромен Ролан, Луи Арагон и други видни представители на европейската културна общественост.

Освен литературата, политиката, науката, техниката, децата, Дашенка и под. Карел Чапек е имал още една страсть — градинарството. Сам садял цветята в градината си и сам ги прекопавал, почиствал и поливал. Неслучайно той е казал, че любител градинар може да стане зрелият човек, за който цветето престава да бъде само онова нещо, с което се украсяват реверите и което се подарява на момичетата. Физическата работа, свързана с поддържането на градината, е била за К. Чапек колкото развлечение, толкова и необходимост. Той е починал на четиридесет и осем годишна възраст през 1938 г.

Нека се върнем още веднъж към детството на Карел Чапек, към домашната школа по говорим език, народна мъдрост и творческа фантазия на неговата баба. Може би сте се сетили за своята баба, мили читателю, а може да сте тръгнал неволно и по пътя на сравненията и съпоставките. Не правете това, моля ви се. Днешните баби нямат време за приказки, както някогашните. Те са претрупани с много други задължения и толкова се уморяват, че нямат нито настроение, нито сили да разказват, дори когато им остане малко свободно време. Разбира се, това не е приятно — нито за тях, нито за нас, внуките. Сигурно има различни начини, по които може да се премахне това положение, но аз измислих само един. Представете си, че баба ви си върши спокойно работата, както винаги. Изведнъж се появявате вие и започвате да четете приказките на Карел Чапек на глас. И знаете ли какво става? Баба ви започва да ви слуша. А може пък и родителите да започнат да ви слушат. Кой знае — може постепенно да свикнат така, че да станат по-слушни и от вас.

В една своя книга Карел Чапек казва, че ако хората говорят само това, което знаят, ще бъде доста тихо.

Ами ако пишат само това, което знаят?

Уважаеми читателю, Карел Чапек ви очаква, защото вие му
вярвате!

Мария Беязова-Войтова

ОМАГЬОСАНИЯТ СКИТНИК

Деца, ако някой ви каже, че приказките са празни измислици, не му вярвайте. Всичко в тях си е чиста истина от начало до край и толкоз. Та нали баба беше видяла с очите си царицата на змиите, а в реките по нашия край живееше истински воден дух. Аз лично познавам една русалка, която има очи — звезди. Кучешките русалки, за които ще стане дума по-късно, също са истински. Нали ви казвам — всичко в приказките е истина. Сигурно вече сами сте разбрали, че е така. Ако някой все още не вярва, по-добре да не чете по-нататък.

Имало едно време един скитник. В единия си джоб имал дупка, а в другия и дупка нямал. Това му било цялото богатство. На всичкото отгоре бил и ням, посивялата му коса въшлясала и бил толкова жалък, горкият, че никъде не го приемали да преспи. Най-много някой да му даде от време на време плесенясал къшет хляб, а скитникът дори едно „благодаря“ не можел да каже, та само поглеждал странно и чудно хубаво със светлосините си очи и тръгвал пак нататък. Колкото за спането — е, намирал човекът къде сено, къде слама, а когато нямал нищичко за завивка, той гледал да покрие поне очите с набръчканите си клепачи — и така можело.

Веднъж немият скитник заспал в една изоставена колиба и през нощта сънувал какви ли не работи — например, че е в рая. Такова нещо може да се присъни и на най-големия бедняк. Както спял, отнякъде изникнало едно апашче, което също искало да пренощува в колибата. Вмъкнало се вътре и напипало скитника в тъмното. „Сигур е някой колега“, рекло си то и веднага пребъркало джобовете му, за да види дали в тях няма златни верижки и диамантени пръстени, ограбени от някого. В единия джоб намерило дупка, а в другия — нищо. Това, деца, е малко и за най-закъсалия крадец. Тъй че апашчето оставило дупката и нищото в джобовете на скитника и легнало на отсрещната страна поне да се наспи.

Легнало апашчето, ама не могло да заспи. Трябва да не му е била чиста съвестта. Както си лежало, изведнъж в колибата се разляла

чудно хубава светлина, дъхът ти да спре от красота, и в това тайнствено сияние се появили три бели старици. Апашчето изтръпнало от страх и така се свило в своето ъгълче, че заприличало на купчинка пепел, на изсъхнало стръкче трева, на пресечена нула, та никой да не го забележи. Трите старици се навели над спящия ням скитник и първата казала:

— Колко спокойно спи най-бедният човек в света, сестри!

— Może да е най-бедният — рекла втората, — но ще намери онова място, където е скрито най-голямото съкровище на света.

— Само че след смъртта си — добавила третата.

Пресечената нула, нашето апашче, наострило уши.

— Да, след като го погребат — потвърдила първата старица.

— Защото тъкмо там, където ще бъде погребан — продължила втората, — е скрито най-голямото съкровище на земята.

— Така му е съдено — довършила третата.

— Ами къде ще го погребат? — изтървало се апашчето, но веднага се разказа: едва продумало и трите старици орисници изчезнали. Останала само прекрасната, дивна и малко тъжна светлина, от която чак дъхът се затаявал, и в тая светла тишина немият скитник спял спокойно.

Апашчето седнало и се замислило: „Така значи му било писано на тоя дядка — един ден да го погребат там, където е заровено най-голямото съкровище на света. Като го гледам каква е вейка, едва ли ще остане да векува на тоя свят. Човек да не съм, ако го изтърва от очите си! Ще вървя след него и щом умре, ще почакам да го погребат, за да разкопая гроба и да намеря съкровището. Тюх да му се не види, колко съм бил досетлив! И с тоя ум съм тръгнал да крада! Язък! Такава умна глава като моята заслужава и по-добра съдба! Като намеря съкровището, ще си купя автомобил и кожух, и златни пръстени, и само да ми се изпречи някой крадец... ще види той! Какво искаш, бе тарикат, убиец, никаквец, апаш? Ще крадеш пръстени, а?! Марш на бесилката!!! Ще го довърша и окото ми няма да мигне, само веднъж да умре дядката, че да намеря мястото, където ще го погребат!“

Едва се зазорило и немият скитник изтрил съня от сините си очи, и крадливото човече започнало да му досажда: че кой си ти, че накъде отиваш и тъм подобни. Немият скитник, то се знае, не отговорил нищо и само го гледал чудно хубаво със сините си очи.

— Кво мълчиш като пукал? — развикало се апашчето. — Отсега нататък все по петите ти ще ходя, така да знаеш! Хич не се и опитвай да офейкаш, защото така ще те напердаша, че прах ще се вдигне! Ясно ли е? Хайде сега тръгвай по света!

Ходел скитникът от село на село, а апашчето — на една крачка след него, че да не го загуби. Ходел скитникът от врата на врата. Някъде го изпращали с парче хляб, другаде — с лоша дума. Апашчето му оставяло лошата дума, а хляба вземало и го изяждало само. Случвало се апашчето да открадне пиле или заек — опече ги на огъня и няма да даде на скитника дори костите да огложде. „Дано пукне от глад, мислело си то, че по-бързо да намеря съкровището.“ Ала немият старец не ще да мре и не ще. Ходи ли, ходи от село в село, а апашчето — все по следите му, и така обиколили, каки-речи, целия свят.

Веднъж вървели през голяма черна гора и се било стъмнило вече, а било и студено. В полунощ стигнали до една усамотена кръчма в гората. Скитникът почукал на вратата и му отворил кръчмарят Ира, а той Ира бил стар разбойник. Дядото го помолил с движения на ръце да го остави да преспи някъде — на тавана или в обора, но Ира го наругал и тръшнал вратата под носа му. Поогледал се дядото и видял кучешка колиба, а в нея — грамаден пес, свирепо овчарско куче с кървяси очи. Старецът никак не се уплашил и се затърил към него. Злото овчарско куче станало, позавъртяло опашката си и пуснало дядото в своята топла колибка. Като видяло това, апашчето си казало: „Че то и аз да легна там“, и се засилило към колибката. Но овчарското куче изскочило, озъбило се и започнало така страшно да ръмжи, сякаш нещо в гърдите му щяло а-а да се скъса. А достатъчно било да се скъса, кучето така щяло да го захапе, че нямало да има отъване. Апашчето отхвръкнало чак до вратата на кръчмата и забълскоало по нея. Разбойникът Ира отворил и попитал с грозен глас какво иска, по дяволите, в тоя среднощен час.

— Моля ти се, ккръчмарю, ппусни ме вътре! — изплакало апашчето, като се запъвало на всяка дума. — Кучето ще ме разкъса!

— Może, ама ще трябва да платиш! — извикал Ира.

— Ще си платя — отвърнало апашчето, — ще платя веднага, щом изкопая съкровището.

Ира само това и чакал — пипнал го за яката и хайде, казвай, кучи сине, какво е това съкровище и къде е скрито то! Ще не ще, апашчето

трябвало да разправи как видяло трите орисници и как те предсказали, че на мястото, където бъде погребан немият скитник, ще се намери най-голямото съкровище на света. Ира, то се знае, зяпнал от учудване, по пет пъти питал и разпитвал за всяко нещо, после заключил апашчето в зимника, запретнал си ръкавите, плюл си на ръцете и се замислил дълбоко. „Ще тръгна след скитника, казал си той, а като умре, ще видя къде ще го погребат и ще почна да копая на това място. Като изкопая съкровището, ще си купя замък и ще напълня една от стаите с жълтици. А ако ме нападнат разбойници, ще ги направя на кайма!“ До сутринта обмислил всичко. На заранта си отрязал петдесет кила сланина, пъхнал я в един чувал и зачакал скитникът да се събуди, че да тръгне след него. Дядото се събудил, погалил овчарското куче, измил си очите и пак тръгнал на път. Разбойникът Ира — след него.

През това време апашчето стояло заключено в мазето. Като взело да се разсъмва, то се уплашило да не изтърве скитника, започнало да тънне и изтънявало все повече и повече, докато станало като конски косъм и се промъкнало през ключалката навън. Какво да види — старецът потегля на път, а Ира — подир него. Затичало се апашчето да ги настигне, но Ира измъкнал от пояса си страшен касапски нож и го заплашил:

— Хей, я тръгни по друг път, че ще ти отрежа главата хърт-хърт и окото ми няма да трепне!

Апашчето се уплашило, изостанало назад и се замислило какво да направи, за да си отмъсти и Ира да не му открадне дядото.

Ходел старецът от село в село и молел за къшней хляб. Разбойникът Ира — по следите му. Кървясалите му очи — все в него. Дошло пладне, а старецът не си бил изпросил още нито коричка хляб. Седнал край пътя и затреперал като сух лист. Седнал и Ира, извадил сланината от чувала, отрязал си десет кила и ги излапал като нищо на едно ядене, а на дядото не дал дори кожата. Пак тръгнал старецът и вървял чак до вечерта, но не се намерил човек „добър ден“ да му каже, поне едно прораснало картофче да му даде. Когато настъпила нощта, той легнал под един навес, затворил сините си очи и заспал. Ира седнал на прага, отрязал си още десет кила сланина и взел да я дъвче. „Какво съм хукнал подире му като луд, рекъл си той по едно време, я да го заколя аз и да го погреба! Нали където и да го погреба, там ще бъде съкровището.“ Извадил ножа, плюл върху него и започнал да го

точи със стоманен брус. След малко опитал острите на нокътя си, пак плюл и пак продължил да го точи, докато по челото му избила пот. После отново го опитал на нокътя си и пак продължил да го точи.

През това време апашчето стигнало до най-близкото село и за да си отмъсти на Ира, разказало на всички, че намерило омагьосания скитник и че там, където щели да го погребат, имало съкровище и че разбойникът Ира тръгнал по петите на дядото, за да заграби имането сам. Щом селяните чули това, всеки от тях си казал наум, че и той ще тръгне да търси съкровището. Всеки взел по един чувал, бутнал в него по един самун хляб и по един солен свински бут, грабнал мотика или лопата и се втурнал да гони дядото.

И тъй, Ира точел ножа си, за да заколи немия скитник. Щом плюл за трети път върху острите и за трети път започнал да го точи, та чак се разхвърчали искри, повдигнал глава и какво да види — тъмнината наоколо била осяна с нажежени въгленчета, с много въгленчета. Това били алчните, пламтящи очи на тези, които дошли да търсят съкровището. „А, тая няма да я бъде, рекъл си Ира. Аз ще се мъча да го убивам и погребвам, а те ще вземат след това да ме натирят и да изкопаят съкровището сами. Дума да не става!“

После, ни лук ял, ни лук мирисал, довършил точенето и си отрязал още едно парче сланина. Дядото тихо спял. Но никой от тези, които го следели, не можел да заспи от страх да не би някой друг да го напъха в чуvala си и да го погребе някъде скришно. Тъй си и седели около навеса, с настърхнали мустаци, а кървясалите им очи святкали в тъмнината.

Сутринта старецът се събудил и никак не се учудил, като видял толкова много хора. Умил си очите с роса и тръгнал по-нататък. Тълпата поела след него и всички се бълскали един друг, за да бъдат колкото може по-близо до него. До обед старецът не могъл да изпроси нито коричка хляб. Седнал на един камък и се разтреперал като стебълце, брулено от вятъра. Всички насядали около него, извадили кой каквото носел и започнали да ядат. На него никой не дал нито трохичка. През ноцта, когато старецът легнал да спи, всички насядали пак като вълци около него, пламтящите им очи светели в тъмното и се следели един друг, и скърцали със зъби, сякаш искали да се изпохапят. Тихо-тихичко като дете, спял сред тях дядото.

Така било и на другия ден, и на третия, и на четвъртия и тъй нататък, само че хората ставали все повече и повече и всички ламтели за съкровището и чакали да умре немият старец. Всички се мразели помежду си и били готови да се изпотрепят, ала никой не искал да изостане назад, всеки се страхувал да не закъсне. Така че само се гледали на кръв и съскали, и тракали със зъби. Между тях имало бедни просяци, които искали да забогатеят, крадци и разбойници, но също и заможни хора, които искали да станат още по-богати. Те следвали стареца с каруци и каляски, за да могат веднага да откарат съкровището у дома си. Най-богатите пък си останали в къщи и изпратили подир дядото наети стражи и детективи. Най-големите детективи се движели след стареца с автомобили, и всеки от тях искал да присъствува на неговата смърт и на погребението му. Дългата върволица наброявала много хиляди души, а начало все вървял прегърбеният ням дядо с кривата тояжка и сините очи. Когато се задавало това странно шествие, всички врати и порти се затваряли и никой вече не давал на стареца парченце хляб. От ден на ден той ставал все по-дребничък и по-съсухрен. Само очите му все повече и повече се синеели, сякаш през тях надничало самото небе.

Щом старецът седнел, винаги всички се настанивали около него и започвали да ядат, а на него нищо не давали. „Ами, ще го хрантушим на всичкото отгоре, мислели си те. Досега колко пъти да е умрял, че и да сме го погребали!“ Но старият скитник не умирал, макар че бил само кожа и кости. Нощем, когато спял, около него светели с червени и зелени пламъчета хиляди зли очи.

Веднъж дядото легнал да спи в една купа сено сред широкото поле. Наоколо му насядали хиляди хора да го следят. Неразпрегнатите коне рият с копита, автомобилите бръмчат, хората не се помръдват и скърцат със зъби един срещу друг. Тогава най-силните от тях се наговорили да убият стареца през нощта и да го нарежат на късчета. След това всеки да вземе по едно късче от тялото му и да го погребе някъде, за да намери на това място съкровището. Взели ножовете и се запътили към дядото.

В този миг от звездното небе се спуснал огнен вестител и целунал стареца със смъртоносна целувка. Купата слама пламнала и пламъкът, който стигнал до небето, озарил хиляди бледи лица, бледи от ужас и алчност. Докато се опомнят, купата изгоряла до последната

сламка и от пепелището се издигнал огромен стълб пепел и пепелта влетяла в очите на всички, които били там. Това бил прахът на мъртвия старец.

Лютяло нетърпимо и очите, в които попаднела дори само една прашинка от тази пепел, ослепявали за дълго. Ала болката малко по малко преминала и слепотата отплувала със сълзите и тогава изчезнали червените и зелените пламъчета в очите на хората и те се заоглеждали смаяно. Неочаквано видели алчността и користолюбието, които допреди малко ги тласкали по пътя към съкровището, и всички толкова се засрамили, че им идео вдън земя да потънат. Тогава всеки от тях прочел в очите на другия срам и желание да стане по-добър. Надникнали взаимно в сърцата си, където се пробуждали състраданието и кротостта. И станало така, че изведнъж престанали да гледат един на друг като врагове и видели в себе си человека. Това било съвсем ново и необикновено за тях и те веднага разбрали, че очите им са омагьосани от праха на немия старец. Изведнъж забелязали красивите звезди на небето, по-прекрасни от всяко злато, и започнали да виждат доброто в човешките души, а лошото, което имало в тях, възбуждало само съжалението им, не възбуждало никаква злоба. Така те наистина намерили най-голямото съкровище там, където бил погребан скитникът. Намерили го в собствените си очи, в добротата на своя поглед.

Оттогава минало много време и всички те се пръснали по света, но очите им са все още ласкови и омагьосани и с тях все още могат да откриват всичко, което е добро и хубаво в живота. Случи ли се да срещнете такъв човек, достатъчно е само да ви погледне и на вас ви се струва, че ви е казал нещо много, много хубаво.

ЩАСТЛИВИЯТ СЕЛЯНИН

То, ако трябва да се каже истината, този селянин, Ира се казвал и имал къща в Маршов, не бил никак щастлив. Тъкмо обратното — той си мислел, че е най-нешастният и най-измъченият човек на света. И наистина — Ира бил беден, имал само една стара крава, една бодлива коза, едно беззъбо куче една нива и това било всичко. Иху-хаха от такъв човек не може да се очаква. На всичко отгоре имал и едно такова дяволски недоволно сърце, което преливало от мъка. Все се оплаквал, че той няма нищо, докато другите не знаят къде да си дянат парите, че се бълска като хайванин за тоя, дето духа, че най-добре ще е да зареже всичко и да тръгне, където му видят очите или да се махне от тоя свят и все такива безбожни приказки думал. Жена му, старата Ировица де, само го хокала. „Не влязай в грях, проклетнико, викала, не богохулствувај, ами хвани мотиката или вземи сърпа, па иди да нарежеш трева за козата. Кой свестен човек ще седне като тебе да се вайка и нарежда?! Повече да не съм ти чула гласа, ревльо неден, дърдорицо, мърморко, бяс със бяс!“

Тъй го придумвала мъдрата Ировица и иначе го придумвала, но никаква полза: Ира продължавал да се оплаква и не само това, ами започнал да си мисли, че има зла и устата жена, която го тормози, та се почувствува още по-нешастен.

Един ден, когато трябало да прекопае картофите, започнал пак да мърмори — че тоя свят е лошо нареден, че той, Ира, се трепе като грешен дявол, докато другите си живеят доволно и честито, и тъй нататък, и все в тоя дух. Когато жена му взела да го учи на ум и разум (а нея я бивало за тая работа — както майсторски четяла конското евангелие, ставала и за владика), на Ира му причерняло пред очите, захвърлил мотиката и казал, че тръгва значи и няма вече да се върне. Рекъл и отсекъл.

Стигнал чак до село Упице и право в кръчмата на Фалта. Седнал там, сърдит и начумерен. Гледа като кръвник и пие ли пие от яд. Когато удавил яда си, домъчняло му и започнал да пие от мъка. Когато

удавил и мъката, в него възникнали никакви... добри намерения и той трябвало малко да ги полее, за да не изсъхнат случайно. И тъй, ако се направи сметка, той изпил толкова, че му дошло малко много и кръчмарят му казал да иде да спи. Лесно е да се каже, но когато човек е изпил толкова много и на всичкото отгоре е нощно време, ходенето никак хич не върви. Ира опитвал всяка — през рова и по пътя, и на два крака, и на четири, и право напред, и на верев... Опитвал Ира тъй и иначе, докато се довлякъл до гробищата край село Ушице. Седнал там край пътя и пак взел да нареджа.

Над гробищата изплувал месецът и залял цялата околност с тъжна и прекрасна светлина. Ира се загледал в него и викнал колкото му глас държи — че туй вече не се трае, че има лоша жена, лоша коза и целият му живот е лош, че нивата му не ще да ражда, а кравата не дава мляко, а кучето му не ще да лае, а пък картофите, да ги земята изяде, не щат да се натъркалят сами в мазето, че е беден, окаян и нещастен и че сега е жаден до немай-къде, пък кръчмарят Фалта го праща да си върви в къщи, че комшията Томеш от късмет не може да се отърве, а пък Матейка даже прасе си гои и че само той, Ира, е изоставен на произвола на съдбата.

Едва изрекъл това и в ясната нощ се чул глас от небето:

— Не се оплаквай, Ира!

Само че Ира не бил от тези, които си оставят магарето в калта.

— От къде на къде и може ли тъй, холан?! — развикал се той още по-силно. — Трепя се като луд и пак нямам пукнат грош, и сливата ми изсъхна дори, а пък кокошката ходи да снася у комшиите, и ситото ми се строши, и на жената и дай само да ми се кара... а пък виж учителя от Либнятов, това се вика големец! Ами попа от Ушице — на, който и да вземеш, все е по-добре от мен. Само аз съм кутсузлията, нещастен и окаян и ми се е припило, та ми иде да зарева, пък и пътя за в къщи не мога да намеря, да опустее дано... Справедливо ли е това, а? Справедливо ли е?

— Не се оплаквай, Ира! — обадил се за втори път гласът.

— Че как няма да се оплаквам?! — възразил Ира. — От мен по-нещастен на тоя свят няма. Купя си билет от лотарията и ще загубя, фана се да играя карти — я табланет, я трупа, — и пак ще загубя; как пък веднъж не ми се случи, като вървя по пътя, да намеря я жълтица, я нещо друго? Как в едно нещо не ми потръгна?! Нямам късмет, нищо не

ми върви и туйто. Де да можеше само един-единствен път да ми се събудне нещо, да видиш тогава как ще си държа езика зад зъбите и да пукна, ако отворя уста да се оплаквам, както сега. Голяма несправедливост е това, тъй казвам аз!

— Не влизай в грях, Ира! — прогърмял за трети път гласът. — За да разбереш колко безгранично е моето снизходжение, ще изпълня три твои желания. Пожелай си три неща, и ще ги получиш, каквито и да бъдат те.

— Тогава аз искам...! — зинал Ира веднага, но небесният глас го заглушил:

— Чакай, Ира, не бързай! Помисли хубаво да не би да поискаш нещо неразумно и недостойно за моята щедрост. Почакай поне, докато изтрезнееш, че да ти се избистри главата. А сега хайде в къщи!

Гласът замрял и Ира тръгнал за Маршов. „Право е, рекъл си той. Трябва да помисля хубаво какво да пожелая, че да не си изхабя барута напразно. Защо да не поискам например нова жена? Или двайсет крави? Пушка като оная на лесничия от Хавловице? Или златна верижка за часовник?“ Изведнъж в главата на Ира нахлуло всичко онова, за което бил мечтал някога в живота си — нож с шест джуанджурийки, с ножичка и тирбушон, бяла фаянсова лула, автомобил, замъка в Ратиборжице, Сихровската фабрика, късмет в картите, грамофон, кожух, ловджийско куче или билярд, бъчонка вино, един милион пари, два коня, тиролска шапка с пискюл отстрани, депутатски мандат, цялото чешко кралство или кметската длъжност в Маршов, плюшено канапе, стенен часовник, дето бие, десет бъчви злато, бастун, украсен с резба, шадраван в двора, електрическо фенерче или целия чифлик в Наход, всеки ден свинско печено със зеле и бира или примерно пищеща машина. „Боже, боже, колко хубави неща има на тоя свят! Какво да си избера сега?!“

От всичко това на Ира главата му се замаяла. „Внимавай, Ира, повтарял си той, хубаво си отваряй очите да не събъркаш! Трябва да се посъветвам с жената. Не е глупава тя, сигурно ще измисли нещо по така. Щом аз имам право на три желания, защо да не отстъпя едното на нея? Тъй де. Може да поискам копринена рокля или шевна машина — знам ли аз? Нека и тя да намаже от тая работа!“

Така си мислел Ира и се изкачвал по баира към къщи. Била късна нощ и краката му нещо не го държали, а в главата му виното се било

разбълникоало. Огледал се наоколо и цялата местност, озарена от лунната светлина, му се сторила нова и непозната. Уплашил се, че е събркал пътя и че се е запилял някъде много далеч и възкликал:

— Ex, де да си бях вече у дома!

Рекъл-недорекъл, ето че се намерил у дома си, в Маршов. Само по миризмата познал, че си е в къщи, иначе в антренцето било тъмно като в рог. Ира разbral, че първото му желание отишло на вятъра. „Е, нищо, успокоил се той. Остават ми още две. Трябва вече да внимавам, че да не се изтърва и да не пожелая пак нещо такова. Сега ще легна да се наспя, пък сутринта, ако е живот и здраве, ще поискам две неща — примерно грамофон и цялото чешко кралство или, още по-добре, билиard и свинско печено. Добре, ама как да се съблека сега в тая тъмница? Остави другото, ами не мога да си намеря и постелята! Най-напред да пийна малко вода. Ex, боже, да знаех само къде е дянала старата кибрита...“

Само си го помислил и ето че усетил в ръцете си кутийка кибит. „Брей да му се не види, стреснал се Ира. Отиде ми и второто желание. Съвсем я вапцахме. Сега ми остава само едно. Трябва веднага да си пожелая нещо като за пред хората! Да стана крал на Чехия! Е, да, ама тя тая работа не е май като другите. Горката ми жена ще се събуди утре кралица и ще пощурее от страх. Толкова слуги и мошеници разни, лакеи и министри, и военачалници — все на нея ще чакат — да не е лесна работа на толкоз хора да готвиш?! Първо трябва да я попитам дали ще иска да стане кралица. Тя пък спи като пън! Поне за малко да беше се пробудила!“

Щом рекъл това, и жена му се надигнала в леглото и се провикнала:

— Защо ме будиш, бе пияници, гуляйджийо, бяс със бяс?!

Ира разbral, че е изявил и третото си желание и че не може да си пожелае нищо повече. Най-напред му дошло да изругае страшно, но изведнъж забелязал колко измъчена и съсипана е горката му жена и му дожаляло, че вече няма да може да я направи кралица на Чехия, нито даже да й подари копринена рокля. Приближил се до нея, погалил посивялата й глава и рекъл:

— Няма нищо, Марженке, събудих те само да ти кажа да не ми се сърдиш. Аз, такова, вече няма да те ядосвам и няма да мърморя, ще

си мълча и ще работя за двамина, и... всичко ще бъде, както ти искаш, Марженке.

— Ох, Ира — продумала тогава старата Ировица, — само дали ще изтраеш и дали няма пак да те прихванат?

— Ще изтрай! — обещал тържествено Ира. — Ще видиш, че никога вече няма да бъда лош и недоволен!

И знаете ли, Ира наистина издържал и оттогава станал щастлив селянин; а понеже почнал да си гледа работата, потръгнало му, макар и никога да не станал кмет на Маршов, макар и да не си купил ни грамофон, ни автомобил. Затова пък си купил ножче с шест различни джуунджурийки и си служил с него доволно и честито до последния си ден.

ГОЛЯМА КОТЕШКА ПРИКАЗКА

1. КАК КРАЛЯТ КУПИЛ КОТКА

В страната на шмекерите царувал един крал и може да се каже, че царувал честито, защото всички негови поданици му се подчинявали с готовност и любов, както му е редът. Между тях имало само един, който от време на време не го слушал, и това била дъщеря му, малката принцеса.

Добре ѝ казвал той да не си играе с топка на дворцовото стълбище, ама кой ти чува?! Веднъж бавачката ѝ задрямала само за минутка и принцесата веднага се намерила на стълбището с топката си. Не знам дали провидението я наказало, или дяволът е спънал, но в следващия миг тя паднала и си разбила коляното. Седнала на стълбите и заплакала. Ако не беше принцеса, щяхме да кажем направо, че се разревала. То се знае, придворните дами веднага долетели с кристални мивки и копринени бинтове, притичали и десетте придворни лекари, и тримата придворни капелани^[1], но никой от тях не успял да премахне болките на принцесата.

В това време по улицата минавала някаква бабичка и като видяла принцесата да плаче на стълбите, прилекнала до нея и започнала да я утешава:

— Я не плачи, принцеске! Има едно животно — очите му — смарагдови, да ги открадне никой не може, мустасите му ей такиива, да е мъж, не е мъж, кожухчето му искри хвърля, не изгаря, лапичките му копринени, не се проприват, шестнайсет ножа в джобчетата прие, мясо да си отреже не умеет — ако ти го донеса, нали няма да плачеш?

Принцесата погледнала бабичката. Едното ѝ синьо око все още ронело сълзи, но другото вече се усмихвало радостно.

— Ех, бабке — казала тя, — такова животно няма ни света.

— Ами, няма! — рекла бабичката. — Ако кралят, твоят баща, ми даде това, което съм си наумила, веднага ще ти го донеса.

Като казала това, бабичката бавно отминала по-нататък.

Принцесата останала да седи на стълбите, но вече не плачела. Замислила се — какво ли ще е това животно? Домъчняло ѝ, че си няма

такова животно, че бабичката няма да й донесе нищо, и отново започнала да плаче тихичко. Случило се така, че кралят точно по това време бил погледнал през прозореца, за да разбере защо принцесата вдига толкова шум, и тъй видял и чул всичко. Като видял как бабичката усмирила принцесата, седнал пак на трона, заобиколен от министрите и съветниците си, но мисълта за животното не му излизала от главата. „Очите му — смарагдови, повтарял си той постоянно, да ги открадне никой не може, мустасите му ей такиива, да е мъж, не е мъж, кожухчето му искри хвърля, не изгаря, лапичките му копринени, не се противат, шестнайсет ножа в джобчетата крие, месо да си отреже не умее — що е то?“

Когато министрите видели, че кралят все си шепне нещо, върти глава и суче под носа си великански мустаци, зачудили се и замаяли какво става с него. Най-после старият канцлер^[2] го попитал направо какво значи всичко това.

— Мисля — отговорил кралят — какво може да бъде това животно: очите му — смарагдови, да ги открадне никой не може, мустасите му ей такиива, да е мъж, не е мъж, кожухчето му искри хвърля, не изгаря, лапичките му копринени, не се противат, шестнайсет ножа в джобчетата крие, месо да си отреже не умее.

Сега пък министрите и съветниците започнали да въртят глава и да сучат великански мустаци под носа си, но никой не могъл да се досети какво ще да е това животно. Най-после старият канцлер казал от името на всички това, което казала и принцесата на бабичката:

— Такова животно, кралю честити, няма на света!

Кралят не се задоволил с това и пратил най-бързия си вестоносец да потърси бабичката. Вестоносецът полетял на коня си, лети, лети, та чак искри хвърчат изпод копитата и по едно време гледа — ето я бабичката, седнала пред къщурката си.

— Бабке — викнал вестоносецът от коня, — негово величество кралят иска да му дадеш онуй животно.

— Ще го има — рекла бабичката, — ще получи каквото иска, стига да ми даде толкова талера^[3] колкото най-чисто сребро се събере под шапката на майка му.

Полетял вестоносецът назад, към кралския палат, прах се вдигнал до небесата.

— Кралю честити — доловил той, — бабичката ще докара животното, ако ѝ дадеш толкова талера, колкото най-чисто сребро се събере под шапката на майка ти.

— Няма да е много — помислил си кралят и се заклел тържествено, че ще даде на бабичката точно толкова талера, колкото поискала, и веднага отишел при майка си.

— Мамо — рекъл, — ще ни дойдат гости. Сложи си хубавата малка шапчица, най-малката от всички шапки, които имаш. Оная, дето покрива само кока ти.

Старата му майка така и направила.

Бабичката пристигнала в двореца с кошница, превързана с кърпа. В голямата зала я очаквали не само кралят, майка му и принцесата, но и всички министри, тайни съветници, военачалници и председатели. Всички чакали и едва си поемали дъх от любопитство. Бабичката се заловила бавно-бавно да развързва къртим. Сам кралят слязъл от трона, за да види животното отблизо. Най-после бабичката дръпнала кърпата, и кошницата изскочила черна котка и с един скок се настанила на трона.

— Хубаво ни изигра ти, бабке! — казал кралят разочарован. — Че това е най-обикновена котка!

Бабичката опряла ръце на хълбоците си.

— Кой, аз ли съм ви изиграла?! Я погледнете! — рекла тя и посочила котката.

Както си седяла на трона, зелените ѝ очи светели като истински смарагди.

— Хубаво я погледнете! — настоявала бабичката. — Очите ѝ не са ли смарагдови? И никой, кралю честити, никой не може да ги открадне. И мустаци си има, а не е мъж.

— Е, да — възразил кралят, — но кожухчето ѝ е черно и не хвърля искри.

— Чакайте, чакайте — не се предавала бабичката и погалила котката по гърба срещу козината и наметна, чуло се прашене на електрически искрички. — А лапичките ѝ — продължила бабичката — са от коприна. Даже и малката принцеса, ако тръгне боса на пръсти, няма да се движи толкова тихо.

— Хубаво — съгласил се кралят, — но котката няма нито едно джобче, а не виждам и шестнайсетте ножа.

— На всяка лапичка — казала старицата — им по четири джобчета, а във всяко от тях има остро ножче — нокътче. Пребройте ги да видим дали не са шестнайсет.

Кралят дал знак на стария канцлер да преброи ноктите на котката. Канцлерът се навел над котката и я хванал за крака, за да почне да брои, но тя изсъскала; и го одраскала до самото око. Канцлерът се изправил хванал се за окото и казал:

— Кралю честити, аз вече не виждам добре, но мисля, че ноктите са много. За четирите от тях съм съвсем сигурен.

Тогава кралят дал знак на първия си камериер да преброи ноктите на котката. Камериерът хванал котката с намерение да преброи ноктите й, но миг след това отскочил почервенял, заопипвал носа си и рекъл:

— Трябва да са дванайсет, ваше величество. Аз преброих осем — по четири от всяка страна.

Като чул това, кралят дал знак на върховния председател да преброи ноктите на котката, но последният едва се навел над нея и веднага се изправил, започнал да глади одрасканата си брада и провъзгласил:

— Наистина се шестнайсет, ваше величество. Току-що преброих последните четири.

— Е, няма как — въздъхнал кралят, — то се видя, че ще трябва да купя котката. Ама ти, бабке, си голяма шмекерка, така да знаеш.

Не оставало нищо друго, освен кралят да изсипе на масата сребърните талери. След това свалил от главата на майка си най-малката от нейните шапчици и я захлупил върху талерите. Шапчицата била толкова малка, че под нея се събрали само пет талера.

— Хайде, бабо, вземи си петте талера и си иди със здраве — казал кралят и се зарадвал, че котката му излязла толкова евтино.

Но бабичката поклатила глава и рекла:

— Така няма да се разберем, кралю честити. Бяхме се договорили да ми дадеш толкова талера, колкото най-чисто сребро се събере под шапката на майка ти.

— Ами нали видя — заоправдавал се кралят, — че под шапката се събраха точно пет талера от най-чистото сребро.

Бабичката взела шапчицата, започнала да я гали, позавъртяла я на дланта си и казала бавно:

— Аз мисля, кралю честити, че на тоя свят няма по-чисто сребро от сребърните коси на майка ти.

Кралят погледнал бабичката, погледнал майка си, па казал тихо:

— Имаш право, бабке!

Бабичката сложила шапчицата върху главата на майка му, погалила белите й коси и рекла:

— А сега, кралю честити, ще ми дадеш толкова талера, колкото сребърни косъма има под шапката на майка ти.

Кралят се видял в чудо, кралят се намръщил, най-сетне кралят се усмихнал и казал:

— Ама ти, бабке, си била много голяма шмекерка, ей!

Само че клетвата си е клетва, деца, та кралят трябвало да плати на бабичката толкова, колкото искала. Помолил майка си да седне и наредил на своя най-главен счетоводител да преброи всеки сребърен косъм под шапката й. Счетоводителят се хванал на работа и брои ли, брои, майката на краля седи мирно, не помръдва, по едно време заспала — всеки знае колко му трябва на стар човек да задреме.

Докато спяла, счетоводителят броил косъм по косъм и като стигнал до хиляда, май дръпнал по-силно един от сребърните косми, защото майката на краля се събудила.

— Ay! — извикала тя. — Защо ме будите?! Тъкмо сънувах, че бъдещият ни крал минава границата на държавата ни.

Бабичката трепнала.

— Чудна работа! — промълвила тя. — Точно днес чакам да пристигне внучето ми от съседното кралство.

Но кралят не ѝ обърнал никакво внимание и се навел над майка си.

— Откъде, майко, откъде ще дойде бъдещият крал? От кой кралски двор?

— Не знам — отговорила майка му, — понеже точно на това място ме събудихте.

Докато най-главният счетоводител броял, майката на краля пак заспала. Счетоводителят брои ли, брои и като стигнал до две хиляди, ръката му пак дръпнала малко по-силно един от сребърните косми.

— Ей, че хора! — ядосала се майката на краля. — Защо ме будите? Тъкмо сънувах, че не някой друг, а мишо тази черна котка ще доведе бъдещия крал.

— Ех, пък майко и ти! — отвърнал кралят. — Къде се е чуло и видяло котка някого да води?

— Така ще бъде — казала майка му. — Оставете ме сега да спя.

Майката на краля пак заспала и счетоводителят продължил да брои. Като преброил трихилядния и последен косъм, ръката му потреперала и той, без да иска, пак дръпнал по-силно.

— Негодници такива! — развикала се майката на краля. — Не оставяте човек да си подремне! Тъкмо сънувах, че бъдещият крал ще докара със себе си и цялата си къща.

— Е, сега вече ще прощаваш, мамо — казал кралят, — но това едва ли ще е истина. Кой може да понесе със себе си цял дворец?

— Не казвай голяма дума, момчето ми! — смъмрала го майката.

— Човек никога не знае какво може да се случи.

— Тъй, тъй — завъртяла глава бабичката. — Право казва майка ти, кралю честити! Веднъж една циганка предрече на покойния ми мъж, лека му пръст, че някаква хала щяла да опустоши цялото стопанство. Той, клетият, прихна да се смее и рече: „Хайде де, това едва ли ще е истина. Халите останаха в приказките“. Също като тебе, кралю честити.

— Е, и? — попитал нетърпеливо кралят. — Нали не излезе истина?

Бабичката започнала да си бърше сълзите.

— Ох... От пожара по-голяма хала има ли, кралю честити? Една нощ пламна пожар и опустоши всичко до шушка. Мъжът ми се отпусна, главата му клюмна и все повтаряше: „Право казва циганката. Право казва циганката.“ Двайсет години стана, откак гnie в гроба, горкият.

Бабичката се просълзила, а майката на краля я прегърнала през раменете, погалила я по лицето и казала:

— Не плачи, бабке, че и аз ще се разплача!

Кралят се уплашил и започнал веднага да брои талерите. Слагал ги на масата един по един, докато станали три хиляди — точно толкова, колкото сребърни косъма имало под шапката на майка му.

— Ето, бабке — рекъл той, — със здраве да ги харчиш, ама да ти кажа, човек покрай тебе може да осиромаше като нищо.

Бабичката се засмяла, а след нея и всички останали и започнала да пъха талерите в джоба си, ама къде ще ти стигне един джоб!

Напълнила цялата кошница с талери и тя станала толкова тежка, че бабичката не могла да я вдигне. Двама военачалници и самият крал й помогнали да вдигне и закрепи кошницата на гърба си, а след това бабичката се поклонила на всички, сбогувала се с майката на краля и се обърнала няколко пъти да види за последен път своята черна котка Юра. Ала котката я няма никъде. Бабичката се обръща на всички страни, вика „писписпис, мац, мяу-мяу“ — Юра я няма никаква. Само че иззад трона се подават две крачета. Бабичката се приближила на пръсти и какво да види — принцесата заспала в ъгъла, а в полата ѝ спи и мърка скъпоценната Юра. Бръкнала бабичката в джоба си и сложила в ръката на принцесата един талер. Може би искала да ѝ го остави за спомен, но в такъв случай много се изльгала, защото, като се събудила и малко след това намерила в полата си котката, а в шепата си талера, принцесата взела котката в прегръдките си и тозчас отишла да го похарчи. Може пък бабичката и това да е знаела. Докато принцесата още спяла, бабичката си била отдавна в къщи и била доволна, че донесла толкова пари, че оставила Юра в добри ръце и най-вече че каруцарят току-що докарал внучето ѝ Вашек от съседното кралство.

[1] Капелан — свещеник, който служи в параклис или домашна църква. — Б.р. ↑

[2] Канцлер — председател на Министерския съвет. — Б.р. ↑

[3] Талер — стара немска сребърна монета, равна на 3 марки. — Б.р. ↑

2. НА КАКВО ЛИ НЕ Е СПОСОБНА ЕДНА КОТКА

Както вече знаете, котката се казвала Юра, но принцесата ѝ измислила още какви ли не имена. Викала ѝ котарак и котараче, маца, мацинка и мацка, муци, муцинка и муцка, писа, писанка и писанче, чернушка, котенце и котчица и от всичко това вие разбирате колко много я обичала. Щом отворела сутрин очи, маца вече я чакала, излегната върху юргана. Там мързеливата Юра се разполагала, както си знаела, и предяла, колкото да се каже, че върши нещо. След това двете се измивали едновременно, само че котката вършела това много по-добросъвестно и макар да се миела само с езика и лапичките си, оставала чиста дълго време, докато принцесата много скоро успявала да се изцапа здравата от главата до петите, както умеят само децата.

Иначе Юра си била котка като всички други котки. Само дето обичала да седи и дреме на кралския трон, което обикновено не се случва с останалите котки. Може би тогава си припомняла, че нейният далечен чичо, лъвът, е цар на всички животни или само давала вид, че си спомня нещо, но достатъчно било някоя мишка да подаде муцунка от дупката си — Юра с един скок я сграбчвала и след това я слагала гордо в подножието на трона, без да се смущава ни най-малко от това, че в залата имало някакво много важно и много тържествено заседание.

Веднъж кралят трябвало да помири двама велможи. Двамата стояли в подножието на трона и се препирали ожесточено кой от тях е правият. В разгара на разправията се появила Юра, оставила на земята уловената мишка и се оттеглила, в очакване да бъде похвалена. Единият велможа не я забелязал, но другият веднага се навел и погалил Юра. „Аха, рекъл си кралят, ето един справедлив човек, който признава всяка заслуга.“ И се оказало, че наистина е така.

В двореца си кралят имал две кучета. Едното се казвало Буфо, я другото — Буфино. Когато видели за пръв път Юра да дреме на пруста, те се спогледали, като че искали да си кажат: „Слушай, колега,

тоя май не ще да е от нашите“. И после, сякаш се били уговорили предварително, те се спуснали върху клетата Юра. Котката само отстъпила към стената и наежила опашка, дебела като кочан на метла. Ако Буфо и Буфино биха имали малко повече ум, веднага щяха да разберат какво иска да каже котката с това наежване на опашката си. Само че те били глупави и решила най-напред да я подушат. Първи опитал Буфино, но едва успял да доближи муцуната си и получил такъв удар по носа, че изквичал, подвил опашка и хукнал да бяга, и цял час не могъл да се спре, а след това още два дни го тресло от страх.

Като видял това, Буфино малко се поуплашил, но решил, че, така или иначе, трябва да покаже геройството си.

— Хей, отрепка такава — обърнал се той към Юра, — хич и не се залавяй с мен! Аз лая така, че луната, дето е луна, и тя ми има страха!

За доказателство той се разляял толкова силно, че всички стъклата на няколко километра от двореца се изпотрошили. На Юра обаче не ѝ трепнало окото и веднага, щом Буфино престанал да лае, казала:

— Е, лаеш криво-ляво, но аз пък като изсъскам, и на змиите кръвта им замръзва от страх.

И тя засъскала така страшно, че на Буфино му настръхнал и всичките косми. Щом дошел на себе си, той подхванал отново:

— Какво пък, съскането не е кой знае какво геройство. Сега гледай как бягам аз.

И докато се опомни котката, той обиколил целия палат толкова бързо, че и на самия палат му се завил свят. Юра много се учудила, но се престорила, че това не ѝ е направило никакво впечатление.

— Хубаво — казала тя, — сега поне мога да си представя как ще офейкаш след малко. А пък аз, ако ми дойде някой, сто хиляди пъти по-силен от тебе, ей така ще избягам от него.

И с три скока се намерила в листака на едно много високо дърво — толкова високо, че на Буфино му се завъртяла главата, като погледнал нагоре.

Когато се съвзел, Буфино казал:

— Виж какво, никое порядъчно куче няма да вземе да се катери по дърветата, но ако искаш да разбереш на какво съм способен аз, внимавай хубаво: ето сега аз душа, душа и подушвам, че кралицата от

съседното кралство пече гъльбчета за обяд и че ние утре ще обядваме печена гъска.

Котката също се опитала да подуши тайно, но нищо не усетила. Тя безкрайно много се учудила, че кучето има такова необикновено обоняние, обаче, с нищо не издала смайването си.

— Хе — казала тя, — това не е нищо в сравнение с моя слух. Аз например чух как точно в този миг нашата кралица изтърва иглата си на земята и чувам, че след четвърт час в съседното кралство ще бият камбаната за обяд.

Сега пък Буфино се смаял на свой ред, но за да не падне по-долу, рекъл:

— Знаеш ли какво? Хайде вече да не се лаем един друг. Не се страхувай от мен, слез долу.

— То се знае — отговорила Юра, — че не се боя от теб, но знаеш ли какво? Не се страхувай и ти от мен и се качи на дървото.

— Аз — казал Буфино — и веднага мога да се кача, но преди това си завърти опашката в знак на приятелство, както правим ние, кучетата.

При това така си развъртял опашката, че тя започнала да свисти.

Юра опитала веднъж-дваж, но нещо не й провървяло. И как ще й провърви, като само кучетата знаят да си въртят опашките! Все пак, за да не се изложи и да не бъде заподозряна, че се страхува, тя слязла от дървото и се приближила до Буфино.

— Ние, котките — казала тя, — когато не мислим нищо лошо, мъркаме ей тъй. Можеш и ти да опиташ в знак на приятелство.

Буфино се опитал да мърка, но къде ти! Разнесло се такова ръмжене, че той самият се засрамил.

— Ела — казал той, — по-добре да излезем пред портата и да лаем хората. Това се назива кеф и удоволствие!

— Аз мисля — възразила скромно Юра, — че няма да го направя толкова грубо, но ако си съгласен, можем да седнем на края на стряхата и да гледдаме на всичко от високо.

— Извинявай — смутил се Буфино, — но когато съм на високо, нещо ми се замайва главата... Най-добре да отидем заедно да гоним зайци.

— Зайци ли — казала котката, — не е за мене работа то. Краката ми, знаеш, не стават за това нещо. Но ако дойдеш с мен, ще ти покажа

едно дърво, на което бихме могли и двамата да ловим птички.

Буфино се замислил тъжно.

— Ех, Юра — казал той накрая, — от тая работа нищо няма да излезе. Я аз да си остана куче в гората и на улицата, а ти да си останеш котка по дърветата и на стряхата, но тук, в двореца и на двора, да не бъдем котка и куче, ами да си бъдем приятели.

Така и станало. Двамата свикнали толкова един с друг, че всеки усвоил по нещо от поведението на другия. Юра например се научила да тича след принцесата като куче, а Буфино, като видял, че котката оставя в краката на краля уловените мишки, започнал най-триумфално да донася пред трона костите, които намирал на улицата или изравял на бунището. За това, разбира се, не го хвалели тъй, както хвалели котката за мишките.

Една нощ било тъмно като в рог и Буфино спял в колибката си. Трябва да ви кажа, деца, че колибките на кралските кучета са направени от махагоново и от кедрово дърво. Буфино тъкмо сънувал, че е видял заек и препуснал след него, та чак лапичките му потрепвали на сън, когато усетил, че някой леко го плеснал по носа.

— Бау — скочил той сънен, — какво става, бау?

— Пст! — пошепнал познат глас. — Не вдигай шум.

Буфино разбраł, че това е Юра. Била по-черна от нощта. Само зелените ѝ очи светели умно и развълнувано.

— Представи си — подхванала Юра шепнешком, — седя аз на стряхата и си мисля, както винаги, за най-различни работи. Изведнъж — нали знаеш колко ми е остьр слухът — чувам някой да ходи далеч, далеч оттук, в кралската градина.

— Джраф! — възкликал Буфино.

— Тихо! — изсъскала Юра. — Обзалагам се, че това е крадец, Буфино. Друго не може да бъде. Знаеш ли какво? Да идем да го хванем!

— Баф! — изляло възторжено кучето. — Хайде, тръгваме! Джраф!

Вдигнали се и отишли двамата в градината. Било тъмно като в рог. Буфино искал да тича напред, но само се туткал в тъмнината и се препъвал на всяка крачка.

— Юра — шепнел той смутено, — Юра, ами че аз не виждам на една крачка пред себе си.

— Аз — казала Юра — през нощта виждам така добре, както и през деня. Ще вървя напред, а ти ме следвай по миризмата.

Така и направили.

— Охо — рекъл по едно време Буфино, — попаднах на някакви следи!

Като душел земята, той се впуснал с най-голяма бързина по следите, сякаш не била тъмна нощ, а най-ясен ден. Юра — след него.

— Шът — прошепнала тя след малко, — вече го виждам. Точно пред тебе е.

— Аха — провикнал се Буфино колкото му глас държи. — Юрруууш, юрруууш напред! Дрръжте го! Джаф, джаф, вагабонтино, джаф, нехррранимайко, джаф, кррадецо, джаф, безобрразнико! Удуши го, пррребий го, ррразмажи го, запрретни си рръкавите и го ррразкъсай! Баф, баф, баф!

Като чул това, крадецът страшно се изплашил, плюл си на петите и хукнал да бяга. Буфино — след него. Изпохапал му глезените, раздрал му крачолите, наврял се в краката му и го повалил на земята, като му ухапал ухото. Крадецът по никакво чудо успял да стане и от страх се покатерил на едно дърво. Сега дошел редна Юра — тя се покатерила след него, скочила на тила му и започнала да го драще и хапе, както само тя си знаела.

— Пфффсс — съскала и пръскала слюнки, — ще те разкъссам сссъс зззъби, ще те нассека на къссчета!

— Баууу, баф — ревял отдолу Буфино. — Удуши го, пррасни му един, убий го, довъррши го, пррати го на оня свят, завъррржи го, ухапи го, удrrрряй, ррритай и не го изпустай!

— Предавам се — извикал крадецът, смъртно уплашен, и паднал от дървото като чувал с картофи, коленичил, протегнал ръце към небето и се замолил:

— Не ме убивайте, моля ви се, нали се предавам! Водете ме, където щете, само не ме убивайте!

Тогава те тръгнали към замъка — начело Юра с изправена като сабя опашка, след нея — крадецът, с вдигнати нагоре ръце и накрая — Буфино. Насред пътя ги срещнали пазачите с фенери в ръце, пробудени от шумотевицата, и се присъединили към шествието. Така с голяма тържественост Юра и Буфино закарали крадеца в палата. Самият крал и кралицата се били събудили и видели това от прозореца. Само

принцесата спяла и проспала всичко, а сигурно и за закуска нямало да се събуди, ако Юра, както всяка сутрин, не дошла да полежи върху топлия ѝ юрган, толкова мила наглед, сякаш през нощта нищо не се било случило.

И на какво ли още не била способна Юра, но време е вече да сложим край на приказката. Ето защо само накратко ще ви кажа, че от време на време тя ловяла с лапичките си рибки в потока, обичала да яде салата от краставици и хващала птички, въпреки че ѝ били забранили това. И през цялото време имала такъв невинен вид — същински ангел — и така хубаво си играела, че човек можел да я гледа по цял ден и так да не му омръзне. А който иска да научи нещо повече за Юра, нека наблюдава с любов която и да било друга котка — всяка от тях има в себе си по нещичко от Юра и всяка е способна на хиляди хубави и весели подвизи, и не ги крие пред никого, който не я измъчва.

3. КАК ДЕТЕКТИВИТЕ ПРЕСЛЕДВАЛИ МАГЬОСНИКА

След като стана дума на какво е способна котката, трябва да разкажем още нещо.

Принцесата чула от някого, че никоя котка не пада по гръб и че колкото и от високо да падне, нищо не ѝ става. Ето защо тя взела веднъж Юра, качила се с нея на тавана и за да се увери, че това е истина, пуснala милата Юра от прозорчето, от безкрайно голяма височина. Веднага погледнала надолу да види дали нейната мацка наистина е паднала на краката си; Юра обаче не паднала на краката си, защото паднала върху главата на един човек, който точно по това време вървял по улицата. Може би при падането ноктите на Юра се забили в главата му, може би нещо друго не му харесало в тая работа, но човекът чисто и просто хванал котката и я пъхнал под балтона си, вместо да я остави да седи на главата му, както би искала принцесата. След това се отдалечил с бързи крачки.

От тавана принцесата се затичала разплакана право при краля.

— Аа-ааа — плачела тя. — Долу минаваше един... един човек и ми открадна Юу-Юуураа!

Кралят се уплашил не на шега. „Котка-мотка, намислил си той, малко ли котки има по света, ама нали тъкмо тая щеше да ни доведе бъдещия крал?! Не мога да оставя тая работа току-така!“ Веднага наредил да повикат полицейския началник.

— Тъй и тъй — казал му кралят, — някакъв човек откраднал Юра, черната ни котка. Скрил я под палтото си и дим да го няма.

Полицейският началник свъсил вежди, мислил има-няма половин час и казал:

— Ваше величество, с божията помощ, с помощта на униформената и тайната полиция, с помощта на цялата войска, артилерията, флотата, пожарната команда, подводния флот, въздушните сили, с помощта на ясновидците, врачите и целия останал народ аз ще намеря котката!

Полицейският началник веднага свикал най-добрите си детективи. Детективът, деца, е човек, който служи в тайната полиция и е облечен като всеки друг човек, само че винаги е предрешен, за да не може никой да го познае. От детектива нищо не може да се скрие, той всичко разкрива и никой не може да избяга от него. Той всичко може и от нищо не се страхува. Както виждате, не е чак толкова лесно да си детектив.

И така, началникът веднага свикал най-добрите си детективи. Това били тримата братя Пъхниос, Вездесъщи и Всезнайко, лукавият италианец синьор Хитрани, тромавият весел холандец менер Дебелаанен, великанът Католов и мрачният, мълчалив шотландец мистър Киселаун. Пет-шест думи били достатъчни, за да разберат каква е задачата им. Който залови крадеца, ще получи голяма награда — такова било условието.

- Си — извикал Хитрани.
- Яа — казал весело Дебелаанен.
- Мм — изръмжал Католов.
- Уел — добавил кратко Киселаун.

Пъхниос, Вездесъщи и Всезнайко само се спогледали.

След четвърт час Вездесъщи докладвал, че господинът с черната котка под палтото се движи по улица „Спалена“.

След половин час Пъхниос донесъл известието, че господинът с черната котка под палтото завил към квартал „Винохради“.

След един час Всезнайко долетял с новината, че господинът с черната котка под палтото пие бира в страшницката кръчма.

Хитрани, Дебелаанен, Католов и Киселаун наскочали в пригответния автомобил и изхвърчали с пълна скорост към квартал „Страшните“.

— Момчета — казал Хитрани, когато пристигнали, — такъв изпечен крадец само с хитрост можем да го пипнем. Оставете ме да действувам.

При това хитрецът имал предвид само едно — да получи сам обещаната награда. Преоблякъл се набързо като продавач на въжета и влязъл в кръчмата. Там видял да седи един чужденец с черни дрехи, чернокос, чернобрад, с бледо лице и прекрасни, макар и тъжни очи. „Той е“, казал си веднага детективът.

— Господин синьоре кавалиеро — започнал да бръщолеви той, — аз продавам въжета, хубави, здрави въжета, скъсване нямат, веднъж като ги завържеш, не се развързват, железни въжета.

В същото време той показвал въжетата си, предлагал ги, развивал ги, навивал ги, прехвърлял ги от ръка на ръка, но очите му не изпускали чужденеца и само чакал сгоден случай да хвърли примка върху ръцете му, да я стегне и да ги завърже.

— Не ми трябват — казал чужденецът, като си пишел нещо с пръст по масата.

— Погледнете само, господине — бърборел неуморният Хитрани и още по-бързо прехвърлял, опъвал и развивал въжетата. — Погледнете колко са дълги, колко са здрави, колко са тънки, колко са дебели, колко са хубави, колко са бели... колко са... колко са... Диаволо! — изкрештял изведнъж ужасен. Както прехвърлял въжетата и ги оправял, както ги премятал, опъвал и разгъвал, изведнъж ръцете му по някакъв необясним начин започнали да се заплитат в тях, а въжетата, от своя страна, взели да се объркват, засукват сплитат, заклещват, затягат, завързват и по едно врем (той останал като втрещен) неговите собствени ръце с оказали окончателно и здраво вързани.

Хитрани се изпотил няколко пъти, но все още се на дявал, че ще се измъкне от заплетеното положение. За почнал да се върти и усуква, да се хвърля и мята на една и на друга страна, подскачал, навеждал се и пак с изправял, за да се освободи някак от въжетата, и едновременно бърборел все по-бързо и по-бързо:

— Гледайте, гледайте какво нещо! Каква изработка каква якост, каква дължина и гъвкавост! Каква красота! Боже господи, какви хубави въжета!

И докато се въртял и скачал, въжетата все по-бързо и по-здраво се усуквали около него, заплитали се и го впримчвали, и се затягали, докато, най-после, изнурен и изтощен, със завързани ръце и крака, превързан напреко и надлъж и стегнат като в корсет, синьор Хитрани паднал на земята.

Чужденецът седял, без да трепне, дори тъжния си поглед не вдигнал от масата и продължавал да си рисува нещо с пръст.

Отвън детективите започнали да се чудят защо Хитрани не се връща.

— Мм! — изръмжал Католев решително и се втурнал в кръчмата. И какво да види — Хитрани лежи вързан на земята, а на масата — чужденецът с наведена глава чертае нещо с пръст по покривката.

— Мм — изръмжал великанът Католев.

— Какво — попитал чужденецът, — какво искате да кажете с това?

— Арестуван сте! — отговорил грубо Католев.

Чужденецът само повдигнал прекрасните си, чудни очи. Католев рекъл да тури в действие огромния си юмрук, но изведнъж нещо му прилошало. Пъхнал тогава ръцете си в джобовете и казал:

— Аз, такова, викам по-добре да тръгнете доброволно. Щото, когото съм пипнал, здрава кост не му е останала.

— Тъй ли? — казал чужденецът.

— Аха — продължил детективът. — А когото потупам по рамото, осакатява за цял живот. Хората викат, че съм силен като лъв.

— Драги господине — рекъл чужденецът, — това е хубаво наистина, но силата не е всичко. И като говорите с мен, бъдете така добър да си извадите лапите от джобовете.

Католев се позасрамил и понечил да извади ръцете си от джобовете. Но какво е това? Какво става с него?! Не може да извади нито едната, нито другата си ръка. Опитал най-напред дясната, но тя сякаш била срасната с джоба. Опитал лявата — все същото, сякаш цял тон олово я дърпа надолу. То да било олово, хубаво, щял да го извади като нищо, но ръката си не можел да извади за нищо на света, колкото и да я дърпал и опъвал.

— Ама че глупави шеги! — ръмжел безпомощна Католев.

— Не са чак толкова глупави, колкото мислите — казал тихо чужденецът и продължил да си чертае с пръст по масата.

Докато Католев се въртял, гърчел се и се потял и изобщо правел всякакви усилия, за да извади ръцете си от джобовете, детективите отвън се чудели защо не се връща.

— Ще ида да видя — казал Дебелаанен и какъвто бил закръглен, търкулнал се в кръчмата като буре. Но какво да види — Хитрани лежи вързан на земята, Католев тъпче из стаята като мечка, с ръце в джобове; те, а чужденецът седи с наведена глава и си пише нещо с пръст по масата.

— Да ме арестувате ли идвате? — попитал чужденецът, преди още Дебелаанен да отвори уста.

— На вашите услуги! — извикал с готовност Дебелаанен и извадил от джобовете си железни белезници. — Заповядайте, ваша милост, благоволете само да протегнете ръчичките си. Ще им сложим белезници, моля, хубави, студени белезници, нови-новенички, ваша милост, от най-фина стомана, с прекрасна никелирана верижка, всичко екстра качество.

При това шеговитият Дебелаанен дрънкал белезниците и ги прехвърлял от ръка в ръка, като че ли стока за продан предлагал.

— Изберете си, моля — бъбрел той весело. — Никого не караме насила, само онези, които не искат доброволно. Първокласни и много фини гривни, господине, със секретна ключалка. Идеално прилягат и няма да ви стягат, нито да ви убиват...

В този миг Дебелаанен започнал да се изчервява и да се поти, и все по-бързо прехвърлял белезниците от ръка и ръка.

— Прекрасни б-белезници, ще ви бъдат като по мярка, ох, оле, олеле, от оръдейна сто-сто-стомана, закалена в... Ох, олеле, в най-наже-же-жеже-же, в най-нажежената пе-е-е-ещ и — дявол да го вземе! — изревал накрая Дебелаанен и запратил белезниците на земята. Как да не ги запрати и как да не ги прехвърля от ръка в ръка! Те се били нагорещили до бяло и щом само се допрели до пода, прогорили го така, че замалко не пламнал.

По това време Киселаун отвън наново се зачудил защо колегите му не се връщат.

— Уел! — извикал той решително, извадил револвера и нахълтал в кръчмата. Но какво да види — навсякъде задимено, Дебелаанен подскача насам-натам и си духа на ръцете, Католев се гърчи с ръце в джобовете, Хитрани лежи завързан на земята, а на масата — чужденецът с наведена глава си драска нещо с пръст по покривката.

— Уел! — процедил Киселаун и се насочил право към чужденеца с револвер в ръка. Чужденецът го погледнал кротко и замислено. Киселаун почувствувал, че ръката му трепнала под този поглед, но се овладял и изстрелял от упор всичките си шест патрона в челото на чужденеца, точно между очите.

— Свършихте ли? — попитал чужденецът.

— Не още — отвърнал Киселаун, извадил втори пистолет и изстрелял още шест патрона в челото на чужденеца.

— Готово ли е? — запитал чужденецът.

— Да — казал Киселаун, обърнал се кръгом и като си сложил ръцете на кръста, седнал на пейката в ъгъла.

— Тогава плаща, моля — извикал чужденецът и дръннал с една монета по чашата. Но никой от келнерите не се появил. Всички се били изпокрили на тавана, когато чули стрелбата. Чужденецът оставил парите на масата, кимнал с глава на детективите и преспокойно си излязъл.

Точно в този миг на единия прозорец се повила главата на Пъхниос, на втория — главата на Вездесъщи, а от третия прозорец подал глава Всезнайко. Пръв скочил вътре Пъхниос.

— Момчета — казал той, — къде е крадецът? — и прихнал да се смее.

През втория прозорец скочил вътре Вездесъщи.

— Ако не се лъжа — казал той със смях, — този, който се търкаля по земята, е нашият Хитрани.

През третия прозорец скочил в кръчмата Всезнайко.

— А на мене — казал той — ми се струва, че Дебелаанен е малко нещо кисел.

— Аз пък мисля — налял масло в огъня Пъхниос, — че Киселаун сега никак няма вид на лъв.

— А пък аз виждам — довършил Вездесъщи, — че Католов не е излязъл много хитър.

Хитрани седнал на пода.

— Тя тая не е за разправяне, момчета — рекъл той да се оправдава. — Мен тоя крадец ме завърза, без да ме докосне с пръст.

— А на мен — избоботил Католов — ми закова ръцете в джобовете.

— На мен пък — изпъшкал Дебелаанен — нажежи белезниците в ръцете ми.

— Уел — намесил се на края Киселаун, — това още нищо не е. Аз му забих дванайсет куршума в челото, а на него дори и драскотина не му остана.

Пъхниос, Вездесъщи и Всезнайко се спогледали.

— Аз мисля — започнал Пъхниос,

— че тоя крадец — продължил Вездесъщи

— е всъщност магьосник! — довършил Всезнайко.

— Няма значение — обадил се пак Пъхнинос. — Какъвто и да е, момчета, той вече влезе в капана. Ний сме довели със себе си хиляда войника

— и сме им заповядали да обкръжат кръчмата — продължил Вездесъщи,

— та и пиле да не може да прехвръкне — добавил Всезнайко.

В този миг отекнал залп от хиляда пушки, сякаш ударил гръм.

— Свърши се с него! — извикили детективите в един глас.

Изведнъж вратата се отворила с трясък и в кръчмата се втурнал командирът на войниците.

— Разрешете да доложа — изрекъл той на един дъх, — кръчмата е обкръжена и съгласно нареддането, заповядах да не пуснат и пиле да прехвръкне. Но представете си, по едно време от вратата излетя бяло гъльбче с нежни очи и започна да кръжи над главата ми.

— Ах! — извикили всички.

Само Киселаун казал:

— Уел!

— Аз разполових гъльбчето с един замах на сабята ги продължил командирът — и в същото време хиляда войници стреляха в него. Гъльбчето се пръсна на хиляди парченца, но всяко парченце се превърна в бяла пеперуда и всички пеперуди с треперлив полет изчезнаха в далечината. Ами сега?!

Очите на Пъхнинос блеснали.

— Добре — заповядал той, — свикайте под знамената цялата войска, включително запаса и опълчението, и ги пратете по цялата земя да изловят пеперудите.

Така и станало и трябва да кажем, че по този начин възникнала богатата сбирка от пеперуди, която и до ден-днешен е изложена в Народния музей. Който от вас живее в Прага, трябва да отиде да я види.

Но сега да се върнем при детективите. При създалото се положение Вездесъщи казал на останалите:

— Момчета, вече нямаме нужда от вас. Ще се оправим и сами.

Тъжни и с празни ръце, Хитрани, Дебелаанен, Киселаун и Католов се върнали обратно.

Пъхниос, Вездесъщи и Всезнайко дълго се съветвали как да се справят с магьосника. Те изпушили не знам колко си тютюн, изяли и изпили всичко, което намерили в Страшница, но нищо не могли да измислят. Най-после Всезнайко казал:

— Така нищо няма да направим, братлета. Я да поизлезем малко на чист въздух.

Вдигнали се те значи, но едва излезли пред кръчмата — кого да видят? — самия магьосник. Стоял си там и със страшно любопитство чакал да види какво ще направят.

— Ето го! — викнал радостно Пъхниос и с един скок хванал магьосника за рамото. Но магьосникът тозчас се превърнал в лъскавосребърна змия и Пъхниос я хвърлил на земята ужасен.

Вездесъщи не закъснял да се намеси и покрил змията с палтото си, но змията се превърнала в златна мушичка, която се провряла през един илик и излетяла на свобода.

Всезнайко скочил и уловил златната муха в шапката си, но мухата се превърнала в сребристо поточе, което отнесло със себе си и шапката.

Втурнали се всички в кръчмата да вземат чаши и да уловят в тях поточето, но сребристото поточе вече се било оттекло и се вляло във Вълтава.

Ето защо Вълтава и до днес, когато е в добро настроение, е така сияйно сребърна: спомня си за магьосника, шуми замислено и проблясва; на човек чак главата му се замайва, като я гледа.

Но тогава Вездесъщи, Всезнайко и Пъхниос стояли на брега на Вълтава и премисляли какво да правят по-нататък. Не щеш ли — една сребърна риба подала глава от водата и ги погледнала с блестящите си очи — с очите на магьосника.

Тримата детективи си купили въдици и взели да ловят риба във Вълтава. И днес все още можете да ги видите как седят по цели дни в лодките с въдица в ръка; дума не продумват и няма да се успокоят, докато не хванат сребърната черноока риба.

Още много други детективи се опитвали да хванат магьосника, но напразно. Случвало се, когато го преследвали с автомобил, да изскочи сърна от гората и да си погледне със своите черни, нежни и любопитни очи. Когато пък летели с аероплан, един орел ги следвал неотльчно и не ги изпускал от гордите си, пламтящи им и. Когато

плували с кораб, от морето се надигал делфин и спирал върху тях разумния си, спокоен поглед. Дори и когато си седели в работните кабинети, дълбоко замислени, случвало се цветята на масата да засияят и да ги погледнат прелестно и с любопитство или пък полицейското им куче надигало внезапно глава и ги поглеждало с красиви човешки очи, каквito по-рано нямало.

На детективите им се струвало, че магьосникът ги гледа от всички страни. Погледне ги, изчезне, погледне ги, изчезне... Такъв магьосник хваща ли се?

4. КАК ЗНАМЕНИТИЯТ СИДНИ ХОЛ ХВАНАЛ МАГЬОСНИКА

Знаменитият Сидни Хол, американски детектив, прочел всичко това във вестника, замислил се дълбоко и решил, че ще се опита сам да хване магьосника. Предрещил се като миллионер, сложил револвера в джоба си и тръгнал на път за Европа.

Когато пристигнал, представил се веднага на полицейския началник. Той му разказал подробно как преследвали магьосника и заключил:

— От всичко това става ясно, че няма начин този злосторник да бъде заловен и изправен пред съда.

Сидни Хол се усмихнал.

— Най-късно след четиристот дни ще ви го доведа арестуван.

— Изключено! — извикал началникът.

— Да се обзаложим на една чиния круши — предложил Сидни Хол. Трябва да споменем, че Сидни Хол много обичал круши и не по-малко обичал да се обзала.

— Съгласен — извикал началникът. — Но как ще направите това, моля ви се?

— Преди всичко — отговорил Сидни Хол — ще приема околосветско пътуване, само че за това ще ми трябват суми пари.

Началникът му дал суми пари и за да покаже колко е умен, рекъл:

— Да, да, сещам се какъв е планът ви, но всичко трябва да се запази в тайна, за да не стигне до ушите на магьосника.

— Напротив — отвърнал детективът, — още утре публикувайте във всички световни вестници съобщението, че знаменитият Сидни Хол се е наел да залови магьосника в срок от четиристот дни. Засега позволете ми да се сбогувам с вас.

Сидни Хол се запътил право към един прочут пътешественик, който вече бил обиколил света за петдесет дни и му казал:

— Да се обзаложим, че ще обиколя света само за четиристот дни!

— Невъзможно! — казал пътешественикът. — Господин Фокс обиколи света за осемдесет дни, аз — за петдесет. За по-малко време е невъзможно.

— Да се хванем на бас — настоявал Сидни Хол. — Да се обзаложим на хиляда долара, че ще успея!

Ти значи обзаложили се.

Сидни Хол заминал още същата нощ.

След една седмица се получила телеграма от Александрия, Египет: „По следите съм Сидни Хол“.

След седем дни пристигнала втора телеграма от Бомбай, Индия: „Затягам примката всичко върви отлично следва писмо Сидни Хол“.

Малко по-късно пристигнало и писмо от Бомбай, но било шифровано и никой не могъл да го разчете.

След нови осем дни от Нагазаки, Япония, долетял пощенски гълъб с писъмце в човката и в него пишело: „Близо съм до целта. Чакайте ме. Сидни Хол“.

След това пристигнала телеграма от Сан Франциско, Америка: „Имам хрема иначе всичко наред пригответе крушите Сидни Хол“.

На трийсет и деветия ден от заминаването се получила най-после телеграма от Амстердам, Холандия: „Пристигам утре вечер седем часа петнайсет минути пригответе крушите предпочитам масловки Сидни Хол“.

На четиридесетия ден, в седем часа и петнайсет минути вечерта, влакът пристигнал шумно на гарата. От влака изскочил господин Сидни Хол, а след него слязъл магьосникът — сериозен, бледен и със сведени към земята очи. Всички детективи чакали на гарата и много е учудили, като видели, че магьосникът дори не е вързан. Сидни Хол им махнал с ръка и казал:

— Момчета, чакайте ме тази вечер в „Синьото куче“ Трябва да закарам господина в затвора.

След това се качил с магьосника в един файтон, но последния момент се сетил за нещо, та викнал от файтона:

— Да не забравите крушите!

Вечерта значи една фруктиера с великолепни круши очаквала Сидни Хол. Детективите, които седели наоколо, вече започнали да се съмняват, че знаменитият им колега ще дойде, когато вратата се

отворила и в кръчмата влязъл немощен, одърпан старец, един от тези, които продават риба и краставички по кръчмите.

— Дядо — казали детективите, — хайде, върви си ние нищо няма да купим.

— Жалко — казал старецът и изведнъж целият се разтресъл и захъркал, започнал да се дави, да се задушава и се отпуснал на един стол ни жив, ни умрял.

— Хай да му се не види — извикал един от детективите. — Само това ни липсваше — да вземе да умре тук!

— Не — задушавал се старецът, — не мога повече.

Едва тогава всички забелязали, че старецът всъщност се смее, и то така, че не може да спре. От очите му потекли сълзи, говорел на пресекулки, бузите му посинели и той едва-едва стенел:

— Деца, деца, не мога повече.

— Дядо — попитали го детективите, — какво търсиш тук?

Тогава старецът станал, дотъртил се до масата, избрали си най-хубавата круша, обелил я и я лапнал цялата. Чак след това смъкнал изкуствената си брада, изкуствения нос, изкуствените бели коси и сините очила и се показало гладко обръснатото, усмихнато лице на Сидни Хол.

— Момчета — извинил се Сидни Хол, — не ми се сърдете, но аз цели четиридесет дни едва сдържах смеха си.

— Кога заловихте магьосника? — попитали го детективите в един глас.

— Едва вчера — отвърнал знаменитият Сидни Хол, — но още от самото начало ме избиваше на смях при мисълта как ще го изиграя.

— И все пак — настояли детективите — как го пипнахте?

— Ехе — казал Сидни Хол, — това е много дълга история и аз всичко ще ви разправя, момчета, само нека изям още една круша.

Когато я изял, започнал приблизително така:

— Вижте какво, колеги, преди всичко и на първо място трябва да ви кажа, че истинският детектив в никой случай не трябва да бъде магаре.

При това той огледал всеки един от присъствуващите, сякаш между тях можело да има някакво магаре.

— По-нататък? — попитали детективите.

— По-нататък ли? — рекъл Сидни Хол. — На второ място — трябва да бъде отракан, и на трето... — продължавал той, като започнал да бели нова круша — на трето място, той трябва да има поне малко ум в главата си. Знаете ли с какво се ловят мишки?

— Със сланина — казали детективите.

— А знаете ли с какво се лови риба?

— С червеи или дъждовници.

— Ами знаете ли с какво се лови магьосник?

— Не знаем.

— Магьосникът — казал наставнически Сидни Нил — се залавя като всеки друг човек — с други думи, като се възползваме от собствената му слабост. Най-напред трябва да се разбере каква му е слабостта. И знаете ли, момчета, каква беше слабостта на магьосника?

— Не знаем.

— Любопитството! — заявил тържествено господин Сидни Хол.

— Магьосникът можеше всичко, но беше много любопитен. Страшно любопитен. Само че неин ги изям сега ей тая крушка.

След като я изял, той продължил:

— Вий всички си мислехте, че преследвате магьосника, докато всъщност магьосникът е преследвал вас. Следвал ви е неотстъпно и не ви е изпускал от погледа си. Бил е страшно любопитен и е искал да знае всичко, което предприемате срещу него. Непрекъснато се е въртял около вас. Точно върху това негово любопитство изградих целия си план.

— Какъв беше планът ви? — завикали нетърпеливо детективите.

— Ами ето какъв. Пътуването около света, момчета, това беше само разходка за собствено удоволствие. Отдавна мечтаех да предприема околосветско пътуване, но все не ми се удаваше случай. Когато дойдох тук, веднага разбрах, че магьосникът ще ме последва, че нито за миг няма да ме изостави, за да види как ще се опитам да го хвана. Толкова е любопитен. Няма как, рекох си, ще го помъкна след себе си — хем ще видя малко свят, хем няма да го изтърва от очите си. По-право — той няма да ме изтърве от очите си. И за да раздразня още повече любопитството му, аз се обзаложих, че ще свърша цялата работа в срок от четиристот дни. Я да изям сега ей тая хубава крушка!

Като я изял, казал:

— На този свят няма нищо по-хубаво от крушите. И тъй, взех револвера, взех и парите, преоблякох се като шведски търговец и тръгнах на път. Най-напред — за Генуа. Както знаете, момчета, Генуа се намира в Италия и докато стигне дотам, човек вижда целите Алпи. Страшно висока планина са това Алпите! Когато от най-високия връх на Алпите се отрони камък, той толкова дълго се търкаля, че докато стигне до долу, целият обраства с мъх. Бях решил от Генуа да замина с кораб за Александрия, Египет.

Генуа е извънредно красив пристанищен град — толкова красив, че корабите сами се запътват към него, още щом го зърнат. На сто мили от Генуа корабните огнища престават да хвърлят въглища в пещите, кормилата спират да се въртят и платната се събират, но корабите така ламтят да видят отблизо Генуа, че сами стигат дотам.

Моят кораб трябваше да тръгне точно в четири часа следобед. В три часа и петдесет минути се запътих към пристанището, но не щеш ли — по пътя срещам едно малко момиченце, което плаче.

— Защо плачеш, дребосъче? — викам му аз.

— Ааа — хълца момиченцето, — аз не съм длебосъче, аз съм се загубилаа.

— Като си се загубила — викам, — защо не се потърсиш?

— Ама аз съм загубила мама — хленчи дребосъчето и не знам къде да я тълсаяа.

— Това е друго нещо — казвам аз, хващам момиченцето за ръка и тръгвам да търся майка му. Може да не вярвате, момчета, ама цял час съм тичал из Генуа, докато намеря майката. Ами сега? Беше четири часа и петдесет минути. Корабът отдавна трябва да е заминал. „Заради това хлапенце, рекох си, ми пропадна мелият ден“. Мрачен и унил, тръгнах към пристанището и — какво мислите? — моят кораб все още си мои на мястото. Веднага се качвам, а капитанът ми казва: „Ей, шведе, ти много си подранил! Отдавна да ме отплували, ако котвата не беше се заклешила на дъното — чудна работа, знаеш! Цял час не можахме да я измъкнем.“ Аз, разбира се, можех само да се радвам от това. Я да взема още една круша.

Когато я изял, казал:

— Тая беше много сладка, братлета. Заплувахме значи по Средиземно море. Нямате си представа колко е синьо. Човек просто не може да разбере кое е море, кое небе. Ето защо навсякъде — на

корабите и по брега — има табелки и на тях е написано къде е горе и къде — долу. Иначе човек може да събърка. Както ни разправи капитанът, един кораб се объркал и вместо по морето тръгнал по небето и понеже небето е безкрайно, корабът и до днес не се е върнал и никой не знае къде е. По това море стигнахме до Александрия. Александрия е велик град, защото е основан от Александър Велики.

От Александрия ви изпратих телеграма, колкото да създам у магьосника впечатлението, че само той ме занимава. Но аз хич и не мислех за него само чувствувах непрекъснато, че е близо до мен. Когато чайки или гларуси прелитаха над кораба или в далечината албатрос пореше небето с бързите си криле, аз знаех, че магьосникът може да е между тях и да ме следва. Когато някоя риба ме поглеждаше от морските дълбочини, аз чувствувах, че може би ме гледат неговите очи. А когато веднъж лястовичките през време на своя полет над морето накацаха по мачтите на нашия кораб, бях почти сигурен, че най-хубавата от тях, бялата, това е той.

Тъй и тъй бях вече в Александрия, та реших да потегля за Кайро по свещената река Нил. Кайро е толкова голям град, че човек не би се оправил из безкрайните улици, ако нямаше на всяка крачка високи-превисоки минарета и джамии. Те се виждат толкова отдалеч, че и най-отдалечените къщи разбират по тях къде се намират.

Веднъж рекох да се окъпя в Нил, защото в Кайро е много горещо. Бях само по гащета и револвер — другите дрехи си оставил на брега. По едно време на брега излезе огромен крокодил и налага дрехите ми заедно с всичко, което беше в тях, с часовника и парите. Отивам аз при него и изстрявам шест куршума, само че куршумите рикошираха, сякаш бронята му беше от стомана. И крокодилът ми се изсмя шумно в очите. Я да си хапна още една крушка.

Когато я изял, господин Сидни Хол продължил своя разказ:

— Както знаете, колеги, всеки крокодил може да плаче и да се смее като малко дете. С това подлъгва хората да влязат във водата. Човек си мисли, че се дави дете, и хуква да му помогне и тогава крокодилът го хваща и го изяжда. Този крокодил обаче беше толкова стар и мъдър, че се беше научил не само да плаче като дете, по и да ругае като моряк, да пее като оперна певица и изобщо да говори като човек. Разправяха дори, че бил приел турската вяра.

Само че мен ми беше малко неловко. Какво ще правя без дрехи и без пари?! По едно време отнякъде изникна един черен арапин, застана до мене и каза на чудовището:

— Абе, крокодиле, ти дрехите заедно с часовника ли ги излапа?

— Да — призна си крокодилът.

— Гледай колко си глупав! — рече арапинът. — Че той не беше навит! За какво ти е часовник, който не върви?

Крокодилът се замисли и после ми каза:

— Виж какво, аз ще си поотворя устата, а ти ми бръкни в стомаха, извади часовника, навий го и го върни пак на мястото му!

— Да не съм луд? — рекох аз. — Да ми отхапеш ръката. Знаеш ли какво? Ще взема да препреча ей този кол отвесно между челюстите ти, че да не можеш да си затвориш отвратителната муцуна.

— Муциуната ми не е отвратителна — каза крокодилът, — но щом толкова настояваш, пъхни кола между уважаемите ми челюсти. Хайде, какво чакаш?

Аз, разбира се, така и направих. Извадих от стомаха му не само часовника, но и дрехите, обувките и шапката си и рекох:

— Тоя кол, драги, ще го оставя да стърчи между ченетата ти за спомен.

Крокодилът поиска да ме нахока, но не можа, защото муциуната му беше широко разтворена и в нея беше заклещен колът. Искаше му се да ме налапа, но не можеше, искаше да ме помоли; но не можеше... Аз се облякох спокойно и му казах:

— Муциуната ти е грозна, противна и глупава, така да знаеш! — и се изплюх в нея.

Крокодилът се просълзи от яд. Когато потърсих арапина, който така хитро ми помогна, от него нямаше и следа. Колкото за крокодила — той и досега плува в Нил с разчекната муциуна.

От Александрия потеглих за Бомбай, облечен ката индуски махараджа. Да знаете само как ми отиваше! Най-напред плавахме по Червено море. То се назова така, защото все се срамува, че не е поголямо. Когато всички морета били малки, съвсем мънички и им предстояло тепърва да растат, Червено море си играело на брега с арабските деца и времето му изтекло толкова бързо, че забравило да порасне. Наоколо в пустинята имало прекрасен пясък, създаден специално за дъно. Когато се сетило, обаче било вече късно, та могло

да порасте само на дължина и въпреки това оставило една ивица суша между себе си и Средиземно море, с което трябвало да се съедини. Това толкова го измъчвало, че хората се смилили и съединили двете морета с канал. Оттогава Червено море не се изчервява толкова много.

Червено море беше останало вече зад нас, когато една нощ спях в каютата си. Изведнъж чувам — някой чука на вратата. Отивам да отворя — няма никой. Почаках малко и чух как към каютата ми се приближават двама моряци.

— Хайде да утрепем тоя махараджа — шепне единият — и да му вземем перлите и диамантите, които носи по дрехите си.

Всичките ми перли и диаманти, момчета, бяха стъклени, честна дума!

— Чакай малко! — прошепна вторият моряк — Забравил съм си ножа горе.

Докато изтича за ножа, аз хванах другия за гушата, запуших му устата, облякох го като махараджа и го проснах завързан на моето легло. После облякох дрехите му и застанах на неговото място, пред вратата. Когато се върна оня с ножа, аз му казах:

— Няма защо да убиваш махараджата. Аз успях да го удуша, докато те нямаше. Иди да му вземеш перлите и диамантите, а аз ще пазя тук.

Щом влезе в каютата, веднага заключих отвън и — право при капитана.

— Капитане — викам, — така и така, дойдоха ми едни много особени гости.

Когато научи какво е станало, капитанът заповяда да наложат хубаво двамата моряци, а аз събрах всички останали, показах им перлите и диамантите си и казах:

— Скъпи деца и разбойници, за да разберете, че за мъдрия човек перлите и диамантите нямат никакво значение, ето какво ще направя...

И хвърлих цялата тая стъклария в морето. Тогава всички започнаха да ми се кланят и да викат:

— О, колко мъдър е махараджата, колко е възвишен!

Едно не ми е ясно и до днес — кой почука на вратата и кой ми спаси по тоя начин живота. А сега ще изям ей тая голяма круша.

Преди още да я дояде, той продължил с пълна уста:

— И така, пристигнахме благополучно в Бомбай Индия. Индия, момчета, е голяма и особена страна. Понякога там е толкова горещо, че и водата става суха и трябва да я поливат, за да не се изпари. Горите са толкова гъсти, че в тях няма място дори за дърветата. Викат им джунгли. Когато завали дъжд, всичко за почва да расте изумително бързо. Цели църкви израстват от земята, както у нас никнат гъбите, и затова Бенарес например има толкова много църкви. А пък маймуните са като врабчетата у нас и са толкова кротки, че влизат и в стаята ви. Понякога човек се събуди и вместо себе си намира в своето легло маймуна. Толкова кротки са тези гадинки. Змиите пък са толкова дълги, че когато някоя змия се извърне да види опашката си, не може да я познае и си мисли, че това не е нейната опашка, че я е подгонила някоя друга змия, по-голяма. И от нея самата, и хуква да бяга и бяга, докато ѝ се пукне сърцето от преумора. Да не говорим за слоновете, които там са си у дома. С две думи, момчета, Индия е голяма страна. От Бомбай ви изпратих още една телеграма и шифрованото писмо, за да смята магьосникът, че съм намислил кой знае какво.

— Какво беше писано в писмото? — попитали детективите.

— Аз — побързал да се похвали един от тях — успях да разчета половината.

— Значи сте по-умен от мен — рекъл знаменитият Сидни Хол, — защото самият аз не съм в състояние да го разчета. Това бяха най-обикновени заврънкулки, които трябваше да наподобяват тайнопис. От Бомбай заминах с влак за Калкута. В Индия във влаковете вместо пейки има вани, за да не им е горещо на пътниците. Пътувахме през пустини и джунгли. В гъсталаците виждах да святкат страшни тигрови очи, а по речните плитчини срещах мъдрия поглед на величествения бял слон. Един скален орел се надпреварваше с нашия влак, дъгоцветна пеперуда лъкатушеше край прозорците на влака. Във всичко това, момчета, аз чувствувах присъствието на магьосника.

Когато приближихме Калкута, видях за първи път свещената река Ганг. Тази река е толкова широка, че ако хвърлите камък от единия бряг към другия, камъкът ще лети точно час и половина. Когато влакът се движеше непосредствено край реката, видях от прозореца как една жена пере на брега. По едно време — много ли се наведе, какво стана, не знам, но тя падна във водата и започна да се дави. Аз веднага изскочих от препускация влак и измъкнах несръчната

индийка на брега. Ако не се лъжа, на мое място всеки от вас би направил същото.

Детективите кимнали в знак на съгласие.

— Да — продължил Сидни Хол, — но да си кажа право, всичко това по-късно ми излезе през носа. Докато дърпах жената към сушата, върхлете мя едн отвратителен алигатор и страшно ми изпохапа ръката. Все пак успях да извадя жената на брега. Самият аз обаче паднах и не станах. Цели четири дни се грижеха за мен индийските женоря и ето — дадоха ми за спомен този златен пръстен. С една дума, братлета, признателни хора се срещат навсякъде по света — дори и между черните езичници, и да ви кажа, голтакът в Индия с нищо не е по-лош, отколкото всеки един от нас — това е твърдото ми убеждение.

Добре, ама каква полза от това, като загубих цели пет дни, а с тях — и облога. Седнах на брега и си мисля: сега и светът да се преобърне, пак няма да мога да си свърша работата за четирисет дни. Пропаднаха ми хилядата долара. Че и крушите. Както си мисля така, гледам — приближава се някаква джонка — такава една глупава лодчица с ликови рогозки вместо платна. В нея седят трима смугли екземпляри-малайци, и ми се зъбят, сякаш ставам за ядене.

— Нианания пхехем Нагазаки — избръщолеви единият от тях.

— Абе палячо — викам, — да не мислиш, че ти разбирам нещо?!

— Ния нания пхе хем Нагазаки — плещи пак оня и ми се хили насреща. Сигурно си мисли, че проявява кой знае каква любезност.

Колкото за Нагазаки — това го разбрах. Нагазаки е пристанище в Япония, където точно исках да отида.

— До Нагазаки — викам му аз, — с тая бъчонка?! За нищо на света!

— Най — отговаря ми той и продължава да бъбри, като сочи към джонката, към небето, към сърцето си — с една дума: увещава ме да тръгна с тях.

— И кошница круши да ми давате, пак не тръгвам — казвам им аз.

Тогава тримата смугли дяволи скочиха върху мен, събориха ме на земята, увиха ме в една рогозка и ме хвърлиха в джонката като багаж. Какви ли не мисли МП минаха през главата, но накрая съм заспал между рогозките. Когато се събудих, не бях в джонката, а на морския бряг. Над главата ми вместо слънце висеше грамадна хризантема,

дърветата наоколо бяха красivo лакирани, всяко зънце пяськ на брега беше хубаво измито и огладено и по тая чистота разбрах, че съм в Япония. Когато срещнах първия жълт индивид с плитка на главата, попитах го:

— Гражданино, къде се намирам аз?

Оня се засмя и ми вика:

— Нагазаки.

— Казват — продължил господин Сидни Хол замислено, — че не съм глупав. Може и така да е, въпреки че никога няма да разбера как сме могли да стигнем от Калкута до Нагазаки само за една нощ с тая мизерна джонка. Най-бързоходният кораб изминава същото разстояние за десет дни. А сега да взема ей тая круша!

След като грижливо я обелил и изял, той продължил по-нататък:

Япония е голяма и чудна страна, а хората там са весели и много сръчни. Умеят да правят толкова тънки порцеланови чашки за чай, че за направата им вече не е нужен никакъв порцелан. Чисто и просто и взема се един палец, завърта се във въздуха, после това нещо се изпъстря с красиви рисунки и чашата е готова. Ако пък ви кажа колко майсторски рисуват художниците, сигурно няма да ми повярвате. Видях един художник, който изтърва четката си върху бял лист и докато се търкаляше по хартията, четката нарисува пейзаж с къщички и дървета, с хора по улиците и диви гъски по небето. Като видя колко се учудих, художникът рече:

— Това не е нищо в сравнение с онова, което умееше моят покоен учител. Веднъж изкаля достопочтените си пантофи. Когато калта позасъхна, той ни ги показа. Върху единия пантоф калта беше изрисувала как ловци и кучета гонят заек, а върху другия — как деца си играят на учители и ученици.

От Нагазаки отплавах с кораб за Сан Франциско, Америка. По пътя не се случи нищо особено, ако не се смята това, че по време на буря претърпяхме корабокрушение и корабът ни започна да потъва. Наскачахме веднага в спасителните лодки, а когато те се бяха вече препълнили, двама моряци от потъващия кораб извикаха:

— Ехееей, тука има една женица. Няма ли малко място в лодката за нея?

— Няма — обадиха се някои, но аз ги надвиkah:

— Има! Има! Дайте я насам!

Тогава останалите от лодката ме бутнаха във водата, за да направят място за жената. Право да ви кажа, момчета, много-много не се и съпротивявах. „Жените, помислих си, винаги имат предимство.“ Когато корабът потъна и лодките отплуваха, останах сам-самичък в открито море. Седнах на една дъска и започнах да се люлея върху вълните и всичко щеше да бъде наред, ако не беше толкова мокро. Плавах така един ден и една нощ и започнах да си мисля, че всичко това ще свърши лошо. Не щеш ли — точно тогава при мен доплува една тенекиена кутия, пълна с ракети. „За какво ми се тези ракети? рекох си. Да бяха круши, разбирам.“ Но след това ми дойде друг ум в главата. Когато настъпи нощта и стана тъмно като в рог, запалих една от ракетите. Тя излетя високо-високо и блесна като метеор. Втората ракета се пръсна на всички страни като звезда, а третата изгря като слънце; четвъртата ракета изпълни някаква мелодия, а петата изхвъркна толкова високо, че заседна между звездите и досега свети там. Докато се забавлявах така, доплува един голям кораб и ме взе на палубата си.

— Знаете ли, драги — казва ми капитанът, — че ако не бяха ракетите, щяхте да се удавите като нищо. Още от десет мили разстояние ние видяхме ракетите и разбрахме, че някой вика за помощ.

— Сега ще изям ей тая круша за здравето на капитана! — заключил Сидни Хол.

След като изял крушата, продължил весело по-нататък:

— В Сан Франциско стъпих значи на американска земя. Америка, момчета, е моята родина и, с две думи, Америка си е Америка. Няма смисъл да ви разправям за нея, защото и без това няма да ми повярвате — толкова е голяма и странна. Ще ви кажа само това, че се качих на Трансамериканската железница и заминах за Ню Йорк. Там къщите са толкова високи, че никога не могат да ги довършат. Докато майсторите се накичат по стълбите доторе, вече е обед и те изяждат горе храната, която са си донесли, и веднага тръгват надолу, за да стигнат вечерта до леглата си, и така ден след ден. Изобщо няма по-хубаво нещо от Америка, и който не харесва отечеството си тъй, както аз харесвам Америка, е магаре и нищо повече.

От Америка заминах пак с кораб За Амстердам, Холандия. По пътя... по пътя... хм, да, по пътя ми се мучи най-хубавото и най-

приятното нещо. Дявол да го вземе, момчета, това въщност е най-важното нещо, което имам да ви кажа!

— Какво? Какво е то? — попитали жадно детективите.

— Ами такова, — казал Сидни Хол и се изчервил, — аз се сгодих. С кораба пътуваше една девойка, ама много хубава, с една дума — казваше се Алиса и никой на света, нито дори някой от вас, не може да се сравни с нея. Не, наистина... — добавил господин Сидни Хол, след като се замислил дълбоко. — Но да не мислите, че съм й казал колко много я харесвам? И последния ден от нашето пътуване аз все още не й бях казал нищо. Чакайте сега да изям ей тая круша.

След като се насладил на поредната круша, той продължил, както следва:

— Разхождам се аз последната вечер нагоре-надолу по палубата и не щеш ли — госпожица Алиса сама дойде при мен.

— Господин Сидни Хол — казва, — бил ли сте някога в Генуа?

— Бил съм, госпожице — казвам аз.

— Ами да сте виждал там едно момиченце, което загубило майка си?

— Да, госпожице — викам, — виждал съм го. Един стар глупак го водеше за ръчичка.

Алиса помълча малко и след това попита:

— А в Индия бил ли сте, господин Сидни Хол?

— Бил съм, госпожице — казвам аз.

— Да сте видял там как един храбър момък скочил в движение от влака в реката Ганг, за да спаси една перачка?

— Да, видях нещо подобно — отговорих смутено. — Това беше някакъв побъркан младеж, госпожице. Ако беше нормален, едва ли щеше да го направи.

Алиса помълча известно време, а после някак странно и мило ме погледна в очите.

— Ами какво ще кажете, господин Сидни Хол — поде тя отново, — вярно ли е, че един благороден човек се пожертвуval в открито море и отстъпил мястото си в лодката на една жена, която щяла да се удави?

На мен, момчета, започна да ми става горещо.

— Е да, госпожице — смотолевих, — ако не се лъжа, имаше един такъв перушан, който се окъпа в морето.

Алиса ми подаде двете си ръце, поруменя цялата и каза:

— Господин Сидни Хол, знаете ли, че вие сте страшно добър човек? И че това, което сте направил за момиченцето от Генуа, индийската перачка и непозната жена е предостатъчно, за да ви обича всеки?

В този миг, момчета, сякаш някой ме бутна отзад и аз прегърнах Алиса. А след като се сгодихме по този начин, аз й рекох:

— Слушай, Алиса, кой успя да ти издрънка всички тези глупости за мен?

— Виж какво — каза ми Алиса, — тази вечер гледах към морските ширини и си мислех мъничко и за теб. Тогава при мен дойде една дребничка черна жена и ми разказа всичко за теб.

Потърсихме черната жена, за да й благодарим, на не можахме да я намерим. Ето значи как се сгодих аз на кораба, момчета — довършил господин Сидни Хол и изтрил блесналите си очи.

— Ами магьосника? — извикали детективите.

— Какво магьосника? — попитал знаменитият Сидни Хол. — Той стана жертва на собственото си любопитство, както и очаквах. След като пренощувах в Амстердам, на сутринта някой почука на вратата ми и влезе. Беше самият магьосник, блед и неспокоен.

— Господин Сидни Хол — казва, — не мога да издържам повече. Моля ви се, кажете ми как сте решил да ме заловите.

— Господин магьосник — отговорих аз сериозно, — няма да ви кажа. Ако ви кажа как и какво, ще ги издам целия план и вие ще ми избягате.

— Ax — завайка се магьосникът, — смилете се най-сетне! Та мен вече сън не ме хваща от нетърпение да разбера какъв е вашият план!

— Знаете ли какво — рекох, — ще взема да ви кажа, но преди това трябва да се закълнете, че от този миг ставате мой пленник и че няма да правите опит за бягство.

— Заклевам се! — извика магьосникът.

— Магьоснико — заявих аз, като станах на крака, — ето че моите план се изпълни. Трябва да ти кажа, стари клепоухи чудако, че разчитах единствено на твоето любопитство. Знаех, че ще ме последваш по море и по сула, за да разбереш какво ще предприема срещу теб. Знаех, че в края на краишата ще дойдеш при мен, както и

наистина дойде, и че ще бъдеш готов да се откажеш от свободата си, само и само да задоволиш своето любопитство. Току-що стана и това.

Магъосникът пребледня, посърна и каза:

— Вие сте голям шмекер, господин Сидни Хол. Дори и мен, магъосника, успяхте да измамите.

Това е то цялата история, момчета.

След като Сидни Хол приключи по този начин разказа си, всички детективи прихнали да се смеят лудешки и честитили успеха на щастливия американец. Господин Сидни Хол се усмихнал доволно и посегнал да вземе още една круша. Изведнъж напипал една, увита в хартия. Разгънал хартията и видял, че на нея било написано: „За спомен на господин Хол. Дребосъчето от Генуа.“

Сидни Хол посегнал веднага към фруктиерата и попаднал на втора круша, увита в хартия. Разгънал хартията и прочел: „Перачката от реката Ганг ви желае добър апетит.“

Сидни Хол развел и трета круша и прочел: „Непознатата от морето изказва гореща благодарност на благородния си спасител.“

Сидни Хол посегнал за четвърти път към фруктиерата, развел четвъртата круша и прочел: „Мисля за теб. Алиса.“

В чинията останала последната и най-хубава круша. Сидни Хол я разрязал и намерил в сърцевината ѝ съннато писмо. На плика имало надпис: „За господин Сидни Хол“. Хол отворил нетърпеливо плика и прочел следното:

„Човек, който крие някаква тайна, трябва да се низи от треската. При бълнуването раненият детектив издаде тайнния си план край брега на Ганг. Това беше план на един стар клепоух чудак. Вашият приятел не искаше да ви лиши от наградата, обявена за главата му, и затова доброволно се остави да го арестувате. Нека наградата; която ще получите, бъде за вас сватбен подарък от него.“

Сидни Хол се изумил безкрайно и казал:

— Момчета, сега разбирам всичко. Аз съм бил голямо магаре. Магъосникът е този, който е задържал корабната котва на дъното, докато аз скитах из Генуа със загубилото се момиченце. Магъосникът, в лицето на арапина, ми помогна да се оправя с крокодила. Магъосникът ме е събудил, когато двамата моряци искаха да ме убият. Магъосникът е чул моя план, когато съм бълнувал край реката Ганг. Магъосникът ми е изпратил тайнствената джонка, за да ме отведе

навреме в Нагазаки. Магъосникът ми е подхвърлил кутията с ракетите, които ми спасиха живота в морето. Магъосникът, превърнат в дребничка черна жена, е спечелил за мен сърцето на Алиса. И най-после — магъосникът нарочно се е представял за глупав и любопитен, за да ми помогне да получа наградата, обявена за главата му. Аз исках да изляза по-умен от магъосника, но магъосникът е по-умен от мен, а освен това е и по-благороден. Няма нищо по-велико от магъосника. Момчета, извикайте заедно с мен: „Да живее магъосникът!“

— Слава на магъосника! — извикали детективите, и то така, че прозорците в целия град издрънчали.

5. КАК МАГЬОСНИКЪТ ЛЕЖАЛ В ЗАТВОРА

Когато знаменитият Сидни Хол докарал магьосника арестуван, както вече знаете, било заведено съдебно дело за откраднатата котка.

Зад една висока маса седял като на трон съдията Доктор Корпус Юрис — колкото дебел, толкова и строг. На подсъдимата скамейка седял магьосникът със завързани ръце.

— Стани, негоднико! — викнал гръмогласно Доктор Корпус. — Обвиняваш се в кражба на кралската котка Юра, родена в нашата страна, на възраст една година. Признаваш ли вината си, мерзавецо?!

— Да — отговорил тихо магьосникът.

— Лъжеш, разбойнико! — гръмнал гласът на съдията. — Не вярвам нито на една твоя дума! Това трябва да се докаже! Моля, доведете свидетелката, нашата най-прекрасна принцеса!

Довели малката принцеса, за да даде показания.

— Принцеске — зачуруликал любезно Корпус, — вярно ли е, че този подлец е откраднал благородната ви котка Юра?

— Да — казала принцесата.

— Виждаш ли, престъпнико?! — креснал съдията на магьосника.

— Ето ти и доказателствата. Кажи сега как я открадна!

— Ами така — отговорил магьосникът, — тя сама падна на главата ми.

— Лъжеш, нещастнико! — развидал се съдията и се обърнал към принцесата с най-нежен гласец:

— Принцеске, как този злодей открадна нейна светлост вашата котка?

— Точно така — отговорила принцесата, — както каза.

— Видя ли, крадецо?! — извикал съдията. — Сега вече знаем как си я откраднал! А защо я открадна, вагабонтино?!

— Защото при падането си счупи крачето. Взех я под палтото си, за да й наместя крачето и да го превържа.

— Изрод такъв! — закрещял пак Доктор Корпус. — Всичко, което казваш, е лъжа! Доведете свидетеля, кръчмаря от Страшнице!

Довели и свидетеля.

— Ей, кръчмарю — викнал съдията — какво знаеш за той престъпник тута?

— Само това — казал плахо кръчмарят, — че дойде в кръчмата ми, извади изпод палтото си никаква черна котка и й превърза крачето.

— Хм — изръмжал Доктор Корпус. — И ти май лъжеш нещо. А какво направи с високопоставеното животинче след това?

— След това — рекъл кръчмарят, — той я пусна и котката избяга.

— Ах, ти, зверомъчителю!!! — нахвърлил се съдията срещу магьосника. — Значи си я пуснал, за да избяга?! Къде е сега кралската котка?!

— Навярно — казал магьосникът — се е върнала там, където се е родила. Както знаете, котките имат тоя навик.

— Гледай го ти какъв безсрамник! — развилял се съдията. — Той ще ме учи мене! Принцеске — отново се обърнал към принцесата с най-нежен гласец, — на колко оценявате високоуважаемата си котка Юра?

— Не я давам и за половината царство! — заявила принцесата.

— Виждаш ли, нищожество?! — викнал отново съдията гръмогласно. — Откраднал си половината царство! За такова престъпление, клетнико, се предвижда смъртна присъда!

На принцесата й дожаляло за магьосника.

— Може пък — побързала да каже, — може да я дам за едно парче торта.

— А колко струва едно парче торта, принцесо?

— Ами — отговорила принцесата, — ако е орехова — едно петаче. Ягодовата струва две, а сметановата — три петачета.

— За каква торта бихте дала Юра принцеске?

— Ами, да кажем, за сметанова — реклла принцесата.

— Ах, ти, убиецо — креснал съдията на магьосника, — все едно, че си откраднал три петака! Затова според закона ти се пада три дни затвор! Марш в затвора, негодник с негодник такъв, три дни в затвора, злосторнико, крадецо, разбойнико! Скъпа принцеске — обърнал се пак към принцесата, — имам честта да ни благодаря за вашите мъдри и необикновено проникновени показания! Моля, предайте на господин

татко си най-преданите поздрави на неговия най-слушаен, най-верен и най-справедлив съдия Доктор Корпус Юрис!

Когато завели магьосника в затвора, дали му къшай плесенясал хляб и кана с вмирирана вода. Нашият магьосник само седял и се усмихвал, а очите му все повече и повече блестели. В полунощ станал и махнал с ръка — зазвучала прекрасна музика и във въздуха се разнесло ухание на хиляди цветя. И наистина — в пустия двор на затвора изведенъж израснали храсти от цъфтящи рози, многобройни лилии надигнали чашките си към белия месец, разцъфтели лехи от теменужки и момини сълзи, божури залюлели тежките си цветове, червените и белите пъпки на глога се развили и в короната му запял славей.

Събудил се тогава осъденият убиец, а подпалвачът започнал да тряне очите си и седнал на твърдия си одър; побойникът, който излежавал наказанието си, се надигнал удивен, крадецът извикал от смайване, а измамникът, който изкупвал тук вината си, съbral Молитвено ръце в недоумение. Защото студените и влажни стени на затвора се разтворили и открили пред погледа на затворниците стройни и прекрасни колонади, мръсните им легла се покрили с белоснежен лен; нямало вече ключалки и решетки — няколко мраморни стъпала водели направо към цъфналата градина.

— Франта — промърморил убиецът на подпалвача, спиш ли?

— Не спя, братче — казал подпалвачът, — но сънувам, че вече не съм в дранголника!

— Абе хора — извикал побойникът, — все едно че току-що съм умрял и сега съм в рая!

— В рая! — викнал измамникът. — Нима може да има рай за мене?! Но и аз сънувам хубав сън — като че ли наистина съм в рая!

— Това не е сън — рекъл крадецът. — Ами че то всичко може да се пипне! Точно сега се докосвам до една лилия! Ax, да можех само да я откъсна!

— Откъсни си я, откъсни — прозвучал мощен и ласкав глас и между затворниците се появил магьосникът в бяла туника. — Тя е за тебе, приятелю!

— Господине — попитал подпалвачът стеснително, — вие тъмничар ли сте тук?

— Аз съм затворник като вас, другари — отговорил магьосникът.
— Осьден като вас. Тази градина е за всички ни. За нас е приготвена трапезата под дърветата. За нас пее славеят, за нас цъфтят розите. Елате да вечеряме!

Всички насядали на богатата трапеза и пирът започнал. Магьосникът прислужвал на всички и им предлагал редки ястия и напитки. Когато наливал вино на измамника, той склопил очи и рекъл тихо:

— Не, господине, на мен не!

— Защо не искаш вино? — попитал магьосникът. — Защото не го заслужавам, господине. Да знаете колко хора съм ограбил! Нима мога сега да се радвам на виното, господине?!

Очите на магьосника засияли, но той не казал нищо и продължил да обслужва останалите. Когато наливал вино в чашата на убиеца, ръката на убиеца трепнала и няколко капки червено вино паднали върху покривката.

— Господине — извикал убиецът отчаяно, — защо това вино mi напомня кръв?... Ax, то е само затова, че съм пролял толкова невинна кръв! Горко mi, горко на мен, най-клетият между клетите!

Магьосникът не казал нищо, но очите му засияли още повече. Когато наливал вино на побойника, последният извикал:

— Не, господине, нима съм заслужил това вино?! Та аз съм пребивал хора от невъздържаност и най-бездговорно съм осакатявал други; аз ударих ръката, която mi предлагаше приятелство, и съм тормозил тези, които ме обичаха най-много.

По лицето на магьосника се разляла светлина, но той не казал нито дума, обърнал се към крадеца и му подал фруктиера с най-прекрасни плодове.

— Вземи, приятелю — казал му сърдечно, — за тебе са.

— Господине — извикал крадецът, — толкова пъти съм вземал неща, които не са mi принадлежали! Позволеете mi сега да не взема това, което може би е предназначено за мен!

Магьосникът се усмихнал широко и светло и се приближил към подпалвача.

— Вземи си, моля те — казал му той, — това ще те подкрепи.

— Господине — стъпил се подпалвачът, — та аз запалих покрива над главите на хора, от които бях видял само добро... И ги

докарах до просяшка тояга. Ах, ако можех да ги подкрепя с нещо!

Тогава очите на магьосника засияли като звезди, и той самият се изправил високо и рекъл:

— Момчета, дълго време вие гладувахте и бяхте жадни, от години не сте усетили сладост на езика и радост в сърцето. Защо не си хапнете и пийнете сега, защо да не се насладите и да не се повеселите? Вземете си от всичко, то е ваше.

Но в тоя миг в градината нахлул шум от много стъпки и към затворниците се приближила тълпа от бедняци, просящи и сакати.

— Боже мой — викнал измамникът, — ето тези, които доведох до просяшка тояга!

— Кого виждам — извикал убиецът, смаян и възрадван едновременно. — Та това е този, когото убих!

— Майчице — обадил се тихо побойникът, — ето ги сакатите и ранените, към които проявих такава коравосърдечност!

— О, ето ги всичките! — извикал крадецът слисан. — Всички, които съм ограбил!

— Горко ми! — възкликал подпалвачът. — Ето просяците, чиято стряха бях подпалил!

В този миг измамникът скочил и се заел да разнася храна и вино на тези, които някога измамил; убиецът разкъсал покривката, клекнал до този, когото някога убил, измил раните му със сълзите си и ги превързал; побойникът полял с вино и зехтин раните на своите жертви; крадецът съbral златните и сребърните прибори за ядене и взел да ги тика в ръцете на тези, които някога обрал. Когато подпалвачът видял всичко това, заплакал и рекъл на просяците:

— Уви, какво мога да ви дам аз, след като съм ви отнел всичко?!

След това бързо обрал всички цветя от градината и ги изсипал в ръцете на просяците.

След като измамникът нахранил и напоил тези, които някога измамил, след като убиецът превързал раните на убития и побойникът се погрижил за ранените, след като крадецът дарил ограбените и подпалвачът окичил с цветя дрипите на просяците, всички те въвели гостите си в палата, сложили ги да спят на снежнобелите легла, а сами легнали край тях, върху коравата земя.

Само магьосникът останал в градината с молитвено събрани ръце и очите му сияели като звезди.

Затворът се унесъл в сладък, спокоен сън.

Изведнъж загърмели силни удари и тъмничарят се втурнал в затвора.

— Ставайте, разбойници! — викнал той. — Три дни става, откак сте заспали и не можем да ви събудим.

Затворниците изведнъж се събудили. Видели, че лежат на земята, край своите корави и мръсни легла. Леките колони се превърнали отново във влажни затворнически зидове и от пустия двор изчезнало всичко, което напомняло цвете или разцъфтяло дърво. Само по пода били разпилени няколко розови и лилиеви листенца.

— Три дни ли сме спали?! — учудил се убиецът.

— Какво? — извикал подпалвачът. — Нима това е било само на сън?

— Господин тъмничарю — попитал крадецът, — нямаше ли тук и някой друг освен нас?

— Имаше един измърморил тъмничарят. — Оня, дето откраднал кралската котка. Три дни седя в килията си, без да помръдне, а очите му блестяха като звезди. Тая сутрин, след като си излежа наказанието, изчезна. Съмнителен тип. Преди да изчезне, омагьосал многоуважаемия ни съдия Доктор Корпус, и той сега има, горкият, магарешки уши! Хайде размърдайте се вече! Ставайте!

И тъй, в затвора започнал отново старият живот. И все пак нещо се променило зеленясалата вода в каната придобила за затворниците вкуса на най-хубаво вино, плесенясалият хляб станал от вкусен повкусен, из тъмницата се носел приятният аромат на цветя, а нощем, когато си лягали, одърът им се покривал с белоснежни постилки. И всяка нощ затворниците заспивали мирен сън, без угризения на съвестта и без страдания.

6. КРАЙ НА ПРИКАЗКАТА

И тъй, когато принцесата научила в съда, че нейната котка Юра може би се е върнала там, където се е родила, изпратила веднага вестоносец до къщурката на бабата.

Вестоносецът полетял на коня си, лети, лети, та чак искри хвърчат изпод копитата му, и по едно време вижда пред една къщурка бабиното внуче Вашек с черна котка в ръцете.

— Вашек — викнал вестоносецът, — принцесата си иска котката.

На Вашек му домъчняло, че ще трябва да се раздели с Юра, но казал:

— Аз, господин вестоносец, сам ще я занеса на принцесата.

Припнал Вашек към замъка с Юра в един чувал и — право при принцесата.

— Ето, принцесо — рекъл, — донесох ви котката. Ако това е вашата Юра, вземете си я.

Развързал Вашек чуvalа, но Юра не изскочила така пъргаво, както изскочила някога от кошницата на бабата — куцала с едното си краче, горката.

— Не знам — рекла принцесата — дали това е нашата Юра. Юра изобщо не куцаше. Но знаеш ли какво? Да извикаме Буфино!

Когато Буфино видял Юра, така си завъртял опашката от радост, че тя засвистяла; но какво ѝ казал той и какво му отговорила Юра — това вече никой от присъствуващите не могъл да разбере.

— Юра е! — провикнала се принцесата. — Буфино я позна. Вашек, ами аз какво да ти дам, загдето ми я донесе? Искаш ли пари?

Вашек се изчервил и побързал да каже:

— Не искам, принцесо. Баба има толкова много пари, че не знае какво да ги прави.

— Или пък... искаш ли едно парче торта? — попитала принцесата.

— Тц — казал Вашек. — У дома понички, колкото щеш.

— Или пък... — замислила се принцесата. — И си избери някоя от моите играчки.

— Ами — махнал с ръка Вашек, — гледай каква чекийка имам, с нея мога да си изрежа каквато играчка поискам.

Принцесата наистина вече не знаела какво да предложи на Вашек.

— Е, тогава — казала тя накрая — кажи сам какво искаш да ти дам.

— Амче, принцесо — рекъл Вашек и се изчервил като мак.

— Кажи де, Вашек — настоявала принцесата.

— Не си струва — дърпал се Вашек и целият се изчервил.

Сега пък принцесата се изчервила като божур.

— Че защо да не си струва? — попитала тя.

— Защото — рекъл отчаяно Вашек — и бездруго няма да ми го дадеш.

Принцесата поруменяла още повече.

— Ами ако ти го дам? — казала тя смутено.

Вашек поклатил глава:

— Да сте жива и здрава, принцесо — рекъл той, — а сега аз да си ходя.

— Вашек — пошепнала принцесата, — това ли беше, което искаше?

— Това, принцесо — потвърдил Вашек.

В този миг в стаята влезли придворните дами и Вашек побързал да изчезне.

Затичал се той весело към къщи. Спрял се в гората само колкото да си издялка с чекийката една хубава лодка от борова кора и с лодката в джоба отново продължил към къщи.

Когато стигнал у дома, какво да види — Юра седи на прага и оправя козината си със сакатото краченце.

— Бабо — надал вик Вашек, — аз нали току-що занесох Юра в замъка?!

— Тъй е то, момчето ми — казала бабичката, — такава е тя природата на котките — винаги се връщат там, където са родили, колкото и да е далече. Я вземи утре заран да изтичаш пак до замъка, че да им я занесеш.

На сутринта Вашек отново изтичал с Юра до замъка.

— Принцесо — рекъл той задъхан, — аз пак ви донесох Юра.
Избягала калпазанката и — право у нас.

— И-и-и, какъв си бърз — казала принцесата. — Също като вятъра.

— Принцесо — забъбрил Вашек, — искате ли тая лодчица?

— Дай я — рекла принцесата. — Ами аз какво да ти дам днес, загдето ми донесе Юра?

— Не знам — отвърнал Вашек и веднага се изчервил целият.

— Кажи де — прошепнала принцесата и поруменяла повече и от него.

— Няма да кажа.

— Кажи!

— Няма да кажа.

Принцесата навела глава и взела да чопли с пръст лодката.

— Искаш ли — казала тя най-сетне, — да речем, пак онова, вчерашното?

— Да — възкликал Вашек, а когато го получил, запътил се радостен към къщи. Само при върбалаците се поспрял за малко и измайсторил една хубава, сладкогласна свирка.

Когато стигнал в къщи, какво да види — Юра седи на прага и засуква с лапичка мустаците си.

— Бабо — развикал се отново Вашек, — Юра пак е тута!

— Ами хвани я — казала баба му — и тичай утре да я занесеш пак в замъка. Дано свикне вече и да остане там.

И тъй, на сутринта Вашек метнал на гърба си чуvalа с Юра и изтичал пак в замъка.

— Принцесо — викнал той още от вратата, — Юра пак се върна у дома.

Но принцесата се мръщела и не казала нито дума.

— Гледай, принцесо — бърборел Вашек, — каква свирка направих вчера.

— Дай я — рекла принцесата и продължила да се цупи.

Вашек пристъпал от крак на крак и не можел да разбере защо се сърди принцесата.

Принцесата духнала в свирката и когато чула хубавия й глас, рекла:

— Ей, слушай какво ще ти кажа. Тия номера с котката ти ги правиш нарочно, за да те... за да... за да ти дам пак онова.

Вашек се натъжил, взел си шапката и казал:

— Щом мислите така, принцесо, добре, но аз никога вече няма да дойда тук.

С мъка на сърцето напуснал замъка Вашек и бавно се отправил към къщи. Но едва се завърнал, какво да види — Юра пак седи на прага и сладко-сладко се облизва — току-що си била излочила млякото. Седнал Вашек до нея, сложил я в ската си и се умълчал.

По едно време: чат-чатчат, чатчатчат — долетял на кон кралският вестоносец.

— Вашек — извикал той, — кралят поръча да донесеш Юра в замъка.

— Няма смисъл — рекъл Вашек. — Котката винаги се връща там, където се е родила.

— Но принцесата, Вашек — казал вестоносецът, — принцесата заръча да я занасяш всеки ден, ако трябва.

Вашек завъртял глава:

— Аз ѝ казах, че няма да ходя вече при нея.

В този миг бабичката излязла на пруста и рекла:

— Господин вестоносец, кучето се привързва към человека, а котката — към къщата. Юра ще си остане завинаги вярна на тая къщурка.

Вестоносецът обърнал коня си и препуснал към замъка.

На другия ден пред къщурката спряла голяма кола, в която били впргнати сто коня. Коцияшът слязъл и извикал бабичката.

— Бабке — казал той. — Щом котката е толкова привързана към къщурката, кралят поръча да я закарам в двореца заедно с къщурката и с тебе, и с Вашек. Къщурката преспокойно щяла да се вмести в кралската градина.

Стекли се много хора и помогнали да натоварят на колата цялата къщурка. Коацияшът заплющял с камшика и извикал „диий“, стоте коня се напънали и колата с къщурката потеглила към замъка. В колата, на прага на къщурката, седели бабичката, Вашек и Юра. Тогава бабичката си спомнила за съня на кралската майка — как Юра щяла да доведе в замъка бъдещия крал, който щял да пристигне с цялата си къща. Спомнила си бабичката за това, но не казала нищо.

В замъка посрещнали колата с голяма радост, наместили къщурката в градината, а тъй като Юра била привързана към родния си дом, вече дори и не помислила да бяга. Заживяла там с бабичката и с Вашек като у дома си. Когато пожелавала да си поиграе с нея, принцесата трябвало да ходи в къщурката, а тъй като по всичко личало, че много обича Юра, тя ходела там всеки ден и извънредно много се сприятелила с Вашек.

Какво станало по-нататък — това вече е друга приказка. И ако Вашек станал наистина крал на тази страна, когато пораснал, това, деца, не било нито благодарение на котката, нито благодарение на приятелството му с принцесата, а само заради благородните и храбри подвизи, които великият Вашек извършил за цялата страна.

КУЧЕШКА ПРИКАЗКА

Едно време, докато колата на дядо ми, мелничаря, разнасяше по селата хляб и докарваше обратно в мелницата жито като дренки, всеки познаваше Мурджо. „Да, да, Мурджо, можеше да ви каже който и да е, това е кученцето, което седи на капрата до стария Шулитка с такъв вид, като че ли самото то кара колата“; когато конете позабавят вървежа си по нагорнището, Мурджо започва да лае и колелетата веднага започват да се въртят по-бързо, Шулитка изплюща с камшика, Ферда и Жанка — двата коня на дядо — потеглят по-enerгично и ето че цялата кола препуска тържествено към селото и разнася наоколо чудното ухание на хляба наш насыщни. Ето как пътуваше, деца, покойният Мурджо из окoliaята.

Разбира се, по това време ги нямаше още тия бесни автомобили. Тогава колите се движеха бавно, солидно и тъй, че всички да ги чуват. Никой шофьор не би могъл да плющи с камшик така чудно, както покойния Шулитка, лека му пръст, нито пък да измляска на конете като него. И до никой шофьор няма да видите някой умен Мурджо, който следи движението и лае тъй, че кръвта ви се смразява. Автомобилът току профучава покрай тебе и засмърдява и докато се опомниш, хе го хе къде отишъл; не се вижда вече — толкова прахоляк е вдигнал. Е, да, когато Мурджо караше, работата беше много по-сериозна. Половин час преди да се появи, хората наостряха уши, подушваха въздуха и казваха: „Аха!“ Разбираха, че хлябът е тръгнал, и заставаха на праговете, за да му кажат: „Добротро!“ И ето, наистина се задава дядовата каруца и се приближава към селото, Шулитка мляска с език, Мурджо джафка на капрата и изведнъж — хоп! — скача върху задницата на Жанка (то пък беше една задница — широка като маса; четири души можеха да се хранят на нея), започва да играе върху гърба на коня, тича от хамута до опашката и обратно — от опашката до хамута, и ще си разчекне муциуната от радост. „Хаф, хаф, момчета, колко славно пътувахме ние — аз и Жанка, и Ферда! Урааа!“ А момчетата кокорят очи — всеки ден докарват хляб и всеки ден все така

тържествено, като че самият император пристига. Така си е то — днес вече никой не умее да пътува както по времето на Мурджо. Когато Мурджо лаеше, сякаш пищов стреляше. Баф надясно и гъските ей там се стресват и хукват, та чак в Полице на мегдана се спират и не могат да се начудят как са попаднали там! Баф наляво и гъльбите от цялото село се вдигат, описват един кръг над селото и се спускат чак към Жалтман, да не кажа отвъд пруската граница. Толкова силно лаеше Мурджо, песът му неден, и така въртеше опашка от радост, че изпоплашваше половината село — просто се чудиш как не хвръква и тя подир птиците. И имаше с какво да се гордее. Толкова силен глас нямат даже генералите, а понякога дори и депутатите.

А беше време, когато Мурджо не знаеш да лае, въпреки че вече беше голямо момче и имаше такива зъби, че като нищо разкъсваше празничните ботуши на дядо. Тук му е мястото да спомена как дядо попаднал на Мурджо или по-точно — как Мурджо попаднал на дядо. Веднъж, късно вечер, дядо се връщал от кръчмата и защото била нощ, и защото му било весело, а може би и за да прогони злите духове, вървял и си пеел. По едно време объркал нещо песента в тъмнината и трябало да спре, за да я оправи. И докато се мъчел да намери в тъмното думите на песента, чува някакво скимтене на земята в краката си, някакво мрънкане и църкане чува. Прекръстил се и заопипвал земята да разбере какво ли ще е това. Напипал рунтаво, топло кълбенце. Побрало се в шепата му и било меко като кадифе. Едва то взел в ръката си и то престанало да мрънка, и му засмукало пръста, като да бил от мед. „Трябва да видя какво е това“, помислил дядо и го занесъл в къщи, в мелницата. Баба, сиромашката, го чакала да му каже „лека нощ“, но преди още да отвори уста, дядо, хитрецът му с хитрец, й рекъл:

— Погледни, Хеленке, кво съм ти донесъл!

Баба запалила свещта и какво да види — едно кутре, съвсем, съвсем мъничко кученце, още сляпо и сивичко като мишле!

— Гледай ти! — чудел се дядо и се маел. — Ами чие си ти, кученце?

То се знае, кученцето не му отговорило, треперело на масата, нещастното, та чак мишата му опашчица подскачала и жално, жално скимтяло; изведнъж под него се появила локвичка и се разляла широко, също като нечиста съвест.

— Карел, Карел — укорително поклатила глава баба. — Къде ти е умът на тебе, бе човек? Че нали това кутре ще умре без майка си?!

Дядо се сепнал.

— Бързо, Хеленке — рекъл, — стопли малко млекце и дай малко хлебец.

Баба приготвила всичко, дядо натопил меката срединка в млякото, увил я в единия край на носната си кърпа и направил такъв хубав биберон, че кутрето смукало, смукало, докато коремчето му се опънало като тъпан.

— Карел, Карел — поклатила пак глава баба. — Ти с всичкия си ли си? Че кой ще го топли това кутре да не му е студено?

Но дядо отбира ли ти от дума, взел кутренцето и го, занесъл право в конюшнята, а там било толкова топличко и приятно! Двата коня вече спели, но щом влязъл стопанинът, надигнали глави и обърнали към него своите ласкови, умни очи.

— Жанка, Ферда, да не му сторите нещо на кученцето! Нали? Давам ви го да го пазите.

Дядо сложил малкия Мурджо на сламата, пред тях. Жанка подушила чудното създанийце, усетила миризмата на добрите ръце на господаря си и рекла на Ферда: „От нашите е“. И с това всичко се свършило.

Раснал малкият Мурджо в конюшнята и сучел от биберона, който му направил дядо от кърпата си, докато прогледнал и започнал да лочи сам от чинийка. Било му топло като да бил при майка си и така лека-полека се превърнал в един немирен малък глупчо. Колко му е умът на едно кутре — то не знае даже къде му е задничето, че да седне като хората, ами вземе, та седне на главата си и после се чуди защо му убива. Не знае какво да прави опашката си и тъй като може да брои само до две, все бърка четирите си крака. Най-накрая се пльосва по корем от учудване и изплезва езиче, розово като листенце от шунка. Ами да, всички кутрета са такива — също като децата. Жанка и Ферда можеха да разкажат повече неща за Мурджо. Те можеха да ви кажат колко трудно е за един стар кон да внимава на всяка крачка, за да не настъпи щуравото кученце. Както знаете, копитото не е терлик и трябва да се отпуска бавно-бавничко, леко-лекичко, за да не почне нещо долу на земята да квичи жално-жално и да се оплаква. Така е то

— който не е гледал деца, нищо не знае, биха ви казали Жанка и Ферда.

Мурджа бил вече истинско куче, весело и зъбато като всяко друго, но все пак нещо с него не било в ред. Никой не го бил чувал нито да лае, нито да ръмжи. Само скимтял някак си и мрънкал, но това не било лаене. Веднъж баба си рекла: „Защо ли Мурджа не лае?“ Замислила се, три дни си блъскала главата и ходила като занесена, а на четвъртия попитала дядо:

— Защо Мурджа никога не лае?

Дядо се замислил, три дни ходил насам-натам и въртял глава. На четвъртия попитал Шулитка, коларя:

— Абе, как мислиш, защо наш Мурджа не лае?

Шулитка се отнесъл сериозно към тоя въпрос, отишел в кръчмата и там мислил три дни и три нощи. На четвъртия ден му се доспало, а и главата му нещо се била разбъркала, та извикал кръчмаря да си плати сметката. Взел да вади той петачета от джоба си и да ги брои. Броил, броил, но изглежда сам дяволът се намесил в тая работа и Шулитка не могъл да ги преброи.

— И таз добра, Шулитка! — рекъл кръчмарят. — Майка ти толкоз ли не можа да те научи да броиш?

Като чул това, Шулитка зарязал сметката, плеснал се по челото и право при дядо.

— Господарю! — извикал той от вратата. — Сетих се! Мурджа не лае, защото майка му не го е научила!

— Бре — казал дядо, — как не ми дойде на ума! Мурджа не помни майка си, Ферда и Жанка не могат да го научат дали наоколо няма кърово куче и Мурджа, разбира се, няма дори и представа какво значи лаене. Виж какво, Шулитка — рекъл той, — трябва да го научиш да лае.

Шулитка седнал в конюшнята при Мурджа и започнал да го учи да лае.

— Бау, бау — заловил се да му обяснява той, — внимавай как става тая работа. Най-напред едно rrrrrrr тутка, в гърлото, после изведнъж пускаш от устата бау-бау. Rrrrrrrr, бау, бау, бау.

Мурджа размърдал уши — тая музика нещо му допаднала, без той самият да знае защо. И изведенъж от голяма радост изджафкал от само себе си. Лаят му бил малко особен — нещо като квичене, сякаш

неволно сте скръцнали с нож по чиния, но всяко начало е трудно. То и вие не сте знаели азбуката, когато сте били малки. Жанка и Ферда слушали и не можели да разберат защо лае старият Шулитка. Най-после вдигнали рамене и от този ден нататък престанали да го уважават. Но Мурджо имал изключителен талант за лаене, учението му вървяло много добре и когато излязъл за първи път с каруцата, взел да джафка надясно и наляво, като че стрелял с пистолет. И до смъртта си Мурджо не се наляял и лаел всеки божи ден от сутрин до вечер. Това му доставяло такова удоволствие, че изучил занаята както трябва и станал голям майстор.

Да кара колата заедно с Шулитка — това не беше единственото задължение на Мурджо. Всяка вечер той обхождаше мелницата и двора, за да види дали всичко е наред. Озъбваше се на кокошките, за да не кудкудякат като женоря на пазар, после заставаше пред дядо, въртеше опашка и го гледаше с умните си очи, сякаш искаше да каже: „Хайде, Карел, върви да спиш, а аз ще остана да пазя“. Дядо го похвалваше и отиваше да си легне. През деня дядо често обикаляше села и паланки да купува жито и разни други неща — например семе за детелина, леща или мак; тогава Мурджо тичаше след него, а когато се връщаша нощем в къщи, от нищо не се страхуваше и налучкваше пътя дори когато дядо го събъркваше.

Веднъж дядо отишъл да купува някъде семе — ако не се лъжа, в село Зличек. Купил той семето и се отбил за малко в кръчмата. Мурджо останал да чака пред вратата. Изведнъж го лъхнало нещо много хубаво — мм, такава една чудесна миризмица се носела от кухнята. Нямало как — отишъл да надникне. Там домашните на кръчмаря ядели кървавица. Седнал Мурджо и зачакал дано падне под масата някое от съблазнителните чревца. Докато чакал, пред кръчмата спряла каруцата на дядовия съсед... ето че съм забравил как го викаха; да речем — Йоудал. Йоудал намерил дядо в механата, заприказвали се, похортували си, а после се качили на каруцата — да се върнат заедно в къщи, — потеглили и дядо съвсем забравил за Мурджо, който през това време седял в кухнята с очи, вперени в кървавицата. След като хората на кръчмаря се наяли, хвърлили останките на котката, до огнището. Мурджо си облизал муцуната и чак тогава се сетил за дядо. Потърсил го, душил из цялата кръчма — няма дядо, няма дявол.

— Мурдjo — казал кръчмарят, — господарят ти замина ей нататък — и посочил с ръка накъде бил тръгнал дядо.

Мурдjo разбрал и тръгнал сам към къщи. Най-напред вървял по шосето, но после си рекъл: „Да не съм луд да заобикалям толкова? Ще ударя право през баира.“ Тръгнал Мурдjo през баира, през гората. Стъмнило се, настанала нощ, но Мурдjo от нищо не се страхувал. „От мен, мислел си той, никой нищо не може да открадне.“ Само че бил гладен като пес.

На небето изгряла кръглата месечина; по просеки и полянки дърветата се отдръпвали встризи и месецът се появявал над върхарите и било тъй красиво и тъй сребърно, че сърцето на Мурдjo забило от смайване. Гората шумоляла тихичко, сякаш свирела на арфа. След това гората се сгъстявала и Мурдjo отново потъвал в мастиления мрак, но изведнъж пред него заблещукала сребърна светлина и арфите засвирили по-звукично. Всеки косъм на Мурдjo настръхнал. Свил се на земята и се заоглеждал като вunes. Пред него се простирала сребриста морава, а на нея танцуvalи кучешки русалки. Това били красиви бели кучета, ама чисто бели, съвсем прозрачни и толкова лекички, че даже росата по тревата оставяли непокътната. Да, наистина, това били кучешки русалки. Мурдjo веднага ги познал, защото им липсвала онай интересна миризма, по която кучетата се познават едно друго. Лежи Мурдjo в мократа трева и очите му ще останат в русалките. А те танцуват, гонят се, боричкат се или се въртят в кръг около опашките си, но правят всичко така леко и са толкова ефирни, че дори тревата не се огъва под тях. Мурдjo ги следял с голямо внимание — ако някоя започне да се чеше или пощи, мислел си той, значи не е русалка, а обикновено бяло куче. Но нито една от тях не се почесала и по всичко личало, че нямат и бълхи, и от всичко това станало ясно, че са истински русалки. Когато месецът се вдигнал нависоко, русалките отправили глави към него и започнали нежно и много хубаво да вият и пеят — дори оркестърът на Пражката опера не би го направил по-добре. Мурдjo се просълзил от вълнение и щял да запее с тях, ако не се страхувал, че ще развали всичко.

Когато престанали да пеят, налягали около една кучешка старица с благороден вид. Изглежда, това била някаква могъща вила или магьосница, цялата сребърна и сбръчкана.

— Разправи ни нещо! — помолили я русалките.

Старата кучешка вила се замислила и рекла:

— Ще ви разправя как кучетата създали човека. Всички животни в рая живеели и умирали и пак се раждали, щастливи и доволни. Само кучетата били тъжни и колкото повече време минавало, толкова потъжни ставали. Попитал тогава дядо господ кучетата: „Защо сте тъжни, когато всички останали животни се радват?“

И казал най-старият пес: „Всичко друго можем да подушим, само тебе не и това много ни измъчва. О, господарю, изпълни молбата ни, сътвори ни някакво божество, което бихме могли да душим!“

Усмихнал се тогава дядо господ и рекъл: „Донесете ми няколко кости и ще ви създам божество, което ще можете да душите“.

Разтичали се кучетата и всяко от тях донесло по някоя кост — кой лъвска, кой конска, кой камилска, кой котешка — с една дума: имало кости от всички животни. Само кучешка кост нямало, защото никое куче не се докосва нито до кучешко мясо, нито до кучешка кост. Образувала се цяла грамада кости и от тях господ направил човека, за да си имат кучетата божество, което могат да душат. Тъй като човекът е направен от всякакви животински кости, само не и от кучешки, той има качествата на всички животни: има силата на лъва, работливостта на камилата, лукавството на котката и велиcodушието на коня. Само кучешка вярност няма, само кучешка вярност няма!

— Разправи ни още нещо! — помолили я пак кучешките русалки.

— Така да бъде — съгласила се старата вила. — Преди много години кучетата имали царство на земята. Имали и голям кучешки дворец. Но хората завидели на кучетата за тяхното царство на земята и го омагьосали и затова кучешкото царство заедно с двореца потънало дълбоко под земята. Но който намери това място и започне да копае там, ще стигне до пещерата, в която се намира кучешкото съкровище.

— Какво представлява кучешкото съкровище? — попитали жадно русалките.

— Ами какво — отговорила старата вила. — Това е една зала с изключителна красота. Колоните са направени от най-хубави, неоглозгани кости. По тях има толкова мясо, че приличат на гъши кълки. Освен това там има и трон от пущено мясо, а към него водят стъпала от най-първокачествен шпек. Стъпалата са постлани с килим от чревца, а по тези чревца има цял пръст мазнина...

На това място Мурдjo не могъл да издържи. Изскочил на полянката и се провикнал: „Джаф, джаф, къде е това съкровище? Бау, бау, къде е кучешкото съкровище?“

Но в тоя миг изчезнали безследно всички кучешки русалки заедно със старата кучешка вила. Мурдjo си разтъркал очите — нямало нищо друго освен посребрената полянка. Нито една тревичка не била прекършена от танца на русалките, нито една капка роса не се била отронила на земята. Само кротката луна блестяла над полянката, а наоколо ѝ се извишавала гората като черна крепостна стена.

Тогава Мурдjo се сетил, че в къщи го чака, ако не друго, то поне попара и се затичал с всичка сила към къщи.

Но оттогава, колкото пъти му се случело да минава с дядо през гори и поляни, той си спомнял за потъналото в дън земя кучешко съкровище и започвал да рови настървено земята с четирите си крака, за да изрови дълбока дупка. Изглежда, с това Мурдjo издал тайната си на съседските кучета, а те я съобщили на други, другите пък на останалите, тъй че на всички кучета по света им се случва понякога да си спомнят някъде в полето за потъналото кучешко царство. Тогава те започват да ровят ожесточено земята и душат изровеното, дано подушат в дълбините на земята уханието на пушения трон от някогашното кучешко царство.

ПТИЧА ПРИКАЗКА

Право да ви кажа, деца, никак не се учудвам, че не разбирате какво си приказват птичките. Те говорят на човешки език само сутрин, когато вие още спите. По-късно, през деня, не им остава много време за приказки. Нали знаете как се трепят от сутрин до вечер — тук да зобнат някое зърнце, там да изровят червей или пък да клъвнат някоя муха във въздуха. Крилата на птичия татко само дето не се откъсват от работа, а птичата майка пък трябва да се грижи за децата в къщи. Затова птиците разговарят само сутрин, когато отворят прозорците на гнездата си и изнесат юрганчетата да се проветряват, и докато си приготвят закуската.

— Добруtro — подвиква косът от бора на своя съсед, врабеца, който живее в капчука. — Време е веч, време е веч.

— Знам, знам, знам — отговаря врабецът. — И аз бързам да хвръкна, нещо да отмъкна в миг, чик-чирик. Да напълня чър-чър-чъррр гладните гърла, нали разбра?

— Тъй тъй, тъй тъй — гугука гълъбът на стряхата. — Големи грижи, братко! Мал-ко зър-наа, малко зър-наа!

— Точно така, точно така — приглася врабецът, като се измъква от креватчето си. — Туй го правят леките коли, чурули. Докато имаше повече коне, навсякъде се сипеха зърна. А сега? А сега? Колата фър-фър префучи и не остави нищо, ниищо.

— Сал смърди, сал смърди — обажда се пак гълъбът. — Тежък живот, гу-гу-гуу. Най-добре да я ударя през просото. Само обикалям и гугукам и каква полза от това? Нито шепичка зърна. Тру-туруудно положение!

— Да не мислиш, че на врабците им е по-лесно? — настръхва врабчо. — Ако нямах семейство, чик-чирик, колко пъти да съм хванал пътя...

— Като врабеца от Дейвице, а? — прекъснало го мушитрънчето от храсталака.

— От Дейвице ли? — казал врабецът. — Аз имам там един познат, Филип се казва.

— Тоз е друг — отговорило мушитрънчето. — Казваше се Пепик. Той беше такъв един рошав врабец, знаете, нито се миеше, нито се решеше и по цял ден мърмореше, че в Дейвице било скучно и досадно, че другите птици живот си живеели — зиме отлитали на юг, кой в Ривиерата, кой в Египет... Например скворците и щъркелите, и лястовичките, и славеите. Само врабците се бълскали цял живот за тоя, що духа. „Аз няма да оставя тай работа току-така, заканваше се Пепик. Ако някаква си лястовичка, дето живее край Вълтава, може да пътува до Египет и обратно, защо да не мога и аз?! Ще го направя, така да знаете! Само да си пригответя багажа. Ще си взема четката за зъби, пижамата, ракетите и топките, че да играя там тенис. Охо, мен на тенис никой не може да ми излезе насреща. Аз вече съм му хванал чальма — ще се преструвам, че удрям топката, а вместо нея ще излитам аз самият и като рекат да ме пернат с ракетата, ще духвам, или с други думи — ще хвръквам обратно. А след като ги победя всичките, ще си купя Валдщайнския дворец и ще свия гнездо под стряхата му. Само че не от обикновена слама, а от оризова, от пухосlam и файнсламин, от морска трева и от конски косми, и катеричи опашчици — тъй да знайте, тъй да знайте!“ Така се перчеше Пепик всяка сутрин ни проглушаваше ушите с това, че му е дошло до гуша да стои в Дейвице и че ще отлети за Ривиерата.

— И отлетя ли? — попитал косът от бора.

— Отлетя — казало мушитрънчето. — Една сутрин замина на юг. Само че врабците никога не отлитат на юг и затова не знаят пътя. А врабецът Пепик на всичко отгоре нямаше и достатъчно пера, или с други думи, пари, за да пренощува в някоя странноприемница. Нали знаете — всички врабци са прелетарии, защото по цял ден прелитат от стряха на стряха. С две думи — Пепик стигнал криво-ляво до село Кардашова рекичка и не могъл да продължи, защото нямал нито стотинка. Тъй че дори се зарадвал, когато кметът на вработетата от Кардашова рекичка му казал приятелски: „Слушай бе, тарикат с тарикат, хаймана такава, скитнико неден, ти да не мислиш, че ние тук се замеряме с конски понички, та да има и за всеки скитник, странник, просяк и лентяй? Ако искаш да получиш жителство в Кардашова рекичка, трябва да обещаеш, че няма да кълваш на площада, нито пред

кръчмата, нито на шосето като нас, кореняците, а само на къра. За квартира ти отпускаме по административен ред малко слама в сайванта, пореден номер петдесет и седем. Ха сега подпиши тая декларация и да ти видя опашката!“

Ето как врабецът Пепик от Дейвице остана в Кардашова рекичка, вместо да отиде в Ривиерата.

— И до сега ли е там? — попитал гъльбът.

— Да — отговорило мушитрънчето. — Аз имам там леля и тя ми разправя за него. Само се подигравал на врабците от Кардашова рекичка и ги дразнел: да си врабец в Кардашова рекичка било жива скука и наказание нямало, ни трамваи като в Дейвице, ни толкова автомобили, ни стадиони като „Спарта“ и „Славия“ и изобщо нищо нямало и той нямал намерение да умре от скука в Кардашова рекичка. Бил поканен на Ривиерата и само чакал да получи пари от Дейвице. Толкова врели-некипели изприказвал за Дейвице и за Ривиерата, че и врабците от Кардашова рекичка започнали да вярват, че другаде ще им бъде по-добре, зарязали си зобането и взели само да цвъртят, гълчат и роптаят, както правят всички врабци по света, и да нареджат: „Всякъде другаде кеф, кеф, кеф!“

— Ами да — обадила се синигерката от дряновия храст, — срещат се такива шантави птици. Да вземем лястовичката, дето живееше в Колин, тоя плодороден край. Прочела тя във вестника, че у нас каквото и да се направи, все калпаво излиза и че в Америка всяка работа си намирала майстора и тям подобни и все в тоя дух. И взе лястовицата, че си науми да иде в Америка и да види като как изглежда тая работа. И наистина замина.

— С какво? — побързало да се осведоми мушитрънчето.

— Не знам — отговорила синигерката. — Сигурно с паход. А може и с дирижабъл. Какво ѝ е пречело да си направи в корема на дирижабъла гнездо или кабина с прозорче, та да си подава главата навън, че и да плюе, ако стане нужда. Накратко, след една година тя се върна и каза, че била в Америка и че там всичко било различно от нашето. Не можело да става и дума за сравнение. Какъв напредък, какво нещо! Например там нямало никакви чучулиги, а къщите били толкова страшно високи, че ако някой врабец свиел гнездо под стрехата и от гнездото му случайно паднело яйце, то това яйце щяло да пада толкова дълго, че докато падне, от него щяло да се излюпи врабче,

щяло да порасне, да се ожени, да си, излюпи цял орляк деца, щяло да остане и да умре в напреднала възраст. Тъй че на тротоара вместо врабешкото яйце щял да падне умрелият стар врабец. Толкова високи били къщите там. Лястовичката разправяше още, че в Америка всичко се строяло от бетон и че тя също се научила да прави това. „Нека дойдат всички лястовички да видят как се строи гнездо от бетон, а не от кал, както правят глупавите лястовички и до днес“, каза тя.

И тъй, долетяха всички лястовички от всички краища на Чехословакия. Те бяха толкова много, че хората трябаше да опънат седемнайсет хиляди триста четиристотин и девет метра телефонна и телеграфна жица, за да има къде да накацат. А след като се събраха всички лястовички, американската лястовичка им каза: „Внимавайте сега, момчета и момичета, да ви обясня как строят в Америка къщи, или с други думи, гнезда от бетон. Най-напред се докарва купчина цимент. След това се докарва купчина пясък. После се налива вода и се забърква каша и от тая каша се построява модерното гнездо. Ако няма цимент, вместо да си правите гнездо от бетон, ще си го направите от хоросан. В такъв случай кашата се прави от вар и пясък, но варта трябва да бъде гасена. Най-напред ще ви покажа как се гаси вар.“ Щом каза това и фър-р-р, отлетя до един строеж да донесе негасена вар. Взе една бучка вар и фър-р-р, литна обратно при лястовиците. Но тъй като в човката е влажно, варта започна да се гаси в устата ѝ, да съска и да пари. Лястовичката се уплаши, пусна бучката вар и извика: „Сега вече знаете как се гаси вар. Олелеее, как пари! Майчицеее, как щипе! Божкее, боже, ох-ох-ох-ох, леле-мале, и-и-и, а-а-а, оу, ау, ай-ай-ай-ай, тюх да му се не види макар, уф-уф-уф-фуй, че то било като жар! Ето как се гаси вар!“ Щом останалите лястовички я чуха как плаче и нарежда, тръснаха опашки и без да чакат, литнаха към къщи. „Само това ни оставаше, рекоха си те, да си изгорим човките!“ Ето защо лястовичките и до днес строят гнездата си от кал, а не от бетон, както искаше да ги научи американската лястовичка. Само че, мили хора, аз бях тръгнала на пазар. Време е да ви оставя.

— Синигерке, ма — обадила се тогава жената на коса, — и тъй отиваш там, купи ми едно кило дъждовници, ама по-дълъжки да са. Аз днес няма да мога, защото трябва да уча децата да хвърчат.

— Ще ти услужа с удоволствие, съседке — казала синигерката.

— Много добре знам какво значи да научиш децата си да летят както трябва.

— Обзала гам се, че не знаете кой ни е научил да летим — обадил се сквореца от брезата. — Аз ще ви кажа. Знам го от карлщайнския гарван, който долетя при нас по време на големите студове. Този гарван е вече на сто години и е чул това от своя дядо, който пък го е научил от прадядо си, а на него му го е казал прачичото на баба му по майчина линия — така че това е самата истина. Както знаете, понякога нощем се виждат падащи звезди. Някои от тези падащи звезди обаче не са никакви звезди. Те са златни небесни яйца. И понеже такова едно яйце пада чак от небето, то се нагорещява от дългото падане и започва да свети като огън. И това е самата истина, защото съм го чул от карлщайнския гарван. Само че хората ги наричат иначе тези яйца — метър или монтьор, или ментор, или мотор... не знам точно как...

— Метеори — казал косът.

— Да — съгласил се сквореца. — По това време значи птиците не умели да летят, ами тичали по земята като кокошките. Като видели, че от небето падат такива яйца, рекли си: „Я да ги измътим, че да видим какви птици ще се излюпят от тях“. Това е самата истина, защото съм го чул от гарвана. Една вечер тъкмо си говорели за това, когато отвъд гората паднало от небето сияещо яйце. Чуло се как просвистяло във въздуха и паднало с трясък на земята. Всички се затичали към него, но най-напред тичал щъркелът, защото има най-дълги крака. Щъркелът намерил златното яйце и го взел в ръцете си, но то било нажежено от падането и щъркелът си изгорил и двете ръчички. Въпреки това той успял да занесе нагорещеното до червено яйце при останалите птици. След това веднага — цамбур! — скочил във водата, за да разхлади обгорилите си ръчички. Ето защо оттогава щъркелите бродят из водата — за да си охлаждат крайниците. Това ми го каза онът гарван.

— И какво още ти каза? — попитало мушитрънчето.

— След това — продължил сквореца, — се приближава с люлеещата си походка една дива гъска, за да измъти горещото яйце. Но яйцето било все още толкова нажежено, че гъската си изгорила корема и трябало да скочи в езерото, за да разхлади корема си. Затова гъските и до ден-днешен плуват по корем във водата. После всички птици се изредили да мътят небесното яйце.

— И мушитрънчето ли? — попитало мушитрънчето.

— И то — отвърнал скворецът. — Всички птици на света седели върху яйцето, за да го мътят. Само когато казали на кокошката, че е дошел нейният ред, кокошката се оперила:

„Кво, кво? Че кога, че кога? Трябва да кълва, да кълва. Аз не мога без кльопачка. Да не съм глупачка?!“

И не отишла да мъти небесното яйце. След като всички останали се изредили, от него се излюпил божи ангел. А след като се излюпил, той не почнал да кълве и пиука като другите птици, ами полетял право към небето и пеел алилуя Осанна. После казал:

„Птички, какво ли да ви дам за награда, че сте ме измътили с толкоз любов? От днес нататък летете в небесата! Ей така замахвате с крила и хоп! — полетявате. Внимание: едно, две, три!“ И когато казал „три“, всички птици хвръкнали във въздуха и продължават да хвъркат така до ден-днешен. Само кокошката не се научила да лети, защото не искала да мъти небесното яйце. И всичко това е самата истина, защото го разправя карлщайнският гарван.

— Внимавайте сега — казал косът. — Едно, две, три.

Опашчиците трепнали, крилата се размахали и всяка птичка литнала със своята песен по своята работа.

ПРИКАЗКА ЗА ВОДНИЯ ДУХ

Деца, ако мислите, че няма водни духове, трябва да ви кажа, че има, и то какви! Например в нашия край, дето сме се родили ние значи, един от тях живееше в реката Упа, под бента, един имаше и в Хавловице, при дървения мост, а пък третият се беше настанил в Радечкия поток. Да, да, той дори веднъж идва при баща ми да му вади зъб и за тая услуга му беше донесъл пълна кошница сребристорозови пъстърви, покрити с листа от коприва, за да не се развалят. Щом стана, веднага пролича, че е бил воден дух, защото столът под него беше мокър. Друг един воден дух се навърташе около дядовата воденица в Хронов и беше скрил под бента шестнайсет коня. Ето защо инженерите разправяха, че на това място реката Метуйе имала шестнайсет конски сили. Тези шестнайсет бели коня теглеха ли теглеха и затова воденичният камък постоянно се въртеше. Когато една нощ дядо умря, водният дух разпрегна безшумно шестнайсетте коня и воденичният камък три дни не се помръдна. В големите реки живеят водни духове, които имат още повече коне, да речем, петдесет или сто, но някои пък са толкова бедни, че нямат дори дървено магаре.

Водният дух от Прага, който живее във Вълтава, е друго нещо — той е извънредно много богат. Господар и половина. Има си и моторница и през лятото ходи с нея чак до морето. Какво ще ви разправям за водния дух, когато в Прага и обикновените мошеници понякога имат толкова пари, че не знаят какво да ги правят и само се шматкат нагоре-надолу с автомобилите си, колкото да разплискват калта по улиците. Срещат се обаче и такива нищо и никакви водни духчета, който имат локва колкото длан, а в нея — една жаба, три комара и две водни кончета или пък се препитават в някоя струйка вода, дето не стига и на една мишка да си натопи корема. Някои от тях за цяла година не хващат нищо друго, освен три-четири книжни параходчета или някоя детска пелена, изтървана при прането. Тя не е за разправяне! От друга страна, рожъмбергският воден дух има примерно двеста и двайсет хиляди шарана, а на това отгоре — чиги,

мрени и някоя друга зъбата щука. Не, на тоя свят няма справедливост и толкоз.

Водните духове са саможиви, но един-два пъти в годината, когато приходят реките, се събират, както казват, на оклийска конференция. В нашия край те винаги се събираха на лъките край Храдец Кралове, понеже там е равно и има хубави вирове, завои и слепи ръкави, измазани с най-фина тиня — четири нули. Тинята трябва да бъде жълта или кафеникова. Ако е червена или сива, не е така мекичка като мехлем. И съдаха и започваха да си приказват — какво ново у вас, какво у нас; в Суховършице например хората започнали да правят регулация, та щяло да се наложи тамошният воден дух Иречек да се пресели; гърнетата и панделките^[1] поскъпнали, страшна работа! — ако иска да хване някого, водният дух трябало да купи панделки за трийсет крони, а гърнетата стрували най-малко три крони парчето, че на това отгоре били и боклук. То май щяло да е най-добре да се откажат от тоя занаят и да се хванат за нещо друго. Ето на, яромерският воден дух Фалтис Червенокосият станал търговец и започнал да продава минерална вода, а пък куцият Слепанек станал водопроводен монтьор, а някои други си избрали някои други занаяти. То се знае, деца, водните духове могат да упражняват само тоя занаят, в който има поне капка вода. Така например водният дух може да бъде водител или водолаз, или воденичар, може да се представя за собственик на завод, за войвода или пълководец, може да се занимава с водолечение, може да бъде водопроводчик или подводничар, а може да пише и уводни статии — с две думи, каквото и да прави, в него все трябва да има по малко вода.

Както виждате, водните духове имат голям избор от професии и затова от година на година броят им намалява все повече и повече. Те се преброяват на всяко свое годишно отчетно събрание и казват тъжно: „Пак останахме с пет по-малко. Както е тръгнало, колеги, нашата професия ще изчезне веднъж завинаги от лицето на земята.“

— Е да — казал старият Кройцман от Трутнов на една от последните конференции, — няма ги вече добрите стари времена. Как са си живеели само водните духове преди няколко хиляди години! Тогава цяла Чехия била под водата и човек — водният дух де... нали тогава още нямало човеци... то бил живот за чудо и приказ... ама за какво говорех аз, дявол да го вземе?!

— За това, че цяла Чехия била под водата — подсказал му Зелинка, водният дух от Скалице.

— Ъхъ, — продължил Кройцман. — Цяла Чехия значи била под водата — и Жалтман, и Червена Хура, и Кракорка, ѝ всички останали планини. Можело преспокойно да идеш от Бърно до Прага, без да си подадеш и носа от водата. Дори и самата Снежка^[2] била на цял лакът под водата. Ех, какви времена били тогава, какво нещо!

— Право казваш — подхванал водният дух Кулда от Ратиборжице, — тогава ние, водните духове, не сме били такива саможивци и отшелници като днес. Имали сме подводни градове, построени от водни тухли. Мебелите ни са били направени от твърда вода, а юрганите — от мека дъждовна вода. Не е имало дъно, ни бряг, ни водна повърхност — имало е само водни духове и вода.

— Ами да — казал Лишка, водният дух от жабокръкския мочур, известен под прякора Гъгнивеца. — Каква вода имало само! С нож да я режеш — същинско масло, че и топка можело да си направиш от нея или пък да изпредеш нишка и да си усучеш връв. Едновременно била като стомана и като лен, и като стъкло, и като пух, хем гъста като каймак, хем твърда като дъбово дърво и топла като кожух! Всичко било направено от вода. Няма вече такава вода, нямаа! — и старият Лишка се изплюл с всичка сила, така, че на това място се образувал дълбок вир.

— Имало е — съгласил се Кройцман, — много хубава вода е имало едно време, ама е била все още няма.

— Как така? — учудил се Зелинка, който бил по-млад от останалите.

— Ами така — няма — отговорил Лишка Гъгнивеца. — Нямала никакъв глас. Не умеела още да говори. Била така тиха и няма, както е и сега, когато замръзне или когато натрупа сняг и е полунощ, и нищо не трепва. Тогава е толкова тихо, толкова тихичко, че те побиват тръпки; подадеш глава над водата и се ослушаш, и ти се свива сърцето от тая безкрайна тишина. Такава била тишината тогава, когато водата била няма.

— Ами защо — попитал Зелинка, който бил само на седем хиляди години, — защо сега вече не е няма?

— Ще ти кажа — продължил Лишка. — Прадядо ми разправяше, че това се случило преди няколко милиона години. Тогава имало един

воден дух... само че как се казваше? А сега де! Ракосник? Не беше Ракосник. Минаржик? Не. Хампъл — и Хампъл не беше. Павласек — и това не беше. По дяволите, как му беше името на тоя воден дух?

— Арион — подсказал му Кройцман.

— Арион — съгласил се веднага Лишка. — Тъкмо ми беше на езика. Арион го казвали. И този Арион имал чудна дарба, истински талант, с една дума — дарование, нали разбирате? Така хубаво говорел и пеел, че сърцата заигравали от радост или пък се свивали от мъка, когато запявал. Такъв музикант бил значи.

— Поет — поправил го Кулда.

— Музикант или поет — казал Лишка, — ама си разбирал от работата. Прадядо ми разправяше, че всички се разплаквали, когато захващал да пее. Голяма болка трябва да е имал на сърцето си той Арион. Никой не знаел каква. Никой не знаел какво нещастие го е сполетяло. Но тая мъка трябва да е била страшна, щом пеел толкова хубаво и толкова тъжно. Когато пеел и ридаел под водата, всяка капчица трептяла като да била сълза. И във всяка капчица оставало нещо от песента му, която се носела из водата: Всяка капчица задържала в себе си част от неговия глас. Ето защо водата вече не е няма. Ето защо звъни, ехти, шумоли и шепне, шурти, бъбли и ромони, плиска се, шуми, бучи, тътне, гърми, хрипти, стене и ридае, охка, пъшка, реве, пищи, въздиша и се смее, лее звуци като сребърна арфа и клокочи като балалайка, и пее като орган, и ручи като ловджийски рог, и говори като човек в радост и печал. Оттогава водата говори на всички езици в света и разказва за неща, които вече никой не разбира — толкова чудни и прекрасни са те. А най-малко я разбира човекът. Ако не е бил Арион и ако не беше научил водата да пее, тя и до днес щеше да бъде няма, както е нямо небето.

— Но не Арион е той, който е снел небето във водата — казал старият Кройцман. — Това станало по-късно, по времето на баща ми, мир на духа му. Направил го водният дух Квакваквокоакс, и то от любов.

— Че как станало това? — полюбопитстввал пак водният дух Зелинка.

— Ето как — Квакваквокоакс се влюбил. Квакваквокоакс видял принцесата Куакуакунка и сърцето му пламнало от любов, квак. Куакуакунка била много красива. Имала жълто жабешко коремче и

жабешки крачка, и жабешко устище от едното ухо до другото, и била цялата мокра и студена — такава красавица била тя. Такива вече не се срещат.

— И после? — попитал жадно Зелинка.

— Ами какво после? Куакуакунка била красива и горделива. Само се надувала и викала „квак“. Квакваквокоакс бил като луд. „Ако ме вземеш за мъж, казал ѝ той, ще ти донеса, каквото поискаш, и ще ти го дам.“ А тя рекла: „Тогава ми свали звездите от небето, квак“.

— И какво направил Квакваквокоакс? — попивал пак Зелинка.

— Че какво можел да направи? Стоял под водата и нареждал: „Ква ква ква кваа, ква ква ква кваа“. Една мощ решил да се самоубие. Затова скочил от водата във въздуха, че да се удави в него, квак. Никой преди това не бил скочал във въздуха. Квакваквокоакс бил първият.

— И какво направил във въздуха?

— Нищо. Погледнал нагоре, а над него било звездното небе. Погледнал надолу — под него било същото звездно небе. Квакваквокоакс се слисал. Тогава още никой не знаел, че небето се отразява във водата. Когато Квакваквокоакс видял, че звездното небе е във водата, извикал учудено „квак“ и паднал във водата. После взел Куакуакунка на гърба си и скочил с нея във въздуха. Куакуакунка видяла звездното небе във водата и от радост извикала „квакваа“. Тъй като Квакваквокоакс ѝ свалил звездите от небето.

— И какво станало по-нататък?

— Нищо. Живели дълго и щастливо и им се родили много попови лъжички. Оттогава водните духове излизат от време на време от водата, за да видят с очите си, че небето се простира и над техните родни места. Когато някой напусне родината си — който и да е той — и се огледа назад, както Квакваквокоакс погледнал към водата, вижда, че там дома, е истинското небе. Истинското звездно и хубаво небе. Квак.

— И кой доказал това?

— Квакваквокоакс!

— Да живее Квакваквокоакс!

— И Куакуакунка!

Тъкмо по това време наблизо минал един човек и си помислил: „Ама че са се разкрякали днеска жабите!“ Взел един камък и го хвърлил в мочура. Камъкът цамбурнал, водата плиснала високо и

настапала тишина — всички водни духове наскочали във водата и чак идната година ще се съберат пак на конференция.

[1] Народното поверие свързва глинените гърнета и панделките с бита на водните духове. — Б.пр. ↑

[2] Снежка е най-високият връх на планината Крконоше. — Б.р.

↑

РАЗБОЙНИЧЕСКА ПРИКАЗКА

Това се случило много, много отдавна. Толкова отдавна, че дори покойният Зелинка-стария не си спомняше за него, въпреки че помнеше добре дебелия ми прадядо, който също е вече покойник. И така значи, много, много отдавна в планината Бренди се подвизавал върлият разбойник Вагабондо, най-жестокият от всички главорези, заедно със своите двайсет и един бандити, петдесет апashi, трийсет апашчета и двеста помощници, контрабандисти и укриватели. Ще се скрие тоя Вагабондо, да речем, край шосето за Поржици или за Костелец, или за Хронов и ще зачака да се покаже някой каруцар, търговец, евреин или рицар на кон, после ще се нахвърли върху него с рев, ще му вземе и последния петак и при това нещастникът трябва да бъде благодарен, че Вагабондо не го е намушкал, застрелял или обесил на някое дърво. Такъв кръвник и ненавистник бил тоя Вагабондо.

Пътува си някой търговец по пътя, подвиква на конете „дииий“ и „хай-дее“ и си мисли колко ли ще спечели, като продаде стоката си в Трутнов. Когато минава през гората, малко го е страх от разбойниците и за да не му личи, свирка си с уста и тананица. Изведнъж От гората изскуча мъжага като планина по-широкоплещест от господин Шмейкал или господин Яхелка и с две глави по-висок и на това отгоре с такива големи мустаци, че устата му не се вижда. Ей такова едно мъжище застава значи пред каруцата и изревава: „Парите или живота!“, и насочва към селянина пищов като мортира. То се знае, търговеца му дава парите си, Вагабондо му взема колата заедно с конете и стоката, накарва го да си съблече дрехата и гащите, че и обущата си да изуе, и накрая мушибва няколко камшика, та клетникът да стигне в къщи колкото може по-бързо. Нали ви казвам — голям обесник бил тоя Вагабондо.

Но тъй като надлъж и нашир нямало друг разбойник (чак в околностите на Маршов имало втори, но той бил дребна риба в сравнение с Вагабондо), то Вагабондо си вършел работата, несмущаван от никого, и за кратко време станал по-богат от който и да

е рицар. И понеже имал малък син, старият разбойник си рекъл: „Че какво, ще го пратя някъде да учи, пък колкото ще и да струва. Аз мога да си позволя това. Нека научи немски и френски, да казва като хората «битешън» и «жевузем», да свири на пиано и да танцува мазурка или кадрил, да яде от чиния и да се секне в кърпа, както му е редът. Аз може да съм обикновен разбойник, но синът ми нека не пада по-долу от граф. Толко казвам. Баста!“

Като казал това, сложил малкия Вагабондо пред себе си на коня и препуснал към Броумов. Спрял пред манастира на бенедиктините, свалил синчето си от коня и се запътил право при игумена, като дрънчал страшно с шпорите си.

— Преподобни отче — рекъл с дебел глас, — ще ви оставя ей това момченце да го възпитате, да го научите да яде и да си секне носа, и да танцува, и да вика „битешън“, и „жевузем“, и всичко друго, което е редно да знае един кавалер. А ето — рекъл той, — и един чувал дукати, златни наполеони, флоринти, пиастри, франкове, дублони, рубли, талери, гвинеи, долари, драхми и рупии, че да си живей у вас като принц. Рекъл не рекъл, обърнал се кръгом и хайде пак в гората, като оставил малкия Вагабондо на бенедиктините.

Останал значи малкият Вагабондо да се учи заедно с много принцове, графчета и други богатски деца в обществото на отците. Дебелият отец Спиридион го учел да казва „битешън“ и „горсамадинр“ на немски език, а отец Доминик му наливал в главата всевъзможните френски „трешарме“ и „силвупле“, а пък отец Амадеус го запознал с всички комплименти, менуети и добри маниери, а господин капелмайсторът Краупнер го учил да се секне така, че да звучи тънко като флейта или пък нежно като кавал и да не тръби като контрафагот, тромбон, ерихонска тръба, тромпет или автомобил, както тръбял старият Вагабондо. С две думи — научили го да се държи изискано и деликатно като истински кавалер. Трябва да се каже, че младият Вагабондо, облечен в дрехи от червено кадифе, с дантелена яичка, бил много хубаво момче и съвсем забравил, че е раснал в разбойническата пещера в дивите Бренди и че баща му — старият кръвник и грабител Вагабондо, ходел облечен с волски кожи, миришел на кон и ядял сурово мясо ей тъй с ръце, както правят всички разбойници.

Накратко казано, младият Вагабондо усвоявал знания и изтънчени маниери и се развиваł отлично, но тъкмо когато бил в разгара на учението, пред броумовския манастир зачаткали копита и от коня скочил един рошав бандит, забълскаł по вратата и когато монахът вратар го пуснал вътре, рекъл със суров глас, че е дошел да вземе младия господин Вагабондо, защото баща му, с други думи, старият Вагабондо, се канел да умира и искал да види своя единствен син, за да му предаде занаята си. Младият Вагабондо със сълзи на очи се сбогувал с достопочтените отци и със съучениците си и тръгнал с бандита към Брендите, като премислял какъв ли занаят ще наследи от баща си и си обещал наум, че ще го упражнява богоугодно, възвищено и с примерно поведение и внимание към всички хора.

Пристигнали в Брендите и бандитът завел младия господин до смъртния одър на баща му. Старият Вагабондо лежал в огромна пещера върху купчина неощавени говежди кожи и бил покрит с конски чул.

— А, ето те и тебе, Виндек, загоритенджера такава — обърнал се той тежко към бандита, — докара ли най-сетне момчето ми?

— Скъпи татко — промълвил младият Вагабондо, като коленичиł, — дано бъдете жив дълго време за радост на близните ви и за неописуема гордост на вашето потомство!

— По-полека, момчето ми — рекъл старият разбойник. — Днес заминавам за пъкъла и нямам много време за твоито гугукане!

Правех сметка да ти оставя доста пара, че да си живееш, без да работиш. Ама не би! Лоши години настанаха за нашия занаят, дявол да го вземе!

— Ах, татко — въздъхнал младият Вагабондо, — съвсем не съм предполагал, че страдате!

— Така е — измърморил старият. — С тая подагра, разбиращ, не можех да се отдалечавам много-много, както преди. А търговците, тия шмекери, взеха да отбягват близките пътища. Крайно време е някой по-млад да поеме работата.

— Скъпи татко — рекъл младият мъж пламенно, — заклевам ви се пред целия свят, че ще поема вашата работа и ще я изпълнявам честно и с любов и ще бъда колкото може по-любезен към всички.

— Не знам докъде ще я докараš с любезнот — избоботил старият. — Аз правех така, че пусках кръв само на тези, които се

опъваха. Но и на никого не съм се кланял, синчето ми, нали разбираш — това някак не се връзва със занаята.

— Ами какъв ви е занаятът, скъпи татко?

— Разбойничеството — рекъл старият Вагабондо и предал богу дух.

Така младият Вагабондо останал съвсем сам на тоя свят, огорчен до дъното на душата си както от смъртта на своя баща, така и от клетвата, с която се задължил да стане разбойник като него.

След три дни при него дошел Виндек, рошавият бандит, и му съобщил, че няма вече нищо за ядене и че трябва най-после да се хванат мъжки на работа.

— Скъпи ми бандитко — рекъл жално-милно младият Вагабондо, — това наистина ли е необходимо?

— Амче да — отговорил троснато Винцек. — Няма тута калугери, та да ни поднасят печени гъльби. Който иска да яде, трябва да работи!

Взел тогава младият Вагабондо един чудесен пищов, яхнал коня и стигнал до пътя, е, да речем — до пътя за Батньовице. Там се скрил и зачакал да мине някой търговец, за да го обере. И наистина, след някой и друг час по пътя се задал един платнар, който карал платна за Трутнов.

Младият Вагабондо излязъл от прикритието си и свалил шапка с дълбок поклон. Платнарят се учудил, че го поздравява такъв красив господин, но нямало как, свалил и той шапка и казал:

— Добър ден, господине!

Вагабондо се приближил и отново се поклонил.

— Извинявайте — рекъл той сладко, — надявам се, че не ви обезпокоявам!

— Има си хас, какво приказвате? — отговорил платнарят. — С какво мога да ви услужа?

— Моля ви най-учтиво — продължил Вагабондо, — да не се уплашите! Защото аз съм разбойник. Страшният Вагабондо от Бренди.

Платнарят не бил вчерашен и ни най-малко не се уплашил.

— Я гледай ти! — казал весело. — Значи колега! Щото и аз съм разбойник, и то — Кървавият Чепелка от Костелец. Не може да не сте чувал за мене.

— Не съм имал това удоволствие — заоправдавал се смутено Вагабондо. — Аз, колега, излизам днес за първи път на работа. Поех в свои ръце предприятието на баща ми.

— Аха — рекъл платната Чепелка. — Баща ви беше старият Вагабондо от Бренди, нали така? Стара,renomирана разбойническа фирма. Много солидно предприятие, господин Вагабондо! Да ви е честито! Но знаете ли какво? Аз бях много голям приятел на вашия баща. Веднъж се срещнахме ей тука и той ми каза: „Знаеш ли какво, Чепелка Кървавия, нали сме комшии и колеги, я да се разберем с добро — тоя път от Костелец до Трутнов нека бъде твой и на него ще работиш само ти“. Тъй ми рече и след туй си стиснахме ръцете. Разбрахте ли?

— Ах, хиляди пъти ви моля да ме простите! — започнал да се извинява учтиво младият Вагабондо. — Аз съвсем не знаех, че това е ваш участък. Извънредно много съжалявам, че кракът ми стъпи на ваша територия!

— Е, щом е за първи път, няма нищо — казал хитрецът Чепелка. — Но татко ви добави и следното: „Виж какво, Кървавия, ако се случи аз или някой от моите хора да дойде тука, вземи му пищова, шапката и палтото, та да помни, че тоя път е твой.“ Така каза старият, умна глава беше той, и още веднъж ми стисна ръката.

— В такъв случай — отговорил младият Вагабондо — трябва да ви помоля най-учтиво да приемете този инкрустиран пистолет, баретата ми с истинско щраусово перо, както и палтото от английско кадифе за спомен и в знак на моята дълбока почит към вас, както и в знак на съжаление, че съм ви причинил такава неприятност!

— Добре — рекъл Чепелка, — дайте ги насам и аз ще ви прости. Но друг път, господине, да не съм ви видял тук! Хайде дийй, кончета! Останете си със здраве, господин Вагабондо!

— Жив и здрав бъдете, благородни и любезни господине! — извикал след него младият Вагабондо и се върнал в планината не само без плячка, но и без собствената си дреха. Бандитът Винцек го нахокал, както си знаел, и му заръчал на другия ден да заколи и обере първия, когото срещне.

На другия ден младият Вагабондо останал да дебне край пътя за Збечник с тънка шпага в ръката. След известно време се задала каруца с грамаден товар стока.

Младият Вагабондо изскочил и викнал:

— Господине, много съжалявам, но трябва да ви заколя! Моля да се пригответе и да си прочетете молитвата!

Каруцарят паднал на колене и започнал да се моли. Моли се той и премисля как да се измъкне от трудното положение. Свършил молитвата, повторил я, но все не можел да измисли нещо свястно. Ето че четял молитвата за десети, за двайсети път и все нищо не му идвало наум.

— Хайде де, господине! — извикал младият Вагабондо колкото може по-строго. — Още ли не сте готов да умрете?!

— Как ще съм готов? — рекъл каруцарят и зъбите му тракали. — Знаете ли вий колко голям грешник съм аз? Трийсет години не съм влязял в черкова, псуval съм като истински поганец, играл съм комар и съм грешил на всяка крачка. Ако можех да се изповядам в село Полице, дядо господ сигур ще ми прости греховете и няма да ми прати душата в пъкъла. Знаете ли какво? Я да изтичам аз на бърза ръка до Полице и щом се изповядам, ще се върна да ме заколите.

— Хубаво — съгласил се Вагабондо, — аз ще почакам при колата.

— Бива — рекъл каруцарят. — Само че услужете ми с вашия кон, та да се върна по-бързо.

Любезният Вагабондо се съгласил и на това, каруцарят се метнал на коня му и препуснал за Полице. Вагабондо пък разпрегнал конете на каруцаря и ги завел на ливадата да пасат.

Но каруцарят бил голям хитрец и не отишел да се изповядва в Полице, ами спрял в първата кръчма, която му се изпречила, и там разправил, че на шосето го чака един разбойник. После си пийнал за кураж и се върнал обратно заедно с трима ратаи. Четиримата мъже наложили здравата горкия Вагабондо и го гонили чак до планината, така че вежливият разбойник се върнал в пещерата не само без плячка, но и без собствения си кон.

Третия път Вагабондо отишел на шосето за Наход и зачакал да види каква плячка ще му донесе случайността. Не щеш ли, задала се една каручка, покрита с чергило, а в нея някакъв селянин карал на пазара в Наход цяла камара питки и погачи. Младият Вагабондо пак се изпречил на пътя и викнал:

— Човече, предай се, аз съм разбойник!

Така го бил научил рошавият Винцек.

Селянинът спрятал, почесал се зад ухото, после надигнал чергилото и рекъл:

— Жено, тука има някакъв разбойник.

Разгърнало се чергилото и от каручката слязла стара, дебела жена, подпряла ръце на хълбоците и се нахвърлила върху младия Вагабондо:

— Ей ти, авацтурист с авантюрист, алармаджия, алхолик и антихрист, безбожник неден, бashiбозук, безчестник, безобразник и бяс, вагабонтин, вандал, вредител и вампир, говедо, грозотия, гамен, гарван, Голиат и главорез, диване с диване, дангалак, дебелог-лавец, демон, деребей, джебчия, душевадец, добитък и джелатин, езичник, евнух, еретик, еснафин и езуитин, женкар и жълчен жестокосърдечник, змия, завистник, звяр със звяр, Ирод, измамник, индианец — как си позволяваши да нападаш почтени и порядъчни хора?!

— Извинете, мадам — прошепнал слисаният Вагабондо. — Не съм предполагал, че в колата има дама!

— То се знае, че има! — продължила търговката. — И то каква! Каналджия такъв, Каин, крадец, кръволок и криминалист, лакомник, леке с леке, лисица, лепка, левак, лъхман, лентяй и Луцифер, магаре, маймуна, маскара, мошеник, мискинин и мохамеданин!

— Хиляди пъти ви моля да ми простите, че съм ви уплашил, госпожо! — извинявал се Вагабондо, ужасно разстроен и смутен. — Трешарме, мадам, сил-вупле, най-покорно ви уверявам, че безкрайно съжалявам, че — че...

— Измитай се, нехранимайко — крещяла достопочтената дама, — или ще ти кажа, че си никаквец, негодник, непрокопсанник и неврастеник, окепазен обирач, обесник и овен, престъпник, палач, паразит и панаирджия, разбойник, ряпа, робовладелец и Ринал-до Риналдини, катана, сербез и скот, и спекулант, тиранин, татарин, турчин и тигър, уличник, отрепка...

Младият Вагабондо не могъл да издържи повече, плюл си на петите и не се спрятал, докато не стигнал планината Бренди. Докато тичал, все му се струвало, че вята сърдът носи след него нещо като: „... фанфарон, филоксера и фарисей, хищник, хиена, хайдук, хайванин и хаймана, цървулан, циганин и циция, червей, черкезин и човекоядец, шайкаджия, шпионин и шушумига, щурак щурав, юрдек и Юда“.

Така продължило и по-нататък.

Младият разбойник нападнал една златна каляска край Ратиборжице, но в нея седяла принцесата от Ратиборжице, която била толкова красива, че Вагабондо веднага се влюбил и взел — и то с нейно пъзволение — само напарфюмираната ѝ кърпичка. То се знае, банданта от Бренди не могла да се нахрани с нейните благоухания. Друг път нападнал един касапин край село Суховършице. Касапинът водел кравата си на кланицата в Упице. Вагабондо поискал да го убие, но касапинът го помолил да предаде на дванайсетте му деца едно-друго и надумал такива трогателни, благородни и сърцераздирателни неща, че Вагабондо се разплакал и не само че пуснал касапина заедно с кравата, ами го накарал да вземе още и дванайсет дуката, по един за всяко дете, за спомен от страшния Вагабондо. При това той касапин, шмекерът му с шмекер, бил стар ерген и нямал ни дете, ни коте. С две думи, винаги, когато Вагабондо искал да убие или ограби някого, все се случвало нещо, което възбуждало вежливостта и състраданието му, тъй че никому нищо не можел да вземе и на това отгоре раздал всичко, което имал.

Разбира се, неговото предприятие взело да запада все повече и повече. Момчетата му, включително и рошавият Винцек, го напуснали и предпочели да работят честно и почтено между хората. Колкото до Винцек, той се хванал на работа в хроновската мелница, дето си стои и до днес под църквата. Младият Вагабондо останал сам в разбойническата пещера, умирал от глад и не знаел какво да прави. Тогава си спомнил за господин игумена от бенедиктинския манастир в Броумов, който много го обичал, и се запътил към него за съвет.

Когато пристигнал, коленичил и се разплакал, и му разправил, че се заклел пред баща си да бъде разбойник, но тъй като бил научен да се държи любезно и внимателно, не можел да убие или обере никого против волята му.

Игуменът сmrъкнал дванайсет пъти енфие, замислил се дванайсет пъти и накрая рекъл:

— Мили ми синко, похвално е, че си вежлив и внимателен с хората, но не можеш да останеш разбойник, защото това е смъртен грях, а освен това и защото не те бива за тая работа. Но тъй като не е хубаво да нарушиш думата, която си дал на татко си, ще продължиш да нападаш хората и занапред. Само че съвсем честно и почтено. Ще

събиращ пътна такса. Ще дебнеш по пътищата и щом мине някой, ще се изстъпиш пред него и ще му искаш два крайцера такса. Готово. При упражняването на тоя занаят можеш да бъдеш учтив — колкото можеш и колкото си искаш.

След това игуменът написал писмо на окръжния началник в Трутнов, с което го молел да назначи младия Вагабондо за акцизен стражар. Вагабондо занесъл писмото и наистина получил правото да събира такса по шосето в Залеси. Тъй учтивият разбойник станал акцизен и нападал коли и каляски, за да събира съвсем почтено по два крайцера такса.

Много години след това броумовският игумен заминал с бричка за Ушице на гости у тамошния поп. Още преди да тръгне, той се радвал, че на пропусквателния пункт в Залеси ще види любезния Вагабондо и ще го попита как върви работата. И наистина, като стигнал там, към него се приближил един мустакат човек — това бил самият Вагабондо, — изръмжал нещо и протегнал ръка.

Игуменът посегнал да бръкне в джоба си, но понеже бил малко дебел, трябвало да приповдигне с една ръка корема си, за да може с другата да стигне до панталона. Тъй че трябвало да мине известно време, докато извади парите.

Тогава Вагабондо извикал грубо:

— Е, хайде де! Колко още трябва да чакам, за да получа двата крайцера?!

Игуменът поровил из кесията си, па рекъл:

— Ох, ами че аз нямам дребни! Развалете ми този петак, ако обичате!

— Да ви вземат мътните, да ви вземат! — разкрещял се Вагабондо. — Като нямате крайцери, що си не седите на задника! Или ще ми дадете два крайцера, или се връщайте обратно!

— Вагабондо, Вагабондо — рекъл тъжно игуменът. — Не ме ли позна, Вагабондо? Къде остана твоята учтивост?

Вагабондо се сепнал — чак сега познал игумена. Рекъл да измърмори нещо много неприлично, но съbral сили и отвърнал:

— Преподобни отче, не се учудвайте, че съм станал неучтив. Виждал ли е някой някога митничар, бирник или акцизен стражар, който да не мърмори поне малко?

— Имаш право — казал игуменът, — такъв още никой никога не е виждал.

— Видяхте ли сега? — извикал Вагабондо. — Хайде пръждосвайте се по дяволите.

И това е краят на приказката за учтивия разбойник. Той може да не е вече между живите, но неговите потомци могат да се срещнат навсякъде и се познават по това, че са готови да ви нарушаят и тогава, когато не си го заслужавате. А това никак не е хубаво.

СКИТНИЧЕСКА ПРИКАЗКА

Имало едно време един беден човек, който се називал Франтишек Крал, но така му викали само когато го арестували за скитничество и полицаят го завеждал в участъка, където го записвали в една дебела книга и го оставяли да преспи на нара, а сутринта го изпращали по етапен ред по-нататък. В полицията значи му викали Франтишек Крал, но останалите хора го наричали с най-различни имена — странника, скитника, безделника, лентяя, бродягата, vagabonтина, досадника досаден, парциаливкото, дрипльото, пройдохата, бедняка, чешита, онъ човек, еди-кой си, някой си, беглеца, вечния пътник, хабиобущата, никаквеца, некадърника, гладника, голтака, оная измет... и какви ли не други имена му давали. Ако всяко от тях струваше поне една крона, той можел да си купи за тия пари жълти обувки, че даже и шапка, но така той не си купил нищо и имал само това, което му давали хората.

Както става ясно, Франтишек Крал не се ползвал с особено добро име и наистина бил най-обикновен скитник, който си губел времето на вята и не умел нищо друго, освен да къркори. Знаете ли какво значи това? То се прави така: сутрин човек няма какво да тури в устата си, на обед няма какво да хапне, а вечер, вместо да се набамка, чопли зъбите си с клечка и червата му започват да къркорят. Франтишек Крал умеел да къркори така, че можел да изнася и концерти, ако поискал. Иначе си бил добра душа. Кажи-речи, само една душа имало у него — отде да се вземе месото? Когато му давали парче хляб, изяждал го, когато му подхвърляли лоша дума, и нея прегъръщал — толкова бил гладен. А когато се случело да не получи нищо, лягал зад някая ограда, покривал се с тъмнината и помолвал звездите да внимават, че да не му открадне някой капата.

Такъв един скитник знае какво ли не за света — знае къде ще получи нещо за ядене, знае къде може да го изгонят или къде има зли кучета, които имат зъб на скитниците, и то повече, отколкото на самите полицаи. Но трябва да ви кажа, че едно време имаше едно куче, не си спомням в момента как се називаше... аха Фокс. И то, горкото, не е вече

между живите. Та тоя Фокс служеше в замъка в Хижка и имаше такъв един особен характер, че щом зърнеше скитник, започваше да джафка от радост и да подскача около него, и го завеждаше право в кухнята на замъка. Но когато в замъка дойдеше някой големец, например някой барон, граф или княз, или дори пражкият архиепископ, Фокс започваше да лае като бесен и беше готов да го разкъса, ако кочияшът не го затвореше веднага в конюшнята. Както виждате, и между кучетата ги има всякакви. Да не говорим за хората.

Тъй и тъй сме почнали за кучетата — деца, знаете ли защо кучето върти опашка? Сега ще ви кажа. Когато бил създаден светът, създателят тръгнал от едно божие създание към друго и питал всички дали са доволни от тоя свят, дали не се оплакват от нещо и тъй нататък. Стигнал до първото куче на земята и го попитал дали не му липсва нещо. Кучето поискало да завърти глава — с други думи, слава богу, всичко е наред. Само че точно в тоя миг душело нещо извънредно интересно, объркало се и завъртяло усърдно опашката си. Оттогава кучето върти опашка за разлика от другите животни като коня и кравата, които поклащат глава като хората. Само прасето не умее нито да кима, нито да върти глава. Когато създателят го попитал дали е щастливо и доволно на тоя свят, то продължило да рови със зурлата си из жельдите и само помръднало припряно опашчицата си, като че искало да каже: „Пardon, един момент, сега нямам време“. Оттогава прасето все така помръдва с опашката си, докато е живо, и за наказание опашката му и до днес се яде с хрян или горчица, за да му люти и след смъртта. Така е още от сътворението на света.

Но аз исках да ви разправя не за това, а за скитника, който се казвал Франтишек Крал. Та ви казвам, обикалял той целия свят — ходил чак в Трутнов, и в Храдец Кралове, и в Скалица, и даже във Водолов и Маршов, и в други далечни градове по света. По едно време служил и у дядо ми в Жернов, но нали знаете — скитникът си е скитник, взел си торбата и тръгнал пак — за село Старкоч или за някой друг край на света и пак сума, време никой не го чул, ни видял — толкоз немирна му била кръвта.

Вече ви казах, че хората го наричали скитник, дрипльо, лентяй и как ли не още, но понякога за него казвали, че е и джебчия, крадец, негодник или разбойник, а това било много несправедливо. Франтишек Крал никому нищо не бил взел, нито свил, нито откраднал

и никого с пръст не бил пипвал. Честна дума! Тъкмо защото бил толкова честен, станал по-късно много прочут и това е, което искам да ви разкажа всъщност.

И така скитникът Франтишек се спрял веднъж в Подмestечко и се замислил дали да иде у Вълчкови за една кифла, или у стария господин Проуза за курабийка. В това време край него минал някакъв важен господин — навсярно чуждестранен турист — и носел кожено куфарче. Изведнъж духнал силен вятър, свалил шапката, на господина и я подгонил по пътя.

— Я подръжте малко това — извикал господинът и подхвърлил коженото куфарче на Франтишек и докато той разбере какво става, чужденецът изчезнал в облак прах подир шапката чак някъде към Сихров.

Стои значи Франтишек Крал с куфарчето в ръка и чака да се върне господинът. Чака половин час, чака цял час — господина го няма никакъв. Франтишек не се решава дори да изтича за кифлата от страх, че може да се размине с господина. Чакал два часа, три часа и за да не скучae, почнал да курка с червата си. Господинът все не се връщал, а вече започнало да се мръква. По небето заблещукали звездички и цялото градче заспало, свито като котка край печка — а-а да замърка. Толкова добре му било под юрганите. А скитникът Франтишек все още стоял, треперел и гледал звездите, и чакал да се върне господинът.

Часовникът тъкмо ударил дванайсет пъти, когато зад него се чул страшен глас:

- Какво правите тук?
- Чакам един чужденец — рекъл Франтишек.
- А какво е това в ръката ви? — попитал страшният глас.
- Това е куфарчето на същия човек — обясnil скитникът. — Трябва да го подържа, докато се върне.
- Ами къде е този човек? — попитал за трети път страшният глас.
- Изтича да си хване шапката — отговорил Франтишек.
- Охо — рекъл ужасният глас, — това е много съмнително! Тръгвайте с мене!
- Не може — възпротивил се скитникът, — аз трябва да го чакам тук.

— Арестувам ви в името на закона! — ревнал страшният глас и тогава Франтишек разбрал, че това е стражарят Боура и че трябва да се подчини. Почесал се, въздъхнал и тръгнал с господин Боура за участъка. Там го записали в дебелата книга и го хвърлили в ареста, а куфарчето прибрали и заключили, за да го покажат сутринта на господин съдията.

Сутринта завели скитника при съдията Шулц, лека му пръст, и той е покойник вече.

— Гледайте го това нищожество, тоя лентяй и ленивец — рекъл господин съдията. — Ти пак ли си тук, бе?! Няма месец, откак те бяхме затворили за скитничество. Мъчен човек си ти и туйто! Е, какво, пак ли за скитничество?

— А, не, господине — казал скитникът Франтишек. — Господин Боура ме арестува, защото стоях.

— Видя ли сега, негоднико — рекъл съдията, — кой те биеше по главата да стоиш?! Ако не беше стоял, нямаше да те арестуват! Но чувам, че у тебе намерили някакво куфарче. Така ли е?

— Моля ви се, господин съдия — отговорил скитникът, — това куфарче ми го даде един непознат човек.

— Аха — извикал съдията, — знаем ги ние тия непознати господа! Когато някой открадне нещо, все тая песен пее: „Даде ми го един непознат човек“. Само така няма да се разберем! Какво има в куфарчето?

— Не знам. Честна дума! — рекъл скитникът Франтишек.

— Тарикат! — казал съдията. — Няма значение, и сами можем да видим.

Господин съдията отворил куфарчето и подскочил от изненада. То било натъпкано с пари и когато ги преброил, излезли един милион триста шейсет и седем хиляди осемстотин и петнайсет крони и деветдесет и два халера^[1], а освен тях имало и една четка за зъби.

— Брей да му се не види! — викнал съдията. — Къде можа да го откраднеш всичко това?!

— Моля ви се — отбранявал се Франтишек Крал, — чужденецът ми даде куфарчето да го държа, а той отиде да гони шапката си, дето му я отнесе вятърът...

— Гледай го ти крадеца с крадец! — извикал съдията. — Да не мислиш, че ти вярвам?! Много съм любопитен да чуя кой ще повери на

такъв дрипльо като тебе цял един милион триста шейсет и седем хиляди осемстотин и петнайсет крони и деветдесет и два халера и една четка за зъби! Марш в ареста! Ще разберем ние от кого си откраднал куфарчето!

Затворили отново бедния Франтишек в ареста и го държали там много дълго време. Минала зимата, минала пролетта и все още не се намерил никой, който да каже, че парите са негови. Тогава съдията Шулц, стражарят Боура и останалите господи от съда и полицията решили, че Франтишек Крал, скитник без покрив над главата си и без постоянна работа, няколкократно осъждан и изобщо — негодник от класа, — сигурно е убил неизвестния господин, закопал го е някъде и му е взел куфарчето с парите. И тъй, след като изтекла една година и един ден, изправили Франтишек Крал пред съда за убийство на неизвестен човек и за присвояване на един милион триста шейсет и седем хиляди, осемстотин и петнайсет крони и деветдесет и два халера и една четка за зъби. Страшна работа, деца — за такова нещо назаваш въжето като нищо!

— Хищнико, убиецо, престъпнико неден — казал съдията на подсъдимия, — крайно време е да признаеш къде си убил този човек и къде си го заровил! Ако си признаеш, ще висиш поне по-спокойно на бесилото!

— Че аз не съм го убил — възразил горкият Франтишек. — Той се втурна да гони шапката си и хоп! — изчезна в прахта. Тичаше като подгонен заек, а това куфарче ми го тикна значи в ръцете.

— Е, няма как — въздъхнал съдията. — Щом си решил така, ще те обесим и без да си признаеш. Хайде господин Боура, обесете с божия помощ този закоравял престъпник!

Едва изрекъл това, и вратата се разтворила и там застанал някакъв непознат човек, потънал в прах и запъхтян.

— Намери се! — извикал той.

— Кой се намери? — попитал строго съдията.

— Шапката — рекъл чужденецът. — Ей, хора, нямате си представа каква суматоха беше! Вървя си аз преди една година из Подместечко и изведнъж вята ми духва шапката. Хвърлям си куфарчето в ръцете на някого — хич и не видях кой беше — и хайде, полетявам след шапката. А шапката, мръсницата с мръсница, се търкула по моста към Сихров, след Сихров към Залеси и Рътиня, и

през Костелец към Збечник, и през целия Хронов към Наход, а оттам — към границата. Аз — все след нея. Малко остана да я хвана, обаче на границата ме спира един митничар — защо съм бил тичал. „Зарад шапката“, викам. Докато да му обясня работата, шапката пак се скрива в праха. Няма как — налага се да пренощувам и на сутринта поемам пак след шапката — към Левин и Худоба, дето е тая, вмирисаната вода...

— Чакайте — прекъснал го съдията, — това тука е съд, а не урок по география!

— Тогава ще бъда съвсем кратък — рекъл чужденецът. — В Худоба научих, че шапката ми изпила чаша вода, купила си бастун и взела влака за Свиднице. То се знае, тръгнах нататък. В Свиднице тая шантава шапка преспала в един хотел и отпътувала неизвестна къде, без дори да си плати сметката. След дълги издирвания научих, че се разхожда из Krakov и че даже решила да се омъжи за един овдовял каскет. И тъй, тръгнах за Krakov.

— А защо толкова сте я гонил? — попитал съдията.

— Ами тя беше още почти нова — казал чужденецът. — И не само това, ами под панделката ѝ бях пъхнал же пе билета, с който трябваше да се върна от Сватоньово в Старкоч. Зарад тоя билет беше цялата работа, господин съдия.

— Е — казал съдията, — това е друго нещо.

— И аз тъй мисля — продължил чужденецът. — Няма да си купувам билет два пъти я! Къде бях стигнал аз? Аха, бях тръгнал за Krakov. Добре, ама докато пристигна, шапката, тая негодница, се представила за дипломат и заминала за Варшава с първа класа!

— Че това е измама! — провикнал се съдията.

— Именно! Аз съобщих за това в полицията — рекъл чужденецът — и полицията от Krakov телефонира във Варшава да я арестуват. Но през това време мойта шапка си купила кожух — току-що започваше зимата, — пуснala си дълга коса и поела на изток.

Аз, разбира се, по петите ѝ. В Оренбург взела влака и заминала за Омск, а после прекосила целия Сибир. Не щеш ли — в Иркутск отново ѝ загубих следите. После я срещнах случайно на една улица във Владивосток, но тя, хитрушата, офейка и се търколи през цяла Манџурия, та чак до Китайското море. Настигнах я чак на брега на морето, защото се страхуваше от водата.

— Значи я хванахте най-сетне! — зарадвал се съдията.

— Ами, хванал съм я — казал чужденецът. — Затичвам се към нея на брега на морето, но в тоя миг вятърът се обръща и шапката се търкува пак на запад. Аз — след нея. И така съм я гонил през целия Китай и Туркестан, къде пеша, къде на носилка, на кон или на камила, докато в Ташкент тя се качи отново на влака и замина обратно за Оренбург. После за Харков и Одеса, оттам пък за Унгария, после сви към Оломоуц, Чешка Требова и Тинище и най-после се върна тук. Преди пет минути я хванах на площада тъкмо когато се канеше да влезе в ресторантa, за да хапне един гулаш. Ето я на. При това показал шапката. Тя била съвсем охлузена; но иначе никой не би помислил, че е такава отракана тарикатка.

— Сега да видим — извикал чужденецът — дали под корделата ѝ стои още билетът, с който трябва да се върна от Сватоньовице в Старкоч.

Бръкнал под корделата и извадил билета.

— Тука е! — извикал победоносно. — Сега поне ще пътувам до Старкоч без пари.

— Ама чакайте — рекъл съдията, — билетът ви отдавна е пропаднал!

— Как така? — учудил се чужденецът.

— Ами обратният билет важи само три дни, а вашият, както виждам, е издаден преди цяла година и един ден. Това значи, че не важи.

— Ай да му се не види макар! — завайкал се чужденецът. — Как не съм се сетил! Сега трябва да си купувам нов билет, а вече нямам нито грош. — Чужденецът се почесал по главата. — Чакайте, чакайте, аз бях дал куфарчето си на някакъв човек да го подържи, докато настигна шапката.

— Колко пари имахте в него? — попитал веднага съдията.

— Ако не се лъжа — отговорил чужденецът, — в него имаше един милион триста шейсет и седем хиляди осемстотин и петнайсет крони и деветдесет и два халера и една четка за зъби.

— Точно толкова! — рекъл съдията. — Куфарчето ви е тук, а в него са всичките ви пари и четката за зъби. Ето и човека, на когото сте дал куфарчето. Казва се Франтишек Крал и ние с господин Боура току-що го бяхме осъдили на смърт заради това, че ви е ограбил и убил.

— Виж ти — обадил се чужденецът, — значи сте го държали цялото време в затвора, горкия човек! Е, поне не е изхарчил всичките пари, дето са в куфарчето!

Тогава съдията станал и заявил тържествено:

— Едва сега виждам, че Франтишек Крал не е откраднал, не е задигнал, не е отчуждил, не е пипнал и не е бутнал, а също така и не е взел от поверените му пари нито грош, нито стотинка, нито петак и нито гологан, въпреки че, както бе установено по-късно, той самият не е имал нито за баничка, нито за поничка или кифла, нито за хляб и други тестени произведения и лакомства, наречени още пекарски произведения или цереалиа на латински. С настоящото аз провъзгласявам, че Крал Франтишек е невинен по обвинението за убийство (на латински хомицидиум), за убиване, заравяне на трупа, грабеж, насилие, кражба и изобщо — за джебчилък. Напротив — той е чакал ден и нощ на определеното място, за да може честно и почтено да върне непокътнати един милион триста шейсет и седем хиляди осемстотин и петнайсет крони и деветдесет и два халера и една четка за зъби. Ето защо заявявам, че обвинението се снема от него. Амин. Ама че се разбъбрих и аз, момчета, а?

— Ами да — рекъл чужденецът. — Ха сега дайте думата на този почтен скитник.

— Хм, какво да кажа? — обадил се скромно Франтишек Крал. — Откакто се помня, не съм откраднал от никого никъде нито копче. Такъв си ми е характерът.

— Ехеее — заявил чужденецът, — та вие сте истинска бяла врана между скитниците и останалите хора!

— И аз така викам — добавил полицаят Боура, който досега не отворил уста, както сами сте забелязали.

И тъй, Франтишек Крал излязъл пак на свобода. Като награда за неговата честност чужденецът му дал толкова пари, че с тях Франтишек можел да си купи къща, маса за къщата, чиния за масата и един горещ кренвирш за чинията. Но тъй като джобът на Франтишек бил скъсан, той загубил парите и пак нищо не му останало. Тъй че тръгнал където му видят очите и червата му не преставали да куркат по пътя. Но бялата врана не му излизала от главата.

През нощта влязъл в една изоставена колиба и заспал като окъпан. Когато си показал главата на сутринта, целият свят бил

поръсен с блестяща роса, а на тарабите пред колибата била кацнала една бяла врана. Франтишек никога дотогава не бил виждал бяла врана, та я гледал в почуда. Даже дъхът му секнал от смайване. Тя била бяла като току-що паднал сняг, очите ѝ били червени като рубини, а крачката ѝ — розови, и си почесвала крилата с човка. Когато забелязала Франтишек, крилата ѝ трепнали, сякаш искала да литне, но останала където си била и с едното си рубинено око започнала да оглежда недоверчиво рошавата глава на Франтишек.

— Ей — продумала тя, — да не ме удариш с някой камък?!

— Няма — рекъл Франтишек и чак тогава се учудил, че враната говори. — Как може — ти знаеш да говориш?!

— Чудо голямо — рекла враната. — Ние, белите врани, всички говорим. Черните врани само грачат, а аз мога да ти кажа, каквото поискаш.

— Не думай! — учудил се още повече скитникът Франтишек. — Я кажи дюкян.

— Дюкян — рекла враната.

— Кажи трак — продължил Франтишек.

— Трак — повторила враната. — Видя ли, че мога да говоря? Ние, белите врани, не сме какви да е! Обикновената врана може да брои само до пет, а бялата — до седем. Слушай: едно, две три, четири, пет, шест, седем. А до колко можеш да броиш ти?

— Ами... почти до десет — рекъл Франтишек.

— Хайде де! Брой!

— Ами... девет-десет баби, хилаво дете.

— Охooo! — извикала бялата врана. — Ти си бил много умна птица! Иначе ние, белите врани, сме най-свестните птици. Забелязал ли си, че хората изписват в църквите си големи птици с гъши крила и с човешки човки?

— Аха — рекъл Франтишек, — имаш предвид ангелите?

— Да — отговорила враната. — Виж какво — те са всъщност бели врани, само че малцина са виждали някога бяла врана. Ние сме много малко.

— Да ти кажа право — рекъл Франтишек, — и за мен разправят, че съм бил бяла врана.

— Хайде де — усъмнила се враната. — Не си кой знае колко бял. Кой ти каза, че си бяла врана?

— Вчера ми го казаха в съда съдията Щулц и един чужденец, и стражарят Боура.

— Гледай ти! — учудила се бялата врана. — А кой си ти всъщност?

— Аз съм Крал. Франтишек — рекъл скромно скитникът. — Франтишек Крал.

— Крал ли? Ти си крал? — извикала враната. — Само че лъжеш, нали? Никой крал не ходи такъв дрипав.

— Какво да се прави — казал Франтишек, — аз съм дрипавият Крал.

— А в коя земя си крал?

— Амче навсякъде съм си Крал. Тук съм Крал, а когато съм в Скалице, и там съм Крал, и в Трутнов също...

— А в Англия?

— И в Англия ще си бъда Крал.

— Ама във Франция не.

— Във Франция също. Навсякъде съм Крал Франтишек.

— Не е възможно — казала враната. — Кажи честна дума.

— Честна дума — повторил Франтишек.

— Кажи да се продъни земята под краката ми... — настояла бялата врана.

— Да се продъни земята под краката ми, ако не е истина — рекъл Франтишек. — Да ми изсъхне ръката, ако лъжа.

— Достатъчно — прекъснala го враната. — А наемаш ли се да бъдеш крал между белите врани?

— И между белите врани — рекъл той — ще си бъда Крал Франтишек.

— Чакай тогава — казала враната. — Днес в Кракорка заседава нашето Народно събрание, на което трябва да изберем крал на всички врани. Крал на всички врани става винаги една от белите врани. А тъй като ти си бяла врана, а освен това си и истински крал, може да изберем тебе. Почакай тука до обед. Ще дойда да ти кажа как са свършили изборите.

— Добре, ще почакам — съгласил се Франтишек Крал.

Бялата врана разперила белите си криле и по пътя ѝ за Кракорка се разляло чудно сияние.

Франтишек Крал чакал и се препичал на слънцето. Както знаете, деца, при всички избори се изприказват сума приказки. Тъй и белите врани се карали, заяждали и дълго не могли да се споразумеят — чак докато фабричната сирена в Сихров изсвирила за обяд.

Едва тогава враните пристъпили към избора на крал и наистина избрали Франтишек Крал за крал на всички врани.

Но Франтишек Крал се уморил да чака, пък бил и гладен, и затова следобед взел, та отишел в Хронов при моя дядо воденичаря за резен пресен дъхав хляб.

Когато бялата врана долетяла да му съобщи, че е избран за крал, той бил вече далеч, далеч зад планини и долини.

Враните се завайкали, че кралят им се загубил. Белите врани поръчали на черните да летят по целия свят и да го търсят, да го викат и да го доведат на врания трон, който се намира в гората на Кракорка.

Оттогава враните летят по света и все крещят: „Крал! Крал!“

Особено зиме, когато се събират по много на едно място, изведнъж всички си спомнят за него и литват над поля и гори, и започват да крещят: „Крал! Краал! Крааал! Краааал!“

[1] Халерът е една стотна част от кроната; отговаря на нашата стотинка. — Б.пр. ↑

ГОЛЯМА ПОЛИЦЕЙСКА ПРИКАЗКА

Деца, сигурно знаете, че във всеки полицейски участък по цяла нощ бдят няколко стражари за в случай, че стане нещо — да речем, че крадци се опитват да извършат грабеж или лоши хора поискат да сторят нещо лошо на някого. Затова полицайите стоят будни в участъка чак до сутринта, докато други полицаи, наречени патрули, обикалят улиците и следят за разбойници, крадци, караконджули и други такива нередности. А когато някой патрул го заболят краката, той се връща в участъка и тогава друг стражар излиза на улицата да го смени. И тъй цяла нощ. За да им минава времето по-бързо, полицайите в участъка пушат лули и си разправят къде какво са видели.

Веднъж пушели така и си приказвали, когато се върнал от обход един от стражарите на име... ами да, на име Халабурд, и рекъл:

— Здрави, момчета! Разрешете да доложа, че ме заболяха краката.

— Ами седни тогава — казал му най-старият полицай, — а вместо теб ще иде да пази Холас. Я ни кажи, Халабурд, какво ново има в твоя район и имаше ли случаи, когато е трявало да се намесиш в името на закона.

— Тая нощ нямаше кой знае какво — рекъл Халабурд. — На улица „Щепанска“ се счепкаха две котки. Аз, разбира се, ги разтървах в името на закона и ги смъмрах. После на улица „Житна“ номер двайсет и три падна едно малко врабче от гнездото на стряхата. Повиках пожарникарите да дойдат със стълба и да вдигнат споменатия врабец в гнездото му. Родителите бяха предупредени да си отварят повече очите. А когато се спуснах надолу по улица „Йечна“, нещо ме дръпна за крачола. Гледам — едно джудже. Онова брадатото, нали го знаете — от Карловия площад.

— Кое от тях? — попитал най-старият полицай. — Там живеят няколко: Мидлифоусек, Колбаба с прякор Старчето, Шмидъркал, Падърхолец, Пумпърдлик, Квачек, наричан още Луличката, Птичекрачо и Мъника — онова, дето се пресели от Аполинария.

— Това, дето ме дръпна за панталона рекъл Халабурд, — беше Падърхолец, който живее в старата върба.

— Аха — възкликал най-старият полицай. — Много добро дребосъче е тоя Падърхолец, момчета. Когато някой загуби нещо на Карловия площад — например пръстен, топче, кайсия или копче, Падърхолец винаги ще го занесе на пазача като най-почтен гражданин. По-нататък?

— Това джудже, Падърхолец значи — продължил стражарят Халабурд, — ми казва: „Господин стражар, не мога да се прибера в къщи. В моя дом на върбата влязла една катеричка и не иска да ме пусне вътре. Изтеглих сабята, отидох с Падърхолец при върбата и призовах катеричката да напусна жилището в името на закона и друг път да не допуска такива злодеяния, престъпления и простъпки като нарушаване на личната собственост, нарушаване на обществения ред, насилие и взлом. Катеричката ми отвърна: «Когато престане да вали». Тогава свалих колана, съблякох шинелата и се покатерих на върбата. Като стигнах до дупката, в която живее Падърхолец и която е останала след изпадането на един чеп, катеричката започна да плаче: «Моля ви се, господин стражар, не ме арестувайте! Аз се скрих за малко тук, у господин Падърхолец, защото валеше, а в моята квартира тече!» «Никакви приказки, госпожо!, рекох й аз. Обирайте си крушите или желъдите и се измитайте от това жилище, което е притежание на господин Падърхолец. Ако се случи още веднъж да нахълтате в неговата собственост с насилие, преднамерено и против неговата воля и без негово съгласие, ще извикаме подкрепления, ще ви обградим, ще ви арестуваме и ще ви заведем в полицейския участък с вързани ръце и крака. Хайде по-живо!» Това, братлета, е всичко, което ми се случи тая нощ.“

— Аз никога не съм виждал джудже — обадил се стражарят Бамбус. — Моят район досега беше в Дейвице, а там, в новите къщи, не се срещат такива явления, творения или — как го викаха? — такива свръхестествени работи.

— Тука ги има колкото искаш — казал най-старият полицай. — А по-рано пък колко бяха! В Шитковския яз например открай време живееше един воден дух, но той никога не е създавал грижи на полицията — такъв един порядъчен воден дух беше. Либенският воден дух е голям дявол, но Шитковският беше много свестен човек. Затова и

Водоснабдяването на Прага го назначи за главен градски воден дух и му плаща месечна заплата. Шитковският воден дух имаше грижата да не пресъхне Вълтава. Наводненията той не ги правеше, тях ги правеха селските водни духове от Горна Вълтава — Видерският например, Крумловският и Звиковският. Но завистливият Либенски воден дух го подкокороса да поиска титла и заплата на общински съветник. А когато от кметството му отговориха, че това е невъзможно, понеже няма нужното висше образование, Шитковският воден дух се обиди и се изсели от Прага. Сега работи по водоснабдяването на Дрезден. Както знаете, всички водни духове по Елба в Германия — чак до Хамбург, са чисти чехи. Оттогава Шитковският яз няма никакъв воден дух. Затова се и случва в Прага да няма достатъчно вода.

Освен това на Карловия площад нощем танцуваха Светлинки: Не бяха стока тия Светлинки и хората се страхуваха от тях, та празната община сключи с тях договор да се преместят в парка Стромовка и там да ги пали вечер и да ги гаси сутрин един служител от фабриката за светилен газ. Само че служителя, който ги палеше вечер, го мобилизираха през войната и тъй Светлинките бяха забравени.

Колкото за русалките — само в Стромовка имаше седемнайсет, но три от тях станаха балерини, едната стана киноактриса, а една се омъжи за някакъв железнничар в Стржешовице. Три русалки живеят в Кинската градина, две се подвизават в Гребовка, а една се навърта в Йелени пржикоп^[1]. Градинарят от Ригрови сади поиска да насади една от русалките в своя парк, но нещо не можа да я задържи. Мисля, че там беше доста ветровито за нея.

Колкото пък за джуджетата, които са регистрирани в полицията и се числят към обществени сгради, градини, манастири и библиотеки, техният брой само в Прага възлиза на триста четиристотин и шест, като не смятаме джуджетата от частните домове, които не водим на отчет.

Едно време в Прага имаше сума страшила, но ги премахнаха, защото беше научно доказано, че не съществуват никакви страшила. Казват, че само в „Мала страна“ хората и досега укриват по таваните си тайно и незаконно няколко старовремски таласъма. Колегата от тамошния участък го разправяше. Доколкото знам, това е всичко.

— Ами дракона или змея — рекъл стражарят Кубат, — дето го убиха в квартал „Жижков“, в Еврейските пещи?

— „Жижков“ — отвърнал най-старият стражар — никога не е влизал в моя район, тъй че не знам почти нищо за змея.

— Аз бях там — рекъл стражарят Кубат, — но за тоя случай отговаряше пряко колегата Вокоун и той докладва после за него. Това е много стара история. Една вечер някаква старица казала на Вокоун... тя се казваше Часткова, будкаджийката, ала иначе си беше магьосница или врачка и знахарка. Та значи тая госпожа Часткова казала на колегата Вокоун, че картите ѝ показвали следното: в Еврейските пещи змеят Хулдаборд държи в плен една прекрасна девойка, която отвлякъл насила от родителите ѝ. Тая девойка била мурцианска принцеса. „Мурцианска немурцианска, рекъл стражарят Вокоун, змеят трябва да върне момичето на родителите му, иначе ще се намеся според предписанията, наречени служебен устав, правилник или инструкции!“. Казал той това, препасал служебната сабя и тръгнал за Еврейските пещи. Аз мисля, че на негово място всеки от нас щеше да направи същото.

— И аз така мисля — намесил се стражарят Бамбус, — но в Дейвице и в Стрежевице, където съм аз, не е имало досега никакви змейове. Карай по-нататък.

— И тъй, колегата Вокоун — продължил стражарят Кубат — препасал хладното оръжие и тръгнал още същата нощ за Еврейските пещи. И там, в някаква дупка или пещера, чува да гълчат груби гласове. Честна дума! Светнал служебната батерийка и видял страхотен змей със седем глави; и главите говорели помежду си, отговаряли си, а от време на време се и карали и ругаели — нали знаете, такъв един змей няма никакви обноски, а може и да има, но само лоши. В дъното на пещерата наистина плачела една прекрасна девойка и си запушвала ушите да не чува грубите гласове на змейските глави.

— Ей, вие там — извикал колегата Вокоун на змия учтиво, но и с нужната служебна строгост, — легитимирайте се! Имате ли някакво разрешително за жителство, служебна или военна книжка или нещо подобно?

В отговор на това една от главите на змия се закискала, друга започнала да ругае, една кряскала, друга хулела, една поучавала, друга богохулствувала, а една изплезила език на Вокоун. Но колегата Вокоун не се предал и викнал:

— В името на закона, ставайте и тръгвайте веднага с мене към участъка! Вие и онова момиче там!

— Ще имаш да вземаш! — креснала една от змейските глави. — Ти знаеш ли кой съм аз, бе човешко нищожество? Аз съм змеят Хулдаборд.

— Хулдаборд от Гранадските планини — рекла втората глава.

— Наричан още Великия мулхаценски дракон! — извикала третата.

— Ще те схрускам — изревала четвъртата — като бонбон.

— Ще те направя на кайма и на мат и маскара, и на пихтия и освен това ще те разчекна като жаба, че да видиш звезди посред бял ден! — прогърмяла петата глава.

— Ще ти извия врата като на пиле! — тътнела шестата.

— И край на цялата история! — добавила седмата със страшен глас.

Какво мислите, че направил колегата Вокоун, момчета? Може би ще кажете, че се уплашил? Нищо подобно! Щом разбрал, че с добро не върви, взел служебната си палка и започнал да налага змейските кратуни една след друга, ама с всичка сила. А той имаше сила за двамина.

— Охо рекла първата глава, това не е лошо!

— Тъкмо ме сърбеше темето — казала втората.

— Мен пък ме ухапа кокошинка по врата — добавила третата.

— Сладурче — помолила се четвъртата, — погъделичкай ме още малко с тая пръчица!

— Ама удари по-силно — посъветвала го петата, — че да разбера нещо!

— По-наляво — примолила се шестата, — там страшно ме сърби!

— Твоята пръчка е много мека за мен! — оплакала се седмата. — Нямаш ли нещо по-твърдо?

Тогава стражарят Вокоун изтеглил сабята си и стоварил седем тежки удара — по един на всяка глава, та чак им задрънчали люспите.

— Този път беше малко по-добре — рекла първата змийска глава.

— Поне отсече ухото на една от бълхите — радвала се втората.

— Имай предвид, че бълхите ми са стоманени.

— На мен пък отскубна точно тоя косъм, дето ме сърбеше — казала третата.

— А на мен ми разчеса косицата — похвалила го четвъртата.

— Искам всеки ден да ме почесваш с това гребенче — промълвила петата.

— Аз даже не го усетих това перце — казала шестата.

— Жив да си ми — рекла седмата глава, — погъделичкай ме още веднъж!

Тогава стражарят Вокоун извадил служебния си пистолет и изстрелял седем куршума — по един във всяка глава.

— Дяволите да те вземат! — извикал змеят. — Не ме замеряй с тоя пяськ! Ще ми напълниш косите! Тюх да му се не види, една от твоите прашинки ми влезе в, окото! А пък една от трошиците ми заседна между зъбите! А, само така няма да се разберем! — изревал змеят и се закашлял, за да прочисти седемте си гърла, а седемте му устища изригнали огън и дим срещу колегата Вокоун.

Колегата Вокоун не се уплашил. Извадил служебните предписания и прочел как трябва да постъпи полицаят, когато противникът има надмощие. Там пишело, че в такъв случай трябва да се извика подкрепление. После намерил предписанието, в което било написано какво трябва да се прави, когато някъде лумне огън, и прочел, че в подобни случаи се телефонира на пожарникарите. След като прочел всичко това, извикал на помощ пожарникарите и полицейското подкрепление. От полицията се явихме шест: Рабас, Матас, Куд-лас, Фирбас, Холас и аз. Колегата Вокоун ни каза:

— Момчета, значи трябва да освободим момичето от властта на змея. Ама той не е змей като змей. Той е брониран змей и за него всяка сабя е слаба. Забелязах обаче, че вратът му откъм тила е малко по-мек, за да може да си върти главата. Щом кажа „три“, трябва всички да забиете сабите си в това място. Само че нека преди това пожарникарите угасят змея, че да не ни се подпалият муандирите.

Едва-що каза това и пристигнаха седем моторни пръскачки със седем пожарници.

— Внимание, пожарници! — извика храбро стражарят Вокоун.

— Щом кажа „три“, всеки от вас започва да пръска една от змейските куфалници. Гледайте само струята дашиба право в гърлото, дето са

сливиците, защото огънят излиза точно оттам. Внимание значи: едно, две, три!

И щом каза „три“, пожарникарите пуснаха седем струи вода право в седемте змейски гърла, които бълваха огън като оксижен. Шшишиш — как съскаше само! Змеят пращеше, пръхтеше и фучеше, кашляше, хълцаше и проклинаше, хъркаше, хръптеше и грухтеше, сумтеше, пухтеше, съскаше и беснееше, и викаше „майчице“, и мяташе диво опашката си, но пожарникарите не преставаха и водата се лееше безспир, докато от седемте змейски глави вместо огън започна да излиза пара като от локомотив, та наоколо нищо не се виждаше. После парата се поразреди, пожарникарите престанаха да пръскат, натиснаха клаксона и си заминаха. Змеят, целият измокрен и омаломощен, само плюеше, триеше си очите и мърмореше:

— Чакайте, чакайте, ще ви го върна аз тъпкано!

Но колегата Вокоун беше на поста си и извика:

Внимание, момчета! Раз, два, три!

И щом каза „три“, всички ние, стражарите, стоварихме сабите си в седемте врата на змия и седемте глави се търкулнаха на земята. От седемте шии шурна вода като от шадраван — толкова вода бяха излели в змия пожарникарите.

— Е, айде, елате насам — рече колегата Вокоун на мурцианска принцеса, — ама внимавайте да не ви се изплеска рокличката.

— Благодаря ти, благородни храбрецо — каза госпожицата, — че ме освободи от властта на тая ламя! Аз тъкмо играех с моите дружки волейбол и баскетбол, тъкмо играехме на дама и криеница в мурцианска градина, когато долетя този дебел змей и ме довлече чак тук, без да спре никъде по пътя.

— Откъде минахте, госпожице? — попита колегата Вокоун.

— През Алжир и Малта, и Цариград, и Белград, и Виена, и Зноймо, и Часлав, и Забехлице, и Страшнице, та чак дотук, точно за трийсет и два часа седемнайсет минути и пет секунди! — рече мурцианска принцеса.

— Че тоя змей е поставил нов рекорд по бързина на далечни разстояния 1 — учуди се колегата Вокоун. — Честито, госпожице! Но сега трябва да завъртя един телефон на баща ви, че да изпрати някой за вас.

Едва издумал това и ето че изпърпорил един автомобил и от него изскочи мурцианският крал с корона на главата и целият в хермелин и брокат и започна да подскача на един крак от радост и да вика:

— Ето те най-сетне, майто момиче! Загубена беше — намери се!

— Един момент, ваше величество — прекъсна го колегата Вокоун. — Вие карахте автомобила с непозволена скорост. Ще платите седем крони глоба.

Мурцианският крал взе да рови из джобовете си и да мърмори:

— И таз добра! Че нали взех със себе си седемстотин дублона, пиястра и дуката, хиляда пезети, три хиляди и шестстотин франка, триста долара, осемстотин и двайсет марки и хиляда двеста и шестнайсет чехословашки крони, деветдесет и пет халера, а сега нямам в джоба си нито грош, нито стотинка, нито петак. Сигурно съм изхарчил по пътя всичките си пари за бензин и за глоби, защото карах все с непозволена скорост. Юначни рицарю, ще ти изпратя седемте крони по своя везир.

След това мурцианският крал се изкашля, сложи ръка на гърдите си и продължи, обърнат към колегата Вокоун:

— По униформата, както и по благородния ти вид виждам, че си някакъв могъщ воин, принц или може би държавен чиновник. Задето си освободил дъщеря ми и си убил страшния Мулхаценски змей, би трябвало да ти предложа ръката на дъщеря, си, но на лявата ти ръка виждам венчален пръстен и по това съдя, че си женен. Имаш ли си дечица?

— Имам — рече Вокоун. — Имам тригодишно момче и щерка — още пеленаче.

— Да ти са живи и здрави! — каза мурцианският крал. Аз пък имам само това момиче. Виж какво — ще взема да ти дам поне половината от моето мурцианско кралство. Това прави кръгло седемдесет хиляди четиристотин петдесет и девет квадратни километра площ със седем хиляда сто и пет километра же пе линии, дванайсет хиляди километра шосета и двайсет и два miliona седемстотин петдесет хиляди деветстотин и единайсет жители от двата пола. Хайде дай си ръката!

— Ваше величество — рече колегата Вокоун, — то това не е лесна работа. Аз и другарите ми убихме змея, защото това беше наш служебен дълг и защото той не се подчини на наредданията и не ме

последва в участъка. Никой от нас няма право да приема каквите и да било възнаграждения за това, че е изпълнил служебния си дълг. Дума да не става! Това е забранено!

— Аха — каза кралят. — А не може ли да дам половината от моето мурцианско кралство заедно с всичко, което му принадлежи, на цялата пражка полиция в знак на голямата ми кралска признателност?

— Това е вече нещо друго — отвърна колегата Вокоун, — но и то си има своите неудобства, ваше величество. Нашият район обхваща цяла Прага чак до административната й граница, та ни излиза душата от тичане и бягане. Ако ще трябва на това отгоре да пазим и половината от мурцианското кралство, представяте ли си какво разтакаване ще бъде — ще изпокапем от умора и съвсем без крака ще останем. Много ви благодарим, ваше величество, но на нас и Прага ни стига.

— Тогава, момчета — рече мурцианският крал, — ще ви дам поне тая торбичка тютюн, която си взех за из път. Това е истински мурциански тютюн и ще стигне точно за седем лули, ако не ги натъпчете доторе. Хайде, дъще, качвай се в колата и да тръгваме!

Когато се скри в облак от прах, а трябва да ви кажа, че той крал умееше да вдига прах, ние, тоест колегите Рабас, Холас, Матас, Кудлас, Фирбас, Вокоун и аз, се върнахме в участъка и си напълнихме лулите с мурциански тютюн. Такъв тютюн, момчета, не съм пушил в живота си! Не беше, да речеш, много силен, но ухаеше на мед, на ванилия, на чай, на канела, на тамян, на карамфил и на банани. Само че нашите лули много смърдяха и затова не можахме да усетим хубавия аромат. А змея трябваше да го сложат в музея, но докато дойдат да го вземат, се превърна в пихтия, защото беше поел много вода и беше набъбнал, и се развали. Това е всичко, което знам.

Когато стражарят Кубат довършил приказката за змея от Еврейските пещи, останалите стражари пушили известно време, без да продумат. Сигурно са си мислели за мурцианския тютюн. После се обадил стражарят Ходера:

— След като колегата Кубат ни разправи за жижковския змей, аз пък ще ви разправя, да речем, за ламята от улица „Войтешка“. Вървя веднъж по улица „Войтешка“ и не щеш ли — в празното място до църквата виждам едно грамадно яйце. Беше толкова голямо, че не можа да се събере в служебната ми каска и тежеше, като да беше от

мрамор. Леле, рекох си, това ще да е щраусово яйце или кой знае какво; ще взема да го занеса в Дирекцията на полицията, в отделението за намерени и загубени вещи. Може пък собственикът му да го потърси там. Тогава в отделението работеше колегата Поур и беше понастинал нещо в кръста, та имаше бодежи и беше запалил печката, та вътре беше като в пещ, като във фурна и като в сушилня.

— Здрави — викам, — тук станало като в турска баня. Рапортувам, че на улица „Войтешка“ намерих някакво яйце.

„Сложи го там някъде — рече колегата Поур — и седни аз пък да ти рапортувам как си патя с тоя мой кръст, да опустее дано!“

Заприказвахме се ние — нали знаете как стават тия работи, и по едно време започна да се мръква. Изведнъж и двамата чуваме, че в ъгъла нещо пука, пращи и шумоли. Запалихме лампата и що да видим — от яйцето се измъква една ламя, трябва да се беше излюпила от голямата горещина. Не беше по-голяма от пудел или фокстериер примерно, но веднага познахме, че е ламя, защото имаше седем глави. Те ламите по това се познават.

— Хубаво я наредихме! — рече колегата Поур. — Какво ще правим сега? Я да извикам кожодера, че да изхвърли това животно!

— Виж какво — рекох му аз, — ламята е доста рядко животно. Най-добре да пратим съобщение до вестниците, че стопанинът ѝ да дойде да си я приbere.

— Бива — отговори Поур, — ама с какво ще я храним? Я да опитам с попарка от кифла и мляко. Всяко новородено пие мляко.

След туй надроби седем кифли в седем литра мляко. Да можехте отнякъде да видите как се нахвърли прегладнялата ламичка върху попарата! Главите се изблъскваха една друга от паницата, ръмжеха една срещу друга и така лочеха млякото, че изплескаха цялата Канцелария. После главите се облизаха една след друга и легнаха да спят. Колегата Поур заключи ламята в канцеларията си, където бяха прибрани всички намерени и загубени вещи от цяла Прага, и изпрати до вестниците следното съобщение:

„Кутре на ламя, току-що излюпено от яйце, е намерено в улица «Бойтешка».

Същото има жълто-червен косъм и седем глави. Собственикът да го потърси в Дирекцията на полицията, отделение «Намерени и загубени вещи».“

Когато на другата сутрин колегата Поур отишел в канцеларията си, не могъл да каже нищо друго освен:

— Да ти се не види макар, кой ли те вятър довея, само ти ми беше кусура, чумата да те тръшне дано, да те вземат мътните, хаир да не видиш и как после да не ругае човек!

През нощта ламята излапала всички неща, които някой намерил или загубил в Прага, а именно: пръстени и часовници, портмонета, чанти и тефтерчета, топки и моливи, кутии за моливи, писалки и учебници, и топчета, и копчета, и триъгълници, и ръкавици, а на всичкото отгоре и всички служебни папки и списъци, актове, протоколи и документи, с една дума — всичко, което се намирало в канцеларията на Поур, та дори и лулата на Поур, лопатката за въглища и линийката, с която Поур си разграфявал листовете. Ламята изяла толкова нещо, че станала двойно по-голяма, а на някои от главите им било лошо.

— Няма да я бъде тая! — заявил колегата Поур. — Това животно не може да остане повече тук!

Обадил се по телефона на Дружеството за защита на животните да дадат подслон и на ламичката, както правели това с разни безстопанствени кучета и котки. „Защо не?“, казало Дружеството и взело ламичката под своя закрила. „Бих искало само да зная, казало Дружеството по-късно, с какво се хранят ламите. В естествознанието не пише нищо по тоя въпрос.“

Опитали да я хранят с млекце, с кренвирши, салам, яйца, моркови, каша, шоколад, заешка кръв, грах, сено, супа, жито, лебервурст, домати, ориз, кифли, захар, картофи и ошаф — ламичката не само че омела всичко това, но излапала и всичките им книги, вестници, картини, брави — с две думи: всичко, което се намирало там. Растваля толкова бързо, че вече била по-голяма от санбернардско куче.

По това време Дружеството получило телеграма от Букурещ, в която било написано с магически букви следното:

„Малката ламя е омагьосан човек. Подробностите устно. Ще пристигна на Централната гара в течение на следващите триста години.

Магьосникът Боско.“

Дружеството за защита на животните се почесало по главата и рекло: „А така — щом ламята е омагьосан човек, значи е човешко същество и ние нямаме право да я държим при нас. Трябва да я изпратим в яслите или в някое сиропиталище.“

Но Яслите и Сиропиталищата казали: „А така — щом човекът е омагьосан и е превърнат в животно, той вече не е човек, а животно, понеже е омагьосан и превърнат в животно. От това следва, че омагьосаният човек не спада под наша компетенция, а под компетенцията на Защитата на животните.“

И тъй като не можели да се споразумеят дали омагьосаният човек е повече човек, или повече животно, нито едните, нито другите искали да се грижат за ламята и горката ламя всъщност не знаела чия е. Това толкова я нажалило, че престанала да яде — престанали главно третата, петата и седмата й глави.

В Дружеството имало един дребен и сух човечец, незабележим и скромен като изсъхнала шушулка. Името му започвало с Н — като Новачек или Нерад, или Нохайл — така някак. Или не — Трутин се казвал. И когато тоя господин Трутин видял как главите на ламята клюмват една след друга от мъка, той казал на Дружеството:

— Господа, няма значение дали е човек, или животно. Ако позволите, ще взема ламята у дома си и ще се грижа за нея както трябва.

Веднага всички извиiali „Браво!“ и господин Трутин отвел ламята у дома си. Трябва да отбележим, че се грижел за нея съвестно, хранел я, чешел я и я галел — много обичал животните той господин Трутин. Всяка вечер, когато се върнел от работа, извеждал ламята на разходка, за да се поразтъпче, а тя подскачала около него и въртяла опашка. Една вечер го срещнал кучкарят и рекъл:

— Абе господин Трутин, какво е това животно? Ако е някакъв кръвожаден звяр или хищник, или с други думи — диво животно, не бива да го водите по улицата. Ако пък е куче, трябва да му купите марка и да му я турнете на врата.

— Това е куче. Много рядка порода рекъл господин Трутин. — То е така нареченият драконов пинчер или змейска хрътка, или седмоглаво куче. Нали, Амина? Бъдете спокоен, господин живодер, аз ще й купя марка.

И наистина ѝ купил марката, въпреки че трябвало да даде за нея последната си крона. Но кучкарят пак го срешинал и рекъл:

— Господин Трутиня, така няма да се разберем! Щом кучето ви има седем глави, то на всеки врат трябва да има по една марка — така е, според предписанието: всяко куче трябва да има марка на врата си.

— Ама господин кучкар — опитал се да възрази Трутиня, — нали съм му сложил марката на средния врат?!

— Да, но останалите шест глави си тичкат без марки на шиите, а това не може повече да се търпи! Трябва да ви конфискувам кучката!

— Моля ви се, господин живодер — рекъл господин Трутиня, — почакайте още три дни, ще ѝ купя марки и за останалите глави.

И се върнал в къщи с болка на душата, защото нямал вече нито един петак. Седнал в къщи и а-а да се разплаче — толкова му било мъчно. Представял си как кучкарят ще вземе Амина и ще я продаде на някой цирк или ще я убие. И както се измъчвал и въздишал, ламята се приближила до него, сложила седемте глави на коленете му и го погледнала в очите с хубавия си и тъжен поглед. Такива хубави, просто човешки са очите на всяко животно, когато гледа човека с доверие и любов.

— Няма да те дам, Амина! — рекъл господин Трутиня и помилвал ламята по седемте ѝ глави. След това взел часовника, който наследил от баща си, официалния си костюм и най-хубавите си обувки, продал всичко, взел в заем още някой-друг лев и за всичките тези пари купил шест марки и ги окачил на ламята. Когато излизал с нея на улицата, марките дългали и звънтели, като че ли минавала шейна със звънчета.

Но още същата вечер при господин Трутиня дошел хазяинът му и казал:

— Господин Трутиня, вашта кучка нещо не ми харесва. Аз много-много не разбирам от кучета, но хората разправят, че е ламя, и аз не мога да търпя такива работи в къщата си!

— Господине — рекъл Трутиня. — Амина никому нищо не е сторила.

— Какво от това?! — отговорил хазяинът. — На ламята мястото ѝ не е в солиден дом като моя и толкоз! Щом не искате да махнете кучката, потърсете си от първи друга квартира! Всичко най-хубаво, господин Трутиня! — и тръшнал вратата след себе си.

— Виждаш ли, Амина — заплакал господин Трутини, — сега на всичко отгоре ще трябва и да се пренасяме. Но аз няма да те дам!

Ламята се приближила тихичко до него, а очите й изльчвали такова чудно сияние, че Трутини се разнежил.

— Е, е — рекъл той, — нали знаеш, че те обичам!

На другия ден отишъл угрижен на работа. (Пропуснах да ви кажа, че бил писар в една банка.) Шефът му го извикал в канцеларията би.

— Господин Трутини — казал той. — Личният ви живот никак не ме интересува, но чух, че държите ламя у дома си. Я ми кажете кой от началниците ви има ламя?! Това може да си позволи само някой крал или султан. То не е за всяка уста лъжица. Вие не се простирате наспроти чергата си, господин Трутини. И затова ще ви кажа следното: или ще се простите с ламята, или от първи си търсете друга работа!

— Господин началник — казал тихо, но решително Трутини, — аз няма да оставя Амина!

И се върнал в къщи така огорчен, че това не може да се опише с думи. Седнал у дома си като тяло без душа, а от очите му потекли сълзи.

— Сега вече с мене е свършено! — рекъл си той разплакан.

Тогава почувствуval как ламята сложила една от главите си на коленете му. Очите му били пълни със сълзи, та не можел да я види и само я милвал и шепнел:

— Не се плаши, Амина, аз няма да те дам!

И както я галел, сторило му се, че главата й е необикновено мека и къдрава. Избърсал си очите и какво да види — вместо ламята пред него била коленичила красива девойка, подпряла глава на коленете му и го гледала сладко в очите.

— Господи! — извикал Трутини. — Къде е Амина?

— Аз съм принцеса Амина — рекла девойката. — Преди бях много лоша и горделива и затова един магьосник ме превърна в ламя. Но сега вече ще бъда послушна като овчица, господин Трутини!

— Амин! — чул се глас откъм вратата — там стоял магьосникът Боско. — Вие я освободихте, господин Трутини! Всяка любов освобождава хората и животните от силата на проклятието. Деца, деца, колко добре свърши всичко! Господин Трутини, бащата на госпожицата

има една молба към вас — да заминете веднага за неговото кралство, за да заемете престола. Хайде, по-бързо да не изтървete влака!

„Така свърши историята с ламята от улица «Войтешка», добавил стражарят Ходера. Ако не ми вярвате, попитайте колегата Поур.“

[1] Пржикоп — ров. — Б.пр. ↑

ПОЩЕНСКА ПРИКАЗКА

Едно нещо не ми е ясно — ако има приказки за най-различни други занаяти и професии като например за крале и принцове, и разбойници, за овчари и рицари, и магьосници, и великани, и дървари, и водни духове, защо да няма приказка и за някой пощенски раздавач? Толкова повече, че във всяка поща има нещо приказно — какви ли не надписи се срещат там: „Пушенето забранено!“, „Вход за кучета забранен!“, и много други предупредителни табелки. Не, най-сериозно — толкова обяви и забрани нямат в учрежденията си нито вещиците, нито даже хищниците. Това е предостатъчно, за да се разбере колко тайнствено и могъщо място е пощата. Освен това, деца, кой и кога е виждал какво става там през нощта, когато е заключено? Ето това например е много интересно да се знае. И ще ви кажа — имало един човек, господин Колбаба се казвал, пощенец и раздавач по професия, който успял да види това и после разправил за него на други пощаджии и раздавачи, а те — на трети, и тъй, от уста на уста, историята стигна и до мен. Аз пък не съм такъв egoист, че да я държа само за себе си. Хайде сега да изплюем камъчето. Започваме!

Та на тоя господин Колбаба значи, пощенец и раздавач по професия, нещо му омръзнал пощенският занаят. Знаете ли колко обикаляне, тичане, бягане, ходене, качване по стълби и слизане се пада, на един пощенски раздавач? — оплаквал се той. Всеки ден изминавайки по двайсет и девет хиляди седемстотин трийсет и пет крачки, в които са включени осем хиляди двеста четиристотин и девет стъпала нагоре и надолу. А пък писмата, които разнасял, били всъщност обикновени печатни произведения, сметки и фактури и други такива излишни работи, които не радвали никого. А самата поща била толкова невесело и просто нищо и никакво място, че там нищо приказно не можело да се случи. Така и как ли не още се оплаквал господин Колбаба от своя пощенски занаят.

Веднъж толкова му докривяло, че седнал до печката в пощата и заспал от мъка и даже не забелязал, че е вече шест часа. Когато

часовникът ударил шест пъти, останалите пощенци и раздавачи си тръгнали и заключили пощата, а господин Колбаба останал вътре заключен и продължил да спи.

Към полунощ го събудило някакво шумолене — сякаш щъкали мишки по пода. „Глей ти! — рекъл си господин Колбаба. — Тук имало мишки. Трябва да заложим капан.“ Като се вгледал в мишките обаче, видял, че това не са никакви мишки, а пощенски джуджета. Това са такива едни малки брадати дребосъчета, на ръст почти колкото дребна кокошка, порода уайандот, или колкото категичка, или колкото малко зайче — нещо такова. На главите си имат фуражки като истински пощенци и носят пелеринки като истински раздавачи. „Глей ти!“, рекъл си наум господин Колбаба, но иначе не казал нито гък, дори зъб не обелил, за да не ги уплаши. Едно от пощенските джуджета пререждало писмата, които Колбаба трябвало да разнесе на сутринта, друго класирало пощата, трето теглело колетите и им лепяло етикети, четвърто мърморело, че, ей тука тая пратка не е опакована според предписанията, пето седяло на гишето и брояло парите, както правят пощенските служители.

— Така си и мислех — казало то, — тука тоя пощенски човек пак е събркал сметката с един халер. Трябва да я оправя.

Шестият немирник седял пред телеграфния аппарат и предавал телеграма по морза. Това изглеждало приблизително така: „Тактак-так-так-тактактак-так“. Но Колбаба разбрал съдържанието. На обикновен език това значело: „Ало, министерство на пощите? Обажда се пощенско джудже номер сто трийсет и един. Докладвам, че всичко е наред. Стоп. Колегата елф Матлафоусек има кашлица, писа се болен и не се яви на работа. Стоп. Хайде със здраве. Стоп.“

— Тук има едно писмо, адресирано до град Бамболимбонанда в Канибалското царство — обадило се седмото джудже. — Къде е това?

— Това е виа Бенешов — рекло осмото педя човече. — Колега, към Канибалското царство добави: гара Долен Требизон, пощенски клон Котешка вила. Въздушна поща. Хайде готово. Я да му хвърлим сега едни карти, а, какво ще кажете?

— Защо не? — рекло първото джудже и наброило трийсет и две писма. — Ето и картичките. Можем да започнем.

Второто джудже взело писмата и ги разбъркало.

— Сечи — казало първото педя човече.

— Хайде, раздавай — рекло второто.

— Е-е-е! — промърморило третото. — Падна ми се лошо писмо!

— Хайде — промълвило четвъртото и хвърлило писмото си на масата.

— Цакам — казало петото и сложило писмото си върху неговото.

— Ехе, слаб си — обадило се шестото и прибавило и своето писмо.

— Охо! — зарадвало се седмото. — Имам и по-силна карта!

— На ви коз асо! — извикало осмото и хвърлило писмото си най-отгоре.

На това място Колбаба не могъл да издържи и се провикнал:

— Не искам да ви се бъркам в играта, господа мъници, но какви са тези ваши карти?

— А, господин Колбаба! — рекло първото джудже. — Не искахме да ви будим, господин Колбаба, но щом сте се събудили вече, елате да играете с нас. Ние играем обикновен мариаш.

Господин Колбаба не чакал да го молят два пъти и седнал между джуджетата.

— Ето ви карти — казал вторият мъник и му подал няколко писма, — и можем да започваме.

Господин Колбаба погледнал писмата, които му дали, и рекъл:

— Не се сърдете, господа дребосъчета, но това не са никакви карти. Това са обикновени невръчени писма.

— Точно така — отговорило третото педя човече, — това са нашите карти за игра.

— Хм — казал господин Колбаба, — не се докачайте, господа, но между картите за игра трябва да има седмица, осмица, деветка, вале, дама, поп и асо, а тук в тия писма няма нищо такова.

— Много се лъжете, господин Колбаба — рекло четвъртото човече. — Ако искате да знаете, всяко от тези писма има по-голяма или по-малка стойност, според това, какво е написано в него.

— Най-слабата карта — заловил се да обяснява първият дребосък, — така наречената седмица, това са писмата, в които хората се лъжат взаимно или се преструват едни пред други.

— След нея идва осмицата — продължи вторият бръмбазък. — Това са писма, които се пишат от немай-къде и по задължение.

— Третата слаба карта е деветката — обадил се третият завързак.

— Това са писма, които се пишат само от учивост.

— Първата силна карта е десетката — рекъл четвъртият. — Това са писма, в които хората си пишат нещо ново и интересно.

— Втората силна карта е попът — казал петият педя човек. — Това са писъмца, които хората изпращат, когато искат да доставят радост на някого.

— Третата силна карта е валето или момчето — рекъл шестият.

— Това са писма, които си разменят добри приятели.

— Четвъртата силна карта се нарича цар или дама — добавил седмият. — Това е писмо, написано с любов.

— А най-силната карта или така нареченото асо — завършило осмото старче, — това е писмо, в което човек отдава на някого цялото си сърце. Това е карта, която бие всички останали. За ваше сведение, господин Колбаба, такива писма се случват, когато майка пише на детето си или когато някой пише на другого, когото обича повече от себе си.

— Значи така — рекъл господин Колбаба. — А сега ми кажете, как познавате какво е писано в писмата? Не искам и да помисля, господа, че ги отваряте и четете. Това е забранено, мили приятели. То би означавало нарушаване тайната на кореспонденцията и аз би трябвало да съобщя за това в полицията. Най-сериозно ви говоря — да се отваря чуждо писмо е много, ама много голям грях!

— Ние знаем за това, господин Колбаба — рекло първото джудже, — но за нас е достатъчно само да пипнем залепения плик, и веднага познаваме кое писмо какво е. Равнодушните писма са студени и колкото повече обич има в писъмцето, толкова по-топло е то.

— А когато ние, джуджетата, сложим запечатаното писмо на челото си — добавило второто човече, — можем да ви кажем дума по дума какво е написано в него.

— Е, това е друго нещо! — казал господин Колбаба. — Тъй и тъй сме почнали, ще ви попитам още нещо. Дано само не се обидите!

— Някой друг не — отговорило третото джудже, — но вие, господин Колбаба, вие можете да ни попитате, каквото си щете.

— Много съм любопитен — рекъл господин Колбаба, — какво ядат джуджетата.

— Най-различни работи — казало четвъртото дребосъче. — Ние, дето живеем в различните учреждения, се храним като хлебарките с това, което вие, хората, изръсите по невнимание — тук трошица хляб, там парченце кифла. Сигурно си представяте, господин Колбаба, колко е то — от устата на човека не се отронва много нещо за ядене.

— Но ние, пощенските джуджета — рекло петото джудже, — не сме толкова зле. Понякога си сваряваме телеграфни ленти вместо макарони и вместо масло им слагаме пощенско лепило, само че то трябва да бъде декстриново.

— Имаме възможност да облизваме и марките — прибавило шестото. — Никак не е лошо, макар че от това брадите ни много се слепват.

— Но най-често си папкаме трохички, — рекло седмото човече.
— Знаете ли, господин Колбаба, учрежденските помещения затова толкова рядко ги метат, за да остане нещо и за нас.

— Аз май го прекалих — продължил господин Колбаба, — ама искам да ви попитам още къде спите.

— Това вече няма да ви кажем, господин Колбаба — отговорило осмото старче. — Ако хората знаеха къде живеем ние, джуджетата, те отдавна биха ни измели оттам. Не, не, това не можем да ви го кажем.

„Голяма работа!, помислил си господин Колбаба. Аз и сам мога да видя къде ще легнете да спите“. Седнал пак до печката с намерение да не ги изпусне от очите си. Ала тъкмо се настанил хубавичко, и клепачите му започнали да натежават, и господин Колбаба заспал и спал като окъпан чак до сутринта.

Раздавачът Колбаба не казал никому нито дума за това, което видял през нощта, защото всъщност нощуването в пощата било забранено. Само че от тоя ден вече не му тежало да разнася писмата на хората. „Това писмо, казвал си той, ми се вижда хладничко, затуй пък ей това направо грее — толкова е топло. Трябва да го е писала някая майка.“

Веднъж подреждал в пощата писмата, които извадил от пощенската кутия, за да ги разнесе на хората. „Ха сега, де!, рекъл по едно време. Ами че върху този залепен плик няма нито адрес, нито марка!“

— Аха! — казал началникът на пощата. — Пак е пуснал някой писмо без адрес в пощенската кутия!

Точно по това време в пощата имало един човек, който изпращал препоръчано писмо на майка си, та чул това и рекъл:

— Голям наивник, глупак, забраван и дръвник, смахнат, занесен, изветрял, изкуфял, завеян и откачен трябва да е тоя, дето праща писмо и не му слага адрес.

— Знаете ли, господине — рекъл пощенският началник, — за една година тук се събира цял куп такива писма. Няма да повярвате, господине, колко разсеяни са хората. Напишат писмо, господине, и хукват към пощата, и забравят, че още не са сложили адреса. Ами да, господине, това става много по-често, отколкото мислите.

— Тъй ли? — учудил се човекът. — Ами какво ги правите тези писма без адреси?

— Оставяме, ги в пощата, господине — отговорил пощенският началник, — няма на кого да ги връчим.

Раздавачът Колбаба през това време обръщал в ръцете си писмото без адрес и бърборел:

— Господин началник, вижте какво е топличко това писмо. В него сигурно има нещо искрено. Аз мисля, че въпреки всичко трябва да го връчим на този, до когото е изпратено.

— Как ще го връчим, като няма адрес? Точка по въпроса! — отсякъл пощенският началник.

— Защо не го отворите? — посъветвал ги посетителят. — Ще видите поне кой го изпраща.

— Това е невъзможно, господине — рекъл строго пощенският началник, — защото с това бихме нарушили тайната на кореспонденцията, господине, а това е забранено.

И толкоз — за него въпросът бил изчерпан.

Когато случайният посетител си отишел обаче, господин Колбаба се обърнал към началника си с думите:

— Извинявайте, господин началник, но за това писмо ний можем да се посъветваме с някое от пощенските джуджета. — И му разправил как една нощ видял джуджетата да работят в пощата и как те можели да четат писмата, без да ги отварят.

Пощенският началник се замислил и казал:

— А виж, това може. Опитайте, господин Колбаба. Ако някое от джуджетата ни каже какво е написано в писмото, може пък да познаем и за кого е предназначено.

Същата нощ господин Колбаба останал в пощата да чака. Към полунощ чул нещо да цапка по пода — също като че ли мишки щъкали насам-натам; а след това видял пак джуджетата, които класирали пощата, и теглели колетите, и брояли парите, и пращали телеграми. А когато си свършили работата, седнали на земята и започнали да играят карти.

Тогава господин Колбаба им се обадил;

— Добър вечер, Господа дребосьци!

— А, господин Колбаба! — обадил се най-старият дребоськ. — Елате да играете с нас!

Колбаба не чакал да го молят втори път и седнал при тях на земята.

— Хайде — рекло първото джудже и хвърлило картата си на пода.

— Ето моята — обадило се второто.

— Коз! — казало третото.

Бил ред на господин Колбаба и той сложил писмото без адрес върху трите останали писма.

— Спечелихте, господин Колбаба! — казал първият завързак. — Имате най-силната карта — асо купа!

— Извинявайте за въпроса — обадил се господин Колбаба, — но сигурни ли сте, че това е най-силната карта?

— Как да не съм?! — отговорило човечето. — Та това писъмце го пише един момък на една девойка, която той обича повече от себе си!

— Кой знае! — рекъл нарочно господин Колбаба.

— Точно така е! — отговорило джуджето. — Ако не вярвате, ще ви го прочета. — И то взело писмото, сложило го на челото си, затворило очи и започнало да чете:

„Моя любима Марженка, пиша ти, че съм си намерил работа като шифьор. («Тук има правописна грешка, рекло джуджето, не се казва шифьор, а шофьор».) Ако изкаш можем да направим свадбата напиши ми още ли ма убичаш бързо твой вярен Франтик.“

— Е, благодаря ви, господа джуджета — рекъл господин Колбаба. — Точно това исках да знам. Много благодаря!

— Няма защо — отговорило човечето. — Но трябва да ви кажа, че има много правописни грешки. Тоя Франтик май не е бил много приложен ученик.

— Коя ли ще е тая Марженка и кой ли ще да е тоя Франтик?! — мърморел си господин Колбаба.

— Не мога да ви помогна, господин Колбаба — казал му дребосъкът. — Това го няма в писмото.

На другата сутрин Колбаба съобщил на своя началник, че писмото без адрес го пращал някой си шофьор Франтик на някоя си госпожица Марженка и че тоя господин Франтик искал да се ожени за госпожицата.

— Охooo! — извикал пощенският началник. — Ами че това е извънредно важно писмо и госпожицата би трябвало да го получи.

— Да знаех поне презимето й, града, улицата и номера на къщата, в която живее — рекъл господин Колбаба, — веднага щях да ѝ го занеса!

— Така и баба знае, господин Колбаба — казал пощенският началник, — и нямаше да има нужда от пощенски раздавач. Но мен много ми се ще госпожицата да си получи писмото!

— Добре, господин началник — извикал Колбаба, — аз ще се опитам да намеря получателката, ще я търся под дърво и камък, дори ако трябва да скитам цяла година по света!

Рекъл и отсекъл, нарамил пощенската си чанта с писмото и едно парче хляб и тръгнал по света.

Господин Колбаба ходил и кръстосвал, и навсякъде разпитвал не живее ли по тия места госпожица Марженка, дето чака писмо от шофьора Франтик. Тъй обходил цяло Литомержицко и Loунско, и Раковница околия, и Пилзенско, и Домажлицко, и Писек, и Будейовицко, и Пржелоучско, и Таборско, и Чаславско, и Храдецка околия, и Ичинско, и Болеславско; бил и в Кутна Хора, Литомишъл, Тржебон, Водняни, Сушице, Пржибрам, Кладно и Млада Болеслав, и във Вотице, и в Трутнов, и в Соботка, и в Тур нов, и в Слане, и в Пелхржимов, че дори и в Добрушка, и в Упице, и в Хронов, и в Седемте колиби, и в Кракорка бил, и в Залеси, с две думи — навсякъде и непрестанно питал и разпитвал за госпожица Марженка. В Чехия

намерил общо четиристотин и девет хиляди деветстотин и осемдесет госпожици на име Марженка, но никоя от тях не чакала писмо от шофьора Франтик. Някои от тях наистина чакали писмо от шофьор, но той не се казвал Франтик, а Тоник или Ладислав, или Вацлав, Йозеф или Яролим, Лойзик или Флориан, а също така Ирка или Йохан, или Вавржинец, че даже и Доминик, и Венделин, и Еразъм. Само Франтик нямало. Други Марженки пък чакали писмо от Франтик, само че той не бил шофьор, а шлосер или подофицер, дърводелец или кондуктор, аптекарски помощник, тапицер, бръснар или шивач. Само шофьор нямало между тях.

Така изминалата година и един ден, а господин Колбаба все обикалял и не можел да връчи писмото на истинската госпожица Марженка. Научил много нови неща, видял градове и села, поля и гори, над които изгрявало и залязвало слънцето, видял завръщането на чучулигите и настъпването на пролетта, сейтбата и жетвата, гъбите в гората и узряващите сини сливи, видял в Жатец хмел, в Мелник — лозя, в Тржебон — шарани и в Пардубице — медени сладки, но след като цяла година и един ден търсил напразно, седнал посръдал край пътя и си рекъл: „Всичко за тоя, дето духа. То се видя, че няма да намеря госпожица Марженка.“

Просто му се доплакало от мъка. Жал му било за госпожица Марженка, че не могла да получи писмото на момъка, който я обичал повече от себе си; жал му било за шофьора Франтик, задето не можел да предаде писмото му; а съжалявал и себе си за всичките усилия, които положил, както и за това, че бил толкова път в пек и мраз, и то напразно.

И както седял край пътя, отаден на мъката си, видял, че по пътя се задава някакъв автомобил. Движел се съвсем бавно — с около шест километра в час, и господин Колбаба си рекъл: „Трябва да е някоя едновремешна таратайка, та затова пълзи толкова бавно“. Но когато автомобилът се приближил, той видял една чудна осемцилиндрова лимузина, на чийто волан седял тъжен шофьор, облечен в черно, а зад него някакъв господин, също така тъжен и с черен костюм.

Когато тъжният господин видял огорчения господин Колбаба да седи край пътя, наредил на шофьора да спре и рекъл:

— Раздавача, елате да ви повозим малко.

Господин Колбаба се зарадвал, защото от ходене вече го болели краката. Седнал до тъжния черен господин и автомобилът бавно и тъжно продължил пътя си.

След като изминали какви-речи три километра, господин Колбаба казал:

— Извинявайте за любопитството, но вие навярно сте тръгнали на погребение.

— Не — отговорил глухо тъжният господин. — Защо мислите, че отиваме на погребение?

— Ами — смотлевил Колбаба, — виждате ми се много опечален, господине.

— Опечален съм — рекъл господинът с гробовен глас, — защото автомобилът ми се движи бавно и печално.

— Ясно — казал господин Колбаба. — Ами защо тая хубава лимузина се движи толкова бавно и печално?

— Защото я кара опечален шофьор — казал мрачно черният господин.

— Аха — рекъл господин Колбаба. — Ваща милост, ами защо шофьорът ви е толкова печален?

— Защото не получи отговор на писмото, което изпрати преди година и един ден — отвърнал черният господин. — Разбирате ли, той писа на любимата си, а тя не му отговори и сега той си мисли, че тя не го обича.

Като чул това, господин Колбаба не се сдържал и веднага попитал:

— Извинявайте за нескромността, но шофьорът ви не се ли казва Франтишък [1]?

— Казва се Франтишек Свобода — отговорил тъжният господин.

— А госпожицата се казва Марженка [2], нали? — попитал още господин Колбаба.

Сега вече се обадил опечаленият шофьор и казал с тъжна въздишка:

— Да, Мария Новакова се казва тази, която забрави за моята любов.

— Абе, човече божи — извикал радостно господин Колбаба, — значи вие сте тоя ахмак, тоя хапльо, тоя мухльо, тоя смахнат, тоя побъркан, тоя лудньо, тоя калпазанин, тоя хахо, тоя ненормален, тоя

чалнат, тоя откачен, тоя завеян и занесен, тоя никаквец, тоя тиквеник, тоя дръвник, тоя тралала, тоя забраван, тоя акъллия, тоя тутманик, тая плюнка, тоя загубеняк, тоя левак и тоя глупак, дето беше пуснал в пощенската кутия писмо без марка и без адрес?! Да знаете колко се радвам, че имам честта да се запозная с вас! Как искате да ви отговори госпожица Марженка, като изобщо не е получила писмото ви?!

— Къде, къде е писмото ми? — извикал шофьорът Франтик.

— Ами — отвърнал Колбаба, — като ми кажете къде живее госпожицата, писмото ще бъде вече на път към нея. Майко мила, цяла година и един ден нося това писмо в чантата си и търся истинската госпожица Марженка по целия свят! Хайде, моето момче, без отлагане и незабавно, веднага и моментално ми дайте адреса на госпожица Марженка, а аз ще ида да й връча писмото!

— Господин раздавач, вий никъде няма да ходите — рекъл господинът, — ами аз ще ви закарам. Хайде сега, Франтик, дай газ, отиваме при Марженка!

Още не се доизказал и Франтик натиснал газта, колата подскочила и препуснала, братчета, със шейсет, седемдесет, осемдесет километра, със сто, сто и десет, сто и двайсет, сто и петдесет — все побързо и по-бързо, а моторът пеел, виел, ликувал и вилнеел от радост, черният господин трябало да си държи шапката с две ръце, за да не хвръкне, а господин Колбаба се държал с две ръце за седалката; Франтик пък крещял:

— Началство, туй се казва каране, а? Сто и осемдесет километра! Леле майко, та ний вече не пътуваме, ний хвърчим във въздуха, началство, погледнете къде оставихме шосето! Крила, крила ни пораснаха!!!

След като летели известно време със скорост сто осемдесет и седем километра, пред тях се появило едно хубаво бяло село — ами че това било село Либнятов — и шофьорът Франтик рекъл:

— Пристигнахме значи, началство!

— Спрете тогава — казал черният господин и колата кацнала в покрайнините на селото. — Ама лимузината си я бива, а? — похвалил се доволен господинът. — Сега не остава друго, господин Колбаба, освен да връчите писмото на госпожица Марженка.

— Може би — отбелязал господин Колбаба — ще е по-добре, ако господин Франтик ѝ каже устно каквото е написал. Щото в писмото

има много правописни грешки.

— Само това не! — отговорил Франтиш. — Мене ме е срам да се вестя пред очите ѝ, задето толкова време не е получавала писмо от мен! Пък и... — добавил унило, — не знам дали не ме е забравила. Може вече и да не ме обича. Вижте, господин Колбаба, тя живее ей в онай къщичка, дето прозорците ѝ са като бистри кладенчета.

— Хайде, тръгвам тогава — рекъл господин Колбаба, — дано е на добро! — и с десния си крак направил първата крачка към къщичката.

На чистото прозорче седяло едно бледо момиче и си шиело рокля.

— Добър ден, госпожице Марженка — казал господин Колбаба.
— Сватбена рокличка ли си шиете?

— О, не — отговорила тъжно госпожица Марженка, — шия си риза, с която ще легна в ковчега.

— Тц, тц, тц — изцъкал съчувствено господин Колбаба. — Майко, майчице, леле моя майко ле, толкова ли е лоша работата?! Да не сте болна, госпожице?

— Не съм болна — въздъхнала госпожица Марженка, — но сърцето ми се къса от мъка! — и тя сложила ръка на сърцето си.

— Не думайте — извикал Колбаба. — Пазете си сърцето, госпожице Марженка. А смея ли да попитам, защо ви боли сърцето?

— Защото вече цяла година и един ден — отвърнала тихо госпожица Мария, — един ден и цяла една година вече чакам писмо, което все не идва.

— Не си троуете душата — успокоил я господин Колбаба. — Аз пък цяла година и един ден нося туканка в чантата си някакво писмо и няма на кого да го връча. Знаете ли какво, госпожице Марженка, ще взема да го дам на вас — и ѝ подал писмото.

Госпожица Мария пребледняла още повече.

— Господин раздавач — казала едва чуто тя, — но това писмо може да не е за мен. То няма адрес.

— Погледнете какво пише вътре — настоял господин Колбаба, — пък ако не е за вас, ще ми го върнете и толкоз.

Госпожица Марженка отворила писмото с разтреперани пръсти и щом започнала да чете, бузите ѝ веднага порозовели.

— Е, какво? — попитал господин Колбаба. — Ще ми върнете ли писмото, или не?

— Няма да го върна — отдъхнала си госпожица Марженка и очите ѝ се насызли от радост. — Господин пощальон, ами че това е същото писъмце, което чакам от една година и един ден! Господин раздавач, просто не знам какво да ви дам, за да ви се отблагодаря!

— Ще ви кажа какво — отговорил господин Колбаба. — Дайте ми две крони глоба, загдето писмото не е било таксувано както трябва. Представяте ли си тая работа — цяла година и един ден обикалям с това писмо, за да получи накрая пощата две крони! Благодаря — рекъл той, когато получил двете крони, — а отговора ви, госпожице, вече го очакват — и Колбаба посочил с глава към шофьора Франтик, който се криел зад ъгъла.

А докато шофьорът Франтик получавал отговора, господин Колбаба седнал до черния господин и подхванал:

— Цяла година и един ден съм тичал с това писъмце, ваша милост, но струваше си труда! Само това, дето видях с очите си, е предостатъчно. Толкова хубава и прекрасна е тази страна! И при Пилзен, и при Хоржице, и при Табор. Охо, господин Франтик идва! Ами да, те тия работи се уреждат устно много по-бързо, отколкото с писмо без адрес!

Господин Франтик мълчал, само очите му блестели.

— Тръгваме ли, началство? — попитал той.

— Тръгваме — рекъл господинът. — Най-напред ще закараме господин Колбаба до пощата.

Шофьорът скочил в колата, включил стартера, натиснал с крак съединителя и подал газ, и колата потеглила леко и гладко като насын. Стрелката на скоростомера веднага показала сто и двайсет километра.

— Чудесно върви тая кола! — възхищавал се черният господин.

— Тя затова лети така, защото я кара щастлив шофьор!

Накрая всички пристигнали благополучно, а ние — също.

[1] Франтик — умалително от Франтишек. — Б.пр. ↑

[2] Марженка — умалително от Мария. — Б.пр. ↑

ГОЛЯМА ДОКТОРСКА ПРИКАЗКА

Преди много, много години магьосникът Магиаш упражнявал магьосническия си занаят в планината Хейшовина. Както знаете, има добри магьосници, които се наричат вълшебници или чародеи, и лоши магьосници, които се занимават с черна магия. Магиаш бил някъде по средата — понякога бил толкова добър, че изобщо неомагьосвал, а друг път магическата му сила се проявяvala с такава мощ, че гърмяло и трещяло. Понякога си наумявал, че трябва да валят камъни, а веднъж направил така, че завалели дори такива едни малки жабчета. С една дума — може да разправяте каквото щете, но да живееш в съседство с такъв магьосник не е много приятно и затова хората, колкото и да се клели, че не вярват в магьосници, гледали да са по-далеч от планината Хейшовина. Казвали, че там е много нанагорно, но то било само за оправдание — никой не искал да си признае, че се бои от Магиаш.

Седял си веднъж Магиаш пред своята пещера и ядял сини сливи от ония големите, синкавочерните, дето са покрити с белезникав прашец, а през това време помощникът му, луничавият Винцек или по-точно Винцек Никличек от Зличек, бъркал на огъня магьосническите церове от смола, сяра, валериан, мандрагора, змийско коренче, вълчи зъб, див пелин и дяволски език, от червен кантарион, мента, лютиче, адски камък, тинтява, морски лук, кози бубонки, жила от оси, плъхови мустаци, кокоши крак и занзибарско семе, както и от вълшебни корени, подправки и разни други чудотворни билки. Магиаш само наблюдавал как Винцек бърка с лъжицата и ядял сливи. Но Винцек, горкият, по едно време забравил да бърка ли, що ли, не знам, и билето засъхнало, спекло се, прегоряло, загоряло и се препържило, и от котела се разнесъл страшен смрад и страшна воня.

— Ей, ти, непохватни къопчо! — понечил да извика Магиаш, но в бързината събркал тръбичката в гърлото или може би я събркала сливата, дето била в устата му, та с две думи, глътнал сливата ведно с кокичката, кокичката се препречила в кривото му гърло и заседнала там — ни навън, ни навътре. Ето защо Магиаш могъл да изреве само: „Ей, ти не-“ и нищо повече. Не можел дори глас да издаде. Само хриптял и съскал, както кога свисти пара в тенджера, и се изчервявал все повече в лицето, и махал с ръце, и се давел, но кокичката хич и не се помръдвала. Толкова здраво и солидно се заклещила в гръклена му.

Като видял това, Винцек ужасно се уплашил, че бай Магиаш може да се удуши, и рекъл услужливо:

— Шефе, чакай тука, аз ще изтичам до Хронов за доктора.

И полетял от Хейшовина надолу — жалко, че нямало кой да му измери скоростта. Сигурно щял да постави нов рекорд по бягане на дълго разстояние. Когато стигнал у доктора в Хронов, не можел дори дъх да си поеме, но все пак го поел и рекъл на един дъх:

— Господин докторе, трябва веднага, ама веднага и тозчас трябва да дойдете при господин магьосника Магиаш, защото иначе ще се удушим! Оле, излезе ми душата от тичане!

— При Магиаш в Хейшовина?! — промърморил хроновският доктор. — Ох, дявол да го вземе, хич не ми се иска, ама какви ще ги дъвча, като има нужда от мен!

И тръгнал. Нали знаете — докторът не може да откаже помощ никому, па дори да го извикат при разбойника Вагабондо или даже при самия (боже пази!) Луцифер. Такава е тя тая професия — докторската.

И тъй, хроновският доктор взел докторската си чанта, в която имало докторски ножове, клещи за вадене на зъби, бинтове и прахчета, и разни мазила, и шини за счупено, и други подобни докторски инструменти, и тръгнал с Винцек за планината Хейшовина.

— Само да не закъснеем! — тревожел се постоянно луничавият Винцек и те вървели през долини, през полета и балкани и ей така направо през просото, докато луничавият Винцек най-после рекъл:

— Стигнахме, господин докторе.

— На ваште услуги, господин Магиаш — рекъл хроновският доктор. — Къде ни боли, какво ни боли?

Вместо да отговори, магьосникът Магиаш само изхриптял, изсъскал, изсумтял и показал гърлото си — с други думи, там става, каквото става.

— Аха, гърленцето ни боли! — рекъл хроновският доктор. — Я да го види чично доктор! Господин Магиаш, отворете си хубаво устата и кажете а-а-а!

Магьосникът Магиаш разгърнал черните си мустаци и зинал, но не могъл да каже нито а-а-а, нито бе-е-е, защото от гърлото му не излизал никакъв глас.

— А-а-а — подканвал го докторът. — Хайде де! Не върви ли?

Магиаш само въртял глава — не върви значи.

— Леле! — извикал докторът, който бил стара лисица, шмекер, тарикат, изпечен хитрец и шегобиец, защото бил от стара коза яре и не

бил вчерашен. — Леле, господин Магиаш, положението ни е много сериозно, щом не можете да кажете а-а-а! Не знам, не знам... — казал той и започнал да преглежда магьосника и да го преслушва, преброил му пулса, погледнал му езика, обърнал му клепачите, за да ги види от вътрешната страна, прегледал му с огледалце носа и ушите и през цялото време мърморел някакви латински думи.

Когато свършил прегледа, приел извънредно загрижен вид и рекъл:

— Господин Магиаш, това е много сериозна работа и само една неотложна и незабавна операция може да ви спаси. Само че аз не мога и нямам право да я извърша сам, без помощници. Ако сте съгласен да ви оперирам, няма как, налага се да повикаме колегите от Ушице, Костелец и Хоржички. След като дойдат, ще направим с тях съвещание или консулт и едва след най-зряло и всестранно обсъждане ще можем да пристъпим към необходимата лекарска интервенция, тоест — операция операнди. Размислете добре, господин Магиаш, и ако приемете моето предложение, изпратете бързо някой човек да доведе високоуважаемите ми и учени колеги.

Какво можел да направи Магиаш? Дал знак с глава на луничавия Винцек, Винцек тупнал с крак три пъти да се разтъпче и хукнал с всички сили надолу към полето. Към Хоржички значи. И към Ушице. И към Костелец. Но нека го оставим засега да тича.

1. СОЛИМАНСКАТА ПРИНЦЕСА

Докато луничавият Винцек препускал към Хоржички, Упице и Костелец, за да доведе час по-скоро докторите, хроновският доктор седял при магьосника Магиаш и внимавал да не се удуши. За да мине по-лесно времето, запалил пура виржинка и мълчаливо запушил. Когато му омръзнало, изкашлял се и пак продължил да пафка. След туй, за да разсее скуката, се прозял и попремигнал няколко пъти. След известно време казал: „Хмда“. След около половин час се разкършил в кръста и изпъшкал: „Уффф“. След близо един час добавил: „Защо пък да не изиграем едни карти? Господин Магиаш, имате ли карти?“

Магьосникът Магиаш не можел да отговори, та само поклатил глава — нямал, с други думи.

— Нямате ли? — измърморил недоволно хроновският доктор. — Че какъв магьосник сте, като нямате карти?! На времето в нашта кръчма даде представление един магьосник — чакайте, как му беше името... май че Навратил или Дон Боско, или Магорело — нещо подобно, та той правеше такива вълшебни номера с карти, ум да ви зайде. То си е така, магьосникът трябва да си разбира от работата.

После докторът запалил още една виржинка и рекъл:

— Щом нямате карти, ще ви разправя за Солиманската принцеса, та да мине по-бързо времето. Ако случайно знаете тая приказка, кажете си и аз веднага ще спра. И така, внимание! Започваме!

Както е известно, зад Кавските планини и Саргасовото море се намират Даламанските острови, а още по-нататък е пустинята Шаривари, обрасла с гъсти лесове. Там се намира Елдорадо, главният град на циганите. След това, докъдето ти стига погледът, няма нищо друго освен един меридиан и един паралел и там, точно зад реката, като се тръгне по мостчето и после се свие по пътечката вляво, зад върбалациите и копривите, се простира голямото, и мощно Солиманско султанство. Ясно като бял ден, нали така?

Начело на Солиманското султанство, както показва самото му име, стоял султан Солиман. Тоя султан имал една-единствена дъщеря,

Зубейда се казвала. По едно време, ни в клин, ни в ръкав, принцеса Зубейда взела да боледува и линее, да понакашлюва и крее, да вехне, чезне и гасне, да охка, пышка и стene — сърцето да ти скъса. То се знае, султанът веднага повикал придворните вълшебници, магьосници, чародеи, чародейки, заклинатели, врачи, магове и астролози, лекари и природолечители, масажисти, фелдшери и знахари, но никой от тях не могъл да излекува принцесата. Ако това беше станало у нас, щях да кажа, че момичето е страдало от анемия, плеврит и бронхиален катар, но в Солиманската земя хората не са така образовани и медицината им не е толкова напреднала, че да се срещат и там болести с латински названия. Представяте ли си какво отчаяние обхванало стария султан? „Аллах ил аллах, викал си той, колко се надявах, че щерка ми ще наследи процъфтяващото султанство, а тя, горката, се топи и гасне като свещ пред очите ми и аз не мога да й помогна!“

Така султанският дворец и цялата солиманска земя потънали в дълбока тъга.

По това време пристигнал един търговски пътник от Яблонец, някой си господин Лустиг, и като чул за болната принцеса, рекъл:

— Защо султанът не повика лекар от Европа? У нас медицината е къде-къде по-напреднала! Тука имате само заклинатели, билкари, магьосници, баячки и врачи; истинските доктори с висше образование са у нас!

Стигнало това до ушите на султан Солиман, извикал той търговеца Лустиг, купил от него огърлица от стъклени перли за принцеса Зубейда и го попитал:

— Господин Лустиг, по какво се познава у вас истинският доктор с висше образование?

— Това е много лесно — рекъл господин Лустиг. — Ще го познаете по това, че пред името му има едно „д-р“. Например д-р Ман, д-р Пелнарж, д-р Новак и тъй нататък. Ако няма никакво „д-р“, значи не е доктор с висше образование, разбирате ли?

— Аха! — рекъл султанът и му показал султанката в знак на благодарност. После изпратил пратеници в Европа да търсят доктор.

— Да не забравите — напомнил им при сбогуването, — че истински доктор с висше образование е само този, който започва със сричката „дър“! Да не ми доведете някой друг, че ще ви отрежа ушите заедно с главите! Ха със здраве сега!

Ако трябва да ви разправя всичко, което видели и патили пратениците по дългия път до Европа, господин Магиаш, приказката ще стане много дълга. След много и много мъки и теглила пратениците пристигнали в Европа и започнали да търсят доктор за принцеса Зубейда.

Случило се тъй, че делегацията от солимански пратеници, такива едни грамадни бashiбозуци с чалми на главите и с мустаци, дебели и дълги като конски опашки, попаднала в една гъста, черна гора. Вървели, вървели, докато срещнали един чичо с брадва и трион на рамо.

— Добра среща! — поздравил ги селянинът.

— Добра стига! — отвърнали пратениците. — Кой си ти, байно?

— Абе — казал селянинът, — аз, такова, съм дървар.

Поганците наострили уши и рекли:

— А, това е друго нещо, ваша милост! Щом вие сте д-р Вар, молим ви да тръгнете с нас веднага, моментално и незабавно за солиманската земя. Султан Солиман ви изпраща своите почитания и ви кани най-учтиво в двореца си. В случай на колебание, нежелание или отказ от ваша страна ще бъдем принудени да ви откараме насила. Но тая работа, ваше благородие, не е за предпочтитане.

— Глей ти, глей кво нещо — учудил се дърварят. — Че за какво съм му потрябал на султана!

— Той има за вас никаква работа — рекли пратениците.

— Ами да дойда тогава — съгласил се дърварят, — тъкмо си търся работа. Трябва да ви кажа, че мога да работя и като дърводелец.

Пратениците се спогледали и казали:

— Толкова по-добре за нас, ваша светлост!

— Чакайте — рекъл дърварят. — Най-напред ми кажете колко ще ми плати султанът за работата. Вярно е, че не съм някой дърляга, дето се пазари за стотинката, ама той пък да не излезе някой стиснат държавник.

Пратениците на султан Солиман отговорили любезно:

— Няма значение, че не сте д-р Ляга, ваша милост. И на д-р Вар ще бъде оказано нужното уважение. Колкото до султан Солиман, уверявам ви, че той не е никакъв д-р Жавник, а най-обикновен владетел и тиранин.

— Добре — казал дърварят. — Колкото пък за яденето, аз, кога работя, се тъпча като дървоядец и смучка като дървеница. Ясно?

— Ще направим всичко възможно, уважаеми господине — успокоили го солиманците, — за да останете доволен и в това отношение.

След това с големи церемонии и с необходимото внимание завели дърваря на кораба и отплували за солиманска земя. Когато пристигнали, султан Солиман седнал на трона и наредил веднага да ги заведат при него. Пратениците коленичили в краката му и най-старият от тях, който имал и най-големи мустаци, започнал да докладва:

— Най-милостиви господарю и владетелю, повелителю на всички веруващи, велики султан Солиман! В изпълнение на височайшата ти заповед, ние отидохме чак на ония остров, който наричат Европа, за да намерим там, най-учения, най-прославения и най-прочутия доктор за принцеса Зубейда. Ето го, господин султане! Това е знаменитият и световноизвестен д-р Вар. За да знаеш какъв лекар е той, трябва, да ти кажа, че може да работи и като д-р Воделец. Тъпче се като д-р Воядец и смуче като д-р Веница, а това са също истински доктори с висше образование. От всичко това става ясно, височайши султане, че сме ударили с един куршум няколко заека. Хм, хм. Общо взето, това е всичко.

— Добре дошел, уважаеми д-р Вар — рекъл султан Солиман. — Моля ви да видите дъщеря ми, принцеса Зубейда.

„Амче защо да не я видя?“ — рекъл си дърварят. Сам султанът го завел в една мрачна, сенчеста стая, постлана с най-хубави килими и възглавници, на които почивала принцеса Зубейда, бледа като воськ, и дремела.

— Бре — промълвил съчувствоно дърварят. — Тя вашта мома много зеленикова, бе султане!

— Такава е! — въздъхнал султанът.

— Нещо хилава ми се вижда — казал дърварят. — Трябва да е кекава, а?

— Точно така! — съгласил се тъжно султанът. — Нищо не ми яде!

— Суха като чироз — рекъл дърварят, — кърчила като кука. Пък и боята ѝ хич я няма. Ако питаш мене, болно трябва да е момичето.

— Разбира се, че е болна — казал угрожено султанът. — Нали затуй съм ви извикал — да я излекувате, щом сте д-р Вар!

— Аз ли? — учудил се дърварят. — Че как да я излекувам?!

— Това вече е ваша работа! — рекъл мрачно султан Солиман. — Затова сте тук и толкоз! Само трябва да ви кажа, че ако не я оправите, ще заповядам да ви отсекат главата и край!

— Ама не може тъй, бе холан! — опитал се да протестира уплашеният дървар, но султан Солиман дори не го оставил да се доизкаже.

— Никакви усуквания! — отсякъл. — Нямам време за такива работи. Трябва да ида да управлявам. Заловете се на работа и покажете на какво сте способен! — и седнал на трона да управлява.

— „И таз добра! — рекъл си дърварят, когато останал сам. — Хубаво се наредих! Как можа да ми дойде това чудо на главата — да лекувам някаква си принцеса?! Че знам ли аз как се прави тая работа?! Леле, какво ми дойде на главата! Какво да правя сега, да му се не види макар?! Ако не я излекувам, ще ми отрежат главата! Ако не беше приказка, щях да река: не може току-така за нищо и никакво да отсекат тиквата на някой човек. Кой дявол ме караше да влизам в тая приказка?! В обикновения живот такова нещо не може да стане! Ха да видим сега как ще се измъкна от тая каша!“

С такива и още по-черни мисли в главата седнал горкият дървар на прага на султановия замък и продължил да се вайка. „Хай да се не види! — рекъл си той. — Какво им скимна на тия хора да ме правят доктор?! Ако ми бяха рекли да отсека ето това или е онова дърво, щях да видят кой съм аз! Като си плюя на ръцете, ще хвъркнат трески до небесата! Я какъв е гъсталак около къщата! Всичко обрасло и буренясало като в стар лес, слънчице не може да влезе в стаите. Че то в тоя палат трябва да е голяма влага и плесен, па може да има и гъби, и стоножки. Чакай да им покажа аз на какво съм способен!“

Едва си помислил това и ето че съблякъл палтото, плюл си на ръцете, взел брадвата и триона и започнал да сече дърветата, които растели около двореца на султана. А пък те не били круши, нито ябълки, нито орехи, както по нас, а палми и олеандри, кокосови и драконови дървета, латании и фикуси, махагонови дървета и дървета, които стигат до небесата, и различна друга екзотична зеленина. Да бяхте видял отнякъде как тоя дървар се нахвърлил върху тях, господин

Магиаш! Към пладне около двореца имало вече доста голяма поляна. Дърварят изтрил с ръкав потта от челото си, извадил от джоба комат чер хляб и парче сирене и започнал да яде.

До тоя момент принцеса Зубейда спала в своята здрачна стая. Докато траял шумът, който вдигал дърварят със секирата и триона си долу пред двореца, тя спяла сладко, както никога дотогава. Събудила се едва от тишината, когато дърварят престанал да сече дърветата и се разположил върху камарата трупи, за да изяде хляба със сиренето.

Принцесата отворила очи и се зачудила: каква е тая небивала светлина в стаята? За пръв път в живота ѝ слънцето влязло там свободно и изпълнило тъмната стая с небесен блясък. Това море от светлина просто заслепило принцесата. В същото време откъм прозореца нахлула миризма на нацепени дърва, а тя била толкова силна и толкова приятна, че принцесата вдъхнала дълбоко и с наслада. Към аромата на смолата се прибавило още нещо, което принцесата не познавала дотогава. Какво ли е това?! Тя станала и отишla да погледне през прозореца. Какво да види — вместо усойната сянка — поляна, огряна от обедното слънце, на която седи един човек като планина и яде сладко-сладко нещо черно и нещо бяло — тъкмо това и замиссало толкова приятно на принцесата. Нали знаете: чуждата кокошка — патка.

Принцесата не могла да издържи повече — ароматът я тегел надолу, пред двореца, все по-близо и по-близо до тоя чичо, за да види какво е това вкусно нещо, което той яде.

— А, принцесата! — рекъл дърварят с пълна уста. — Искате ли малко хляб и сиренце?

Принцесата се изчервила и се заусуквала; срамувала се да признае, че страшно много ѝ се иска да опита това нещо.

— Ей сегичка — продължил дърварят и отрязал с ножа си една дебела филия. — На.

Принцесата се поогледала — дали няма да я види някой.

— Мерси — промълвила в знак на благодарност, захапала хляба и рекла: — Ммм, колко е вкусно!

Представете си — принцесата видяла тогава хляб и сирене за пръв път в живота си!

По това време от прозореца надникнал самият султан Солиман. Не можел да повярва на очите си — вместо влажната сянка — поляна,

огряна от обедното слънце, и там, върху една купчина дърва, седи принцесата с пълна уста и се храни с такъв апетит, както никога дотогава.

— Най-сетне! — отдъхнал си султан Солиман. — Значи все пак са ми довели истински доктор с висше образование!

Оттогава нататък, господин Магиаш, принцесата все повече и повече укрепвала, бузките ѝ поруменели и ядяла като вълче. Такова е въздействието на чистия въздух и слънцето — това да го знаете от мен. Не ви го казвам случайно — вие тука също сте се затворил в тая пещера, дето ни слънце влиза, ни вятър подухва, а това не е здравословно, господин Магиаш! Ето това значи исках да ви кажа.

Когато хроновският доктор свършил приказката за солиманската принцеса, дотърчал луничавият Винцен и довел със себе си доктора от Хоржички, доктора от Ушице и доктора от Костелец.

— Ето, доведох ги — извикал той отдалече. — Ама душа не ми остана, тъй да знайте!

— Заповядайте, господа колеги — казал хроновският доктор. — Представям ви нашия пациент, майстора на черната магия — Магиаш. Както виждате от пръв поглед, положението му е твърде сериозно. Пациентът ми даде да разбера, че е гълтнал синя слива, джанка или костишка. Според моето скромно мнение, касае се за остър синьосливит.

— Хм, хм... — рекъл докторът от Хоржички. — Според мен, пациентът има по-скоро задушлив джанkit.

— Не бих желал да противореча на уважаемите си колеги — казал костелецкият доктор, — но според мен, в случая се касае, за гръклянов костишка.

— Господа — обадил се докторът от Ушице, — предлагам да се обединим около диагнозата остър синьосливогръклянов костишкоджанkit.

— О, поздравявам ви, господин Магиаш — рекъл докторът от Хоржички. — Това е много рядко и тежко заболяване.

— Интересен случай! — добавил докторът от Ушице.

— Е, колега — обадил се костелецкият доктор, — аз съм имал къде-къде по-хубави и по-интересни медицински случаи. Чували ли сте как излекувах Ревун от Кракорка? Щом не сте, ще ви разправя.

2. СЛУЧАЯТ С РЕВУН

Преди години в гората на Krakorka се подвизаваше Ревун. Той, знаете ли, беше един от най-отвратителните таласъми, които изобщо са съществували някога. Върви човек през гората нощем и изведнъж зад него нещо започва да реве, да цвили, мучи, сумти, скимти, вие или пък да се кикоти ужасяващо. Разбира се човекът си гълтва езика, обзема го ужас и, смъртно уплашен, хуква да бяга, пада, става, отново се затичва и за едното чудо не умира от страх. Ето значи с какво се занимаваше Ревун и дълги, години безчинствуващ из Krakorka тъй, че хората, вече се бояха да ходят там нощно време.

И представете си, веднъж идва при мен в кабинета такова една странно човече, което сякаш няма друго освен уста, по-право — устище, разчекната от едното ухо до другото; вратът му завързан с някакъв парцал и гъгне, съска, сумти, хърка, хрипти, грухти и грачи тъй, че нищо не му се разбира.

— Е, какво има? — викам аз.

— Господин докторе — изхриптява оня, — аз май съм прегракнал.

— Това е ясно като две и две — казвам, — но кой сте вие?

Пациентът взе да го усуква нещо, но накрая изтърси:

— Аз съм Ревун от Krakorka, сигур сте чувал за мене.

— Аха — казвам, — значи вие сте той мръсник, той проклетник, дето плаши хората в гората! Тъй ви се пада! Много добре е станало, че сте си загубил гласа! Да не съм луд да ви лекувам фарингита или гатара на кръкляна, искам да кажа катара на гръкляна, че да тръгнете пак да плашите хората из гората и да ги карате да припадат! Не, не! Вървете си и продължавайте да хрипите, поне да мирясат хората от вас!

Тогава Ревун го удари на молба:

— Много ви се моля, докторе, излекувайте ми гърлото и аз вече няма да правя така, няма вече да плаша хората!

— Точно това ви съветвам и да направите — викам му аз. Прекалил сте с викането и затова сте си загубил гласа, разбираете ли? Тая работа, драги, не е за вас. В гората е влажно и хладно, а вие имате доста чувствителни дихателни пътища. Де да знам — може пък вашият катар да се поддаде на лекуване, но в такъв случай ще трябва веднъж завинаги да се откажете от занаята си и да се изселите от гората. Иначе нищо няма да ви помогне.

Ревун се навъси и се почеса зад ухото.

— То лесно се казва, ама с какво ще си изкарвам прехраната, като престана да плаща хората? Че аз нищо друго не умея, освен да рева и да мучка — когато не съм пресигнал, разбира се.

— Какви ми ги разправяте? — рекох. — Да имах такъв необикновен гласов орган като вас, веднага щях да стана оперен певец, продавач или конферансие в някой цирк. Не е ли жалко да се губите на село с тоя прекрасен и мощен глас? Как мислите? В града може да намерите по-добро приложение на възможностите си.

— И аз тъй мисля понякога — призна Ревун. — Няма как, ще си опитам късмета на друго място, само да ми се върне гласът.

И тъй, господа, намазах му гърлото с йод, предписах му гаргара с калиев хлорат и хиперманганат и му препоръчах да гълта ангинол и да си прави компреси. Оттогава не му се е чул гласът в Кракорка. Той наистина се изсели и престана да плаши хората.

3. СЛУЧАЯТ С ВОДНИЯ ДУХ ОТ ХАВЛОВИЦЕ

— Аз също имах един интересен случай — обадил се докторът от Упице. — В нашия край, в реката Упа, зад хавловицкия мост, в коренищата на върбите и елите, живееше стар воден дух, Йоудал се казваше. Беше такъв един кисел, вечно намусен и голям мърморко. От време на време правеше наводнения, а понякога давеше и децата, които се къпеха. С две думи: на хората никак не им беше приятно неговото присъствие в реката.

Една есен идва при мен в амбулаторията някакъв дядо със зелена дреха и червен шал около врата и пъшка, кашля, киха, охка, въздиша, подсмърча и гъгне: — Господин дофтуре, нещо тряба да съм се простудил или настинал, щото ей тукана ме боли, сякаш е гнило, а пък ей тука ме пробожда, в кръста ме ръга, ставите ме въртят, пък една кашлица ме е задрала, ще си изповръщам червата, че на всичкото отгоре и хрема, носът ми тече кат чешма. Та много ви моля да ми дадете някакъв илач.

Прегледах го аз и му викам:

— Ревматизъм, дядо. Ще ти дам нещо за мазане, линиментум се казва, ама това не е всичко. Трябва да стоиш на сухо и топло, разбрали? Това е най-важното.

— Разбрах — измънка старецът. — Само че това, дето казваш да стоя на топло и на сухо, дофтуре, от това май нищо няма да излезе.

— Защо? — попитах го.

— Ами защото — каза дядото, — защото аз съм хавловицкият воден дух, господин дофтуре. Къде ще я взема аз тая сушина и тая топлина във водата?! Че аз и носа си бърша с водната повърхност, във водата спя, с вода се завивам! Едва напоследък, откак взех да оstarявам, постлах одъра си с мека вода вместо с твърда, че да не ме убива. Та това, дето казваш да стоя на сухо и на топло, май няма да го бъде.

— Ама не може иначе, бе дядо — казах му аз. — В тая студена вода ревматизъмът само ще се влоши. Нали знаеш — старите кости искат топло. На колко години си?

— Ехеее — избоботи той, — господин дофтуре, аз съм тука още от езически времена — трябва да има хиляда години, че и повече. Стар съм вече, стаар!

— Виждаш ли? — рекох. — На тая възраст, дядо, трябва да си седиш до печката. Я чакай, сетих се нещо? Ти чувал ли си за горещите извори?

— Как да не съм чувал? — отговори старият воден дух. — Само че тук няма такива.

— Тук няма — казах, — но има в Теплице, и в Пиещяни, и къде ли не още, само че са дълбоко под земята. И тия горещи извори, ако искаш да знаеш, са създадени именно за такива стари водни духове, които страдат от ревматизъм. Ти чисто и просто ще се настаниш в някой от тия горещи извори като топловоден дух и покрай другото ще си лекуваш ревматизма.

— Хм, хм — подвоуми се старият, — а каква им е работата на топловодните духове?

— Не е кой знай каква — отговорих му аз. — Само дето непрекъснато теглят горещата вода от земните недра и непрекъснато изливат излишната вода на повърхността на земята. Това е всичко.

— Виж, това не е лошо — смынка хавловицкият воден дух. Трябва да потърся някой такъв горещ извор. Много благодаря, господин дофтуре.

И се измъкна от амбулаторията. След него остана само една локва на пода.

И да ви кажа, колега, тоя хавловицки воден дух излезе разбран, послуша ме и се установи в един горещ извор в Словакия. Сега той извлича от дълбините на земята толкова вряща вода, че на това място има непресъхващ горещ извор. Хората се къпят в него и на тях това също много им помага на ревматизма. От цял свят се стичат там да се лекуват. Вземете пример от това, господин Магиаш, и ни послушайте. Ние, докторите, не ви мислим злото.

4. СЛУЧАЯТ С РУСАЛКИТЕ

— Абе то и аз съм имал един особен случай — обадил се докторът от Хоржички. — Спя си аз една нощ най-спокойно и по едно време някой чука на прозореца и вика:

— Докторе! Док-торее!

Отворих прозореца и рекох:

— Какво има? Помощ ли искате?

— Да — отговори плах и сладък глас в тъмнината. — Ела! Ела и помогни!

— Кой е там? — питам аз. — Кой ме вика?

— Аз, гласът на нощта — чу се в мрака. — Гласът на лунната нощ. Ела!

— Идвам — казах като насын и бързо се облякох. Когато излязох пред къщи, там нямаше никой.

Малко се поуплаших.

— Ало — извиках полугласно. — Има ли някой тук? Къде трябва да ида?

— След мен, след мен — стенеше нежният и невидим глас и аз тръгнах по посока на гласа, без да избирам пътя и съвсем напреко, през росни ливади и тъмни гори. Месецът светеше и целият свят бе замрял в студената красота на нощта. Господа, аз познавам нашия край като собствената си длан, но в тая лунна нощ той изглеждаше недействителен като сън. И това се случва понякога — да откриеш нов и непознат свят тъкмо там, където си живял цял живот.

След като вървях дълго подир тайнствения глас, погледнах наоколо и си викам: това трябва да е Ратиборската долина.

— Насам, докторе, насам — призова ме гласът и това прозвучва така, като че ли проблесна и плисна речна вълна, а аз стоя на брега на река Упа, на една сребриста поляна, потънала в лунно сияние. Посред полянката нещо светлее — може би е тяло, може би е само мъгла, може би чувам, тих плач, а може да е и ромонът на водата.

— Е хайде, хайде — казвам аз успокояващо. — Кои сме ние, от какво се оплакваме?

— Ах, докторе — обади се с треперлив гласец това, светлото на земята, — аз съм обикновена самодива, обикновена русалка или вила. Сестрите ми танцуваха и аз танцувах с тях, и после... не знам, може да съм се спънала в някой лунен лъч или да съм се подхълъзнала върху блясъка на росните капки, не знам какво стана с мен, но изведнъж се намерих легнала на земята и не мога да стана, а крачето ме боли, боли, боли.

— Ами да, госпожице — рекох, — трябва да е фрактура или счупване. Ще го оправим. Значи вие сте една от русалките, които играят нощно време в долината. Гледай ти! И щом при вас попадне някой момък от Жернов или Слатина, вие танцувате с него, докато му излезе душата, нали така? Хм. А знаете ли, че това не е хубаво, моето момиче? Тоя път вие сте опрала пешкира. Ето ви цялата полза от тия ваши танци-манци.

— Ох, докторе — изохка светличкото на поляната, — да знаете колко ме боли крачето!

— То се знае, че ще боли — казвам. — Всяка фрактура боли.

И клекнах до русалката да оправям счупеното. В мойта практика, колеги, съм имал стотици счупвания, нос русалките работата е много трудна. Тялото им сама от лъчи, костите — от така наречените твърди лъчи; няма как да ги пипнеш с ръка; неуловими ката полъх, като светлина, като мъгла — ха иди, че намести счупеното, пристегни го и го бинтовай! Казвам ви — това е страшно пипкова работа! Опитах се да превържа крачето с паяжина, но русалката изохка: „Ay! Това реже като тел!“ После поисках да закрепя счупеното краченце с листец от ябълков цвят, но тя се разплака: „Ah! Това убива като камък!“

Ха сега де! Какво да правя? Най-накрая отлепих само лъскавината, самия метален блясък от крилата на едно водно конче, и направих две шинички. В една капка роса разделих лунния лъч на седемте цвята на дъгата и с най-нежния, синия цвят, превързах шините към счупеното краче на русалката.

Това беше толкова уморително, че целият плувнах в пот. Струваше ми се, кръглата месечина пече като слънцето през август, а когато най-след свърших, седнах до русалката и й казах:

— Сега, госпожице, трябва да лежите и никакво мърдане на крачето, докато костта не зарасне. Но да ви кажа право, миличка, чудно ми е, че вие и вашите сестри сте все още тук. Всички самодиви и русалки от страната отдавна си намериха по-хубави места.

— Къде? — заинтересува се русалката.

— Ами там — викам, — дето правят филмите. Играят и танцуваат в някой филм и получават сума пари, а след това ги гледа целият свят — така си е, госпожице, те се ползват с голяма популярност. Всички самодиви и русалки отдавна преминаха към филма, а също така и всички самодивци и русалци. И какви само тоалети, и какви накити носят тези самодиви! Да не мислите, че ще облекат такава проста одежда като вашата?!

— Моля ви се — възрази русалката, — дрешките ми са тъкани от светулчена светлина!

— Именно — казах ѝ аз. — Това вече не се носи, модата днес е съвсем друга.

— С шлейф ли се носят? — попита жадно русалката.

— Не мога да ви кажа точно — отговорих. — Не ги разбирам аз тия работи. Но време е вече да си тръгвам. Скоро ще се развидели, а доколкото знам, вие, русалките, имате право да, се появявате само на тъмно, нали така? Хайде сбогом, госпожице, а колкото за филма, заслужава да си помислите!

Повече не я и видях. Кракът ѝ сигурно отдавна е оздравял. Знаете ли кое е най-интересното обаче? Оттогава всички самодиви и русалки изчезнаха от Ратиборската долина. Няма никакво съмнение, че са заминали и постъпили в Кинематографията. Когато отидете на кино, не ви ли прави впечатление, че по екрана се разхождат ужким никакви госпожици и господа, а пък нямат никакви тела? Няма къде да го пипнеш. Направени са от лъчи и това значи, че не са нищо друго освен русалки. Затова се и гаси осветлението в киното — защото русалките и цялата тая паплач от таласъми и тям подобни оживява само в тъмнината.

От това става ясно и нещо друго — в днешния свят няма място нито за таласъми, нито за каквите и да било други приказни явления, освен ако не си намерят друга, по-подходяща професия. А възможности за това, колкото щеш.

Олеле, деца, ние хубаво се разприказвахме и малко остана да забравим магьосника Магиаш! Ама той пък, и той не гъкна, не шукна и зъб не можа да обели през цялото време от тая слива, дето е в устата му, и само се поти, пули очи и си мисли: „Дано ми помогнат най-сетне тия четирима доктори!“

— Хайде, господин Магиаш — рекъл най-после докторът от Костелец. — Започваме операцията! Най-напред обаче трябва да си измием ръцете, защото най-важното нещо в хирургията е чистотата.

Четиримата доктори започнали да си мият ръцете — най-първо с топла вода, после — с чист спирт, после — с бензин, после — с карбол. След туй си облекли чисти бели престилки. Майчице, деца, операцията ще почне всеки момент! Който не може да гледа, по-добре да си затвори очите!

— Винцек — наредил докторът от Хоржички, — хвани ръцете на пациента и ги дръж здраво, та да не може да мръдне.

— Готов ли сте господин Магиаш? — попитал сериозно докторът от Упице.

Магиаш само кимнал с глава, но от страх душичката му се смалила толкова, че спокойно можела да се събере под някой от ноктите му.

— А сега внимание! Почни! — извикал хроновският доктор.

В тоя миг докторът от Костелец замахнал с ръка и ударил или халосал магьосника по гърба тъй,

— че изгърмяло като гръмотевица и хората чак в Наход, Старкоч, та дори и в Смиржице, се огледали — дали не идва буря;

— че се разтресла земята, та чак в Сватоньовице се срутила една галерия в старата изоставена мина, а в Наход потреперала една църковна камбанария;

— че в целия край, чак до Трутнов и Полице, а може би още понататък, се изпоплашили всички гъльби, всички кучета се сврели в колибките си от страх и всички котки се сепнали в дрямката си;

— че сливата изхвръкнала от гърлото на Магиаш с такава страшна сила и скорост, че прелетяла над Пардубице и чак край Пржелоуч паднала на земята, при което убила няколко вола в полето и се забила в земята на дълбочина три сажена, два лакътя, една стъпка и половина, четири педи, седем пръста и още нещо.

Най-напред значи от гърлото на Магиаш изхвръкнала сливата, а веднага след нея думите: „— похватни къопчо!“ Това била половината, която останала в гърлото на Магиаш, когато искал да каже: „Ей, ти, непохватни къопчо!“

Само че думите не стигнали толкова надалеч, а паднали на земята при село Йозефов, като прекършили една стара круша.

После Магиаш си погладил мустаците и рекъл:

— Много ви благодаря.

— Няма защо — отговорили четиримата доктори. — Важното е, че операцията излезе сполучлива.

— Само че — обадил се веднага докторът от Упице, — за да се излекувате напълно, ще трябва да се пазите още няколкостотин години, господин Магиаш! Най-настоятелно ви препоръчвам да смените въздуха и климата, също като хавловицкия воден дух.

— Съгласен съм с колегата — заявил хроновският доктор. — И вие също като солиманската принцеса се нуждаете от въздух и слънце, за да укрепите здравето си. Ето защо ви препоръчвам горещо да се заселите в пустинята Сахара.

— Колкото се отнася до мен — добавил костелецкият доктор, — аз съм на същото мнение. Пустинята Сахара, господин Магиаш, ще бъде извънредно здравословна за вас, толкова повече, че там не растат сини сливи, които са опасни за вашето здраве.

— Присъединявам се към уважаемите колеги — допълнил докторът от Хоржички. — И тъй като сте вълшебник, господин Магиаш, ще имате възможност да проучите и обмислите как да се осигури влага и плодородие в пустинята, за да могат и там да живеят хората и да работят. Това би било наистина приказно.

Какво му оставало на магьосника Магиаш? Поблагодарил още веднъж на четиримата доктори, опаковал си магиите и се преселил от Хейшовина в Сахара. Оттогава у нас няма никакви магьосници и вълшебници и така е по-добре. Магьосникът Магиаш обаче живее и до днес и си бълска главата каква магия да направи, та в пустинята да се появят гори и поля, градове и села — може би вие, деца, ще дочакате тези времена!

Издание:

Карел Чапек. Девет приказки и две в повече
Преведе от чешки — Мария Беязова-Войтова

Илюстрации: Румен Скорчев

„Народна младеж“ — Издателство на ДКМС, София, 1972

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.